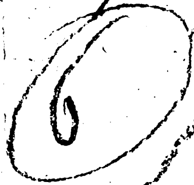
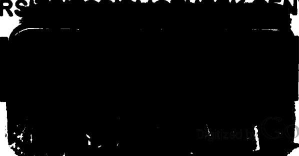

PVRAE, ELEGANTES, ET COPIOSAE LATINÆ LINGVÆ PHRASES:

AB

ALDO MANVTIO PAVLI FILIO Aldi N. annis abhinc paucis collectæ, & ab eodem denuo recognitæ: nunc verò in ordinem alphabeticum multo accuratius quàm antea digestæ.

Accessit ad calcem Index omnium Phrasium vtilissimus, cum earundem Gallico-teutonica interpretatione.

ANTVERPIAE,
Ex officina AEgidij Steelsij. 1586.
Cum Priuilegio Regis ad octennium.

ELEGANTES LATINAE LINGVE PHRASES:

Ab Aldo Manutio conscriptæ.

A.

Absque mora quæ mandasti perficiam.

ONFESTIM, è vestigio, quamprimùm, statim, actutum, primo quoque tempore, adeò, sine mora, sine cunctatione, nulla facta mora, nulla interposita mora, omni prorsus abiecta mora, ne minimo quidem spatio temporis interiecto, exequar tua mandata, quod mandasti perficiam, tuis mandatis parebo, effectum dabo quod mandasti, præstabo quod à te mandatum est.

Ab hac culpa vacuus.

Hanc ego nunquam attigi culpam: hoc me nunquam crimine contaminaui, inquinaui, infeci, pollui: hanc nunquam subiui culpam: hæc me nunquam culpa polluit, labefecit: huius criminis, flagitij, sceleris, vitij labe, macula infectus nunquam sum: va-

caui semper ista culpa: huius rei culpam nunquam sustinui.

Acerrimus aduersarius.

Aduersarium nimis grauem, nimis acrem, infensum, acerbum, vehementem, crudelem habemus: nimis acerbus, nimis aduersus, nimium grauis atque infensus nobis es: oppugnas nos quàm potes acerrimè, & grauissimè: nullam aduersus nos iniuriam prætermittis: nulla nos iniuria, nulla non re lacessis: tuis contra nos viribus vteris: tuam in nos vim confers: omnia conaris, nihil non agis, moues, tentas, experiris, machinaris ad perniciem nostram: aduersario te vtimur nimis acerbo, nimis infenso: agis contra nos, pugnas aduersus nos, irruis in nos, quo potes impetu, impetu quàm potes maximo, eo impetu, qui potest esse maximus.

Accusor.

Vitio mihi dant, vitio vertunt, fraudi tribuunt, hoc in me conferunt: hoc mihi adscribunt, hac me culpa condemnant: hanc in me culpam conferunt: huius mihi culpæ notam inurunt: hoc me nomine accusant: huius flagitij insimulant.

A consuetudine digredi.

Mirari satis non possum, cur à tua consuetudine tam longè discesseris, recesseris, tam valde desciueris, te remoueris, te abduxeris, cur alius planè factus sis, cur à teipso discesseris, cur te tui tam dissimilem præbeas, cur te tui similem non præstes, cur, qui hactenus fuisti, eum te non præstes.

Ad Ciceronem me contuli.

Vni

Vni Ciceroni meum ſtudium dicaui: ad vnum Ciceronem meam operam contuli: meũ in vno Cicerone ſtudium pono, conſumo, colloco: vni Ciceroni operam do; vnus me Cicero delectat, capit, tenet: vnus mihi placet: vnius animum meum lectio paſcit: vni meam operam, mea ſtudia, meas vigilias dedi, tradidi, adduxi, perpetuò dicatas eſſe volo.

Ad finem orationis non peruenire.

Quemadmodum exitum expediam inſtitutæ orationis, non reperio: non video qui poſsim inſtitutæ orationi finem imponere, quo fine inſtitutam orationem claudere, abſoluere, perficere.

Ad finem optatum rem perducere.

Puto fore, vt rem ex ſentẽtia geram, feliciter expediam, conficiam: ad eum, quem volo, exitum perducam, felici exitu concludam: efficiam, opinor, vt res optimè ſuccedat; vt exitum res habeat qualem optamus: ne res contrà quàm volumus ſuccedat; ne quid aduerſi contingat in te: ne ſit infauſtus, aduerſus, alienus à noſtris voluntatibus, alius atque volumus, exitus rei, euẽtus rei, rei finis, ac terminus: ſpero futurum, vt in hac re meis optatis fortuna reſpõdeat, cum animo meo fortuna conſentiat, ab animo meo fortuna minimè diſsentiat, nihil aduerſi fortuna obijciat, nequaquam fortuna repugnet, reſiſtat, obſiſtat, aduerſetur, ſeſe opponat, ſuam vim obijciat, impedimentum nullum inijciat, occurrat, obuiam eat; futurum exiſtimo, vt in hoc ſecunda, facili, proſpera, propitia, perbenigna, amica fortuna, vtamur.

Ad iram incitatus, alienus ab iracundia.

Stomachum mihi facis; bilem commoues, inducis me, impellis, incitas ad iram, facis vt ira commouear, afficiar, corripiar, vt excandescam, vt exardeam, vt ira flagrem; etsi nequaquam iracundus homo natura sum, non procliuis, pronus, propensus, inclinatus ad iram, non iræ deditus, nõ is, qui ad iram facilè labar; sum alienus, longè remotus ab ira, quanquam iuris in me parum habet ira, minimè mihi dominatur ira, nõ admodum ad iram propendeo, inclino, ab ira longè absum,

Adiungam me tibi.

In omni te fortuna comitabor; tibi comes ero; me tibi comitem adiungam; asiduum me comitem habebis; hærebo tibi; hærebo lateri tuo; à latere tuo non discedam, non diuellar, semper, nunquam non, in omni tempore ac loco, asiduè, asiduus tecum ero, nunquam abs te seiungar, digrediar, recedam.

Ad Musas redeas.

Vellem te ad mansuetiores Musas referres; vellem intermissa poëticæ studia repeteres, redires in gratiam cum Musis,

Adolescens infirma valetudine.

Cicero in adolescentia sua, cùm adolescens esset, cùm adolescentiæ annos nondum excesisset, egressus esset, valetudine erat, valetudine vtebatur infirma, parum firma, minimè firma, haud satis firma, nequaquam firma, paulò infirmiore, imbecilla, non optima, non robusta, satis affecta, satis ad morbos propensa, incommoda valetudine tenebatur, tenui aut nulla potius erat valetudine, non rectè se habebat

bat Cicero in adolescentia, non omninò valebat, minùs bellè habebat, se habebat, nō optimè valebat, valetudine erat infirmior, viribus parū firmus, corpore non satis firmo vtebatur; valetudinis, firmitudinis, firmitatis, virium, roboris adolescēti Ciceroni minus erat, quàm satis esset, parum validæ vires erāt; infirmior erat, imbecillior: tenui, incommoda, vitiosa valetudine, parum validus erat, infirmè valebat, valetudine erat imbecillior, valetudinis vitio laborabat; valetudinarius erat Cicero.

Ad omnia aptus.

Aptissimus est ad omnes res, nemo est illo commodior, aut aptior, in omni re, in omni iudicio elegātissimus est, egregio iudicio perpolitus, summa est in illo ingenij suauitas, & elegantia; nihil agit non aptè, non commodè, non eleganter, non lautè, non venustè, non lepidè, nō egregiè; lepôres habet, elegantiam, venustatem in omni re; quicquid agit, cum lepôre agit, cum elegantia, sic, vt gratiam ab omnibus ineat, vt aptior, accommodatior, idoneus magis videatur esse nemo; propriè factus à natura videatur ad omnes res; natus & aptus ad omnia, appositum quiddam possidet ad omnes res.

Ad pauperiem redactus.

In eum locum deductus est, eò deuenit, eò redactus est miseriarum, in eas coniectus est angustias; eò redactę sunt fortunæ suæ; eò est à fortuna deiectus, detrusus, deturbatus, eò cecidit; vt vnde viueret, non haberet, vt ei ad victum necessaria minimè suppeterent, vt inopia premeretur earum rerū sine

quibus vix, aut ne vix quidem hominum vita sustẽtatur, vt ea desideraret, ea requireret, quæ viuendi necessitas postulat atque exigit, vt ijs rebus destitueretur, careret, ab ijs esset rebus imparatus, earum rerum esset inops, ab ijs rebus inops, egens, ea illi deessent, ea illum deficerent, earum rerum inopia laboraret, sine quibus ægrè viuitur, vel potius nullo modo viuitur.

Ad studia redire.

Ad nostra me studia referam litterarum; studia repetam; reddam studijs operas intermissas: ad studiorum consuetudinem atque vsum redibo: pristina studia reuocabo; rursus ad studia me conferam.

Aduersa fortuna contemptus.

Vehementer, acriter, acerbè, grauiter me oppugnat, vexat, exagitat, vrget, premit, aduersa mihi est infesta est, infensa est, iniqua, inimica fortuna; ego tamen ad humana omnia, ad eos omnes casus, qui humanæ vitæ impendent, quibus humana vita subiecta est, proposita est, exposita est, patet, fortis sum, contra fortunam paratus, armatus, firmus, validus, firmiss. præsidijs conscientiæ munitus, res humanas præclarè contemno, negligo, despicio, aspernor; valet animus meus, firmus est, seipso nititur, sua in seipso præsidia ponit, à seipso præsidiũ omne petit, aduersus fortunæ vim, impetum, conatus, iniurias, tela omnia; minimum res humanæ me mouẽt, afficiũt perturbãt; minimũ laboro de rebus humanis; susque deq; res humanas facio; humanis casibus animi præstantia, virtute, fortitudine

resisto;

resisto; fortunæ conatibus obuiam eo, occurro, obijcio me, oppono me fortiter, atque acriter; fretus conscientia fortunam sperno; mea me contra fortunam conscientia fortem facit, confirmat, auget viribus, validiorem reddit, mihi animos addit, virtutem, vires, robur, fortitudinem, firmitatem.

Aduersa minus sentiunt, qui ijs assueuerunt.

Malorum, consuetudine sensus amittitur; malorum consuetudo sensum adimit, sentiendi vim aufert, stuporem inducit, inijcit, infert, sensus obstupefacit; sensus obstupefit, adimitur, aufertur vsu diuturno calamitatum; aduersas res minimè sentiunt, sensu non percipiunt ij, quorum occalluit animus, quorum animis callum obduxit diuturna consuetudo, qui secundis rebus, nisi perquàm rarò, sunt, secundas res haud sępè nouerunt, quorum animi tantum abest, vt recentes ad fortunas sint, insolentes ad iniurias fortunæ sint, vt malorum vsu & consuetudine prorsus obduruerint, callum contraxerint.

AEgrè fero stultitiam aliorum.

Nonnullorum stultitiam non facilè fero, ægrè sustineo, grauiter molestè indigneq; fero, haud satis æquo animo fero: adduci non possum, inducere animum non possum, inducere animū minimè possum; à me ipso non queo impetrare, dementias nonnullorum vt animo non iniquo feram.

AEtatis annus.

Annos duodecim natus est; duodecimum ætatis

annum agit; ætas eius eſt duodecim annorum; duodecimũ ætatis annũ non exceſsit, non egreſſus eſt.

AEtatis flos.

Flores ætate integra, firma, valida ætate es, ætate viges, vales, validus es, firmus es.

Afflictis aliorum exempla ſolatio.

Si, quæ tui ſimilibus viris in omni ætate acciderunt, iſto tuo triſtiſsimo tempore colliges, in memoriam rediges, reuocabis, mente comprehenderis, tecum reputabis, in animo volues, ipſe tecũ examinabis: admodum iuuari te ſenties, non leue ſolatium capies, hæc te valde cogitatio ſuſtentabit; in hac tua tam graui, tam aduerſa, tam miſera, planè deſperata fortuna; in hac non ſolùm aduerſa, verùm penitus euerſa fortuna; in tantis miſerijs: in tam miſero rerum ſtatu: tam miſeris temporibus; in iſta, qualem nemo vnquam ſenſit infelicitate: nunc dum res tuæ peſsimè ſe habent, peſsimo loco ſunt: dum tecum peſsimè agitur: dum tibi peſsimè cum fortuna conuenit; dum tuæ fortunæ planè perditæ ac nullæ ſunt, dum te premit infenſa fortuna, dum te modis omnibus fortuna vexat, tibi negotiũ exhibet, moleſta eſt, grauis eſt, dum te ſuis viribus oppugnat, dum omnes ad te oppugnandũ machinas adhibet, atque admouet.

Agas diligenter apud Senatum.

Fac in conueniendis ſenatoribus tuum ſtudium exſtet: in prenſandis, appellandis, rogandis ſenatoribus adhibe ſtudium ac diligentiam quàm licet maximam; age diligenter cum ſenatoribus.

Agri

Agri vectigales.

Fructuarij sunt hi agri, non sunt immunes, tributum soluũt, publicè aliquid pendũt, vectigales sunt.

Alexander fortis, at incautior.

Animi vim, magnitudinem, præstantiam ostendebat in prælijs Alexander, consilium in vitandis periculis ei deerat: animum in Alexandro pugnante laudares, animi virtutem laudibus efferres, consilium & prudentiam in periculis desiderares, requireres: consilij non habebat satis Alexander ad vitanda, effugienda, declinanda, cauenda pericula: animo quidem in pugnis excellebat, fortem in pugnis animũ gerebat, forti animo pugnas pugnabat, prælia tractabat, rem gerebat in pugnis; committebat pugnam viriliter quidem sed inconsultè, ac temerè.

Alienis vteris consilijs.

Video te auferri aliorum consilijs: intelligo, sentio, non te tuo duci, sed alieno abduci consilio, non tuum iudicium, sed aliena consilia sequi mihi videris, non ipse te in consilium adhibes, non ipse te audis, non ipse tibi pares, morem geris, obtemperas, obsequeris, assentiris; sed alieno vteris cõsilio, aliena te cõsilia regunt; ab alienis consilijs voluntas tua pendet, non ipse tibi dux es, verùm alios sequeris.

Alienus ab astutia.

Astutiæ mihi non placent, non probantur, non satisfaciunt: astus non amo: artem simulandi, fraudem artificio tectam, mores ab aperta quadam simplicitate alienos, fucum ac fallacias, vafritiẽ, nimiam calliditatem, astuta ingenia, versuta, vafra, nimis cal-

lida, ad aſtutias, vafritiem, calliditatem propenſa, naturali quodam odio proſequor: ſum ab aſtutijs alienus, abhorret animus meus ab aſtutijs.

Alijs magis vitio dabitur, quàm tibi.

Id maiori illis fraudi, quàm tibi erit: hoc illis plus inferet infamiæ, dedecoris, ignominiæ, quàm tibi: plus illi ſubibunt infamiæ, quàm tu; hoc illis vitio magis tribuetur, quàm tibi: culpæ plus in eos, quàm in te conferetur: grauior ad eos, quàm ad te redibit infamia.

Aliud præ ſe fert, aliud ſentit.

Vultus ſimulatione ſuſtinetur: aliud vultu ſignificatur, aliud in animo latet: non congruit animus cum vultu; diſſentit animus à vultu: animi ſenſum vultus occultat.

Simplex homo ſum: ſimplex mihi animus eſt, apertus, nulla ſimulatione tectus, purus à fraude, ab omni labe; apertam veritatem amo; ſimulandi artificium à me prorſus abeſt.

Altera hæc ratio me conſolatur.

Secundo loco me conſolatur recordatio meorum temporum; altera eſt ratio, quæ mihi ſolatium affert, præbet, parit, ſolatio eſt; alterum illud eſt, quo ſuſtentor, recreor; illa eſt, quæ conſolatur, altera ratio; accedit illud ad animum meum ſuſtentandum; deinde ſuſtentor meorum malorum memoria.

Ambire homines ſtudioſè.

Ambis, prenſas, nullum in prenſando ſtudium, nullum officium prætermittis, tam prenſas diligenter, quàm qui maximè, tua eſt diligentiſsima prenſatio;

tio; in ambiendis hominibus nemo est, vno te diligentior, nemo aptior; sed vereor, ne non succedat, exitus ne te fallat, spe ne frustreris, ne secus accidat, ne non ex animi tui sententia procedat, succedat, contingat, eueniat.

Amicitia laudata, quæ ex virtute oritur.

Ea demum laudabilis est, ea præclara beneuolentia, quam virtus, non fortuna peperit; qui virtutem in deligendis amicis, non fortunam sequitur, is optimo consilio vtitur, laudabiliter agit, ei laus debetur; honestus & rectus amor ille est, qui ex animi potius, quàm è fortunæ bonis exoritur, emergit; existit, emanat, effluit; quicunque fortunam in amore spectat, non virtutem, iudicio labitur, sincerum in eo, simplexque iudicium requiras, desideres.

Amisso equo euasi. Admisso

Vt vitæ consulerem, vt euaderem à præsenti periculo, vt periculũ vitarem minimè dubium, vt propulsarem, subterfugerem, in periculum tam apertũ subire, ad hostes equũ misi, immisi, admisi, incitaui, laxatis habenis hostes versus impuli.

Amissus populi fauor.

Factum est non tua, sed tuorum culpa; vitio tuorum, non tuo contigit, vt populi studium, gratiam, beneuolentiã amiseris, perdideris; vt è studio, gratia, beneuolentia populi excideris; vt populus non amplius tibi faueat, studeat, suffragetur, tui studiosus, tibi amicus, bene in te sit animatus; studium populi, gratiam, beneuolentiam non tua, sed tuorum iniuria tibi eripuit, ademit, abstulit; non per te, sed

per tuos,non à te,sed à tuis,non tuo, sed tuorū merito;iniuria tuorum potius,quàm tua, effectum est, commissum est, vt populū tui studiosum, bene in te animatum,tibi amicum iam non habeas;vt gratiosus apud populū,carus populo,in populi gratia minimè sis;vt nullum populi studiū,nullam gratiam, aut beneuolentiam teneas,obtineas,possideas; vt fauente populo,suffragante,benigno, tibi amico, bene erga te animato,tui studioso non vtaris;gratiam tuā apud populum nón tua, sed tuorum culpa extinxit: ex amore populi effluxisti.

Amor ex beneficio & iudicio profectus.

Diligo te beneficio quidem tuo prouocatus, sed iudicio etiam incitatus meo:meus in te amor ex iudicio fluxit;meum de te iudicium consecutus amor est; mea de tuis virtutibus opinio beneuolentiā peperit; contuli me ad te amandum, quia te dignum amore iudico,quoniam amabilis es: is es,qui amandus videare.

Amor ex virtute.

Amādus es propter multas suauitates ingenij, officij,humanitatis: tuæ tibi suauitates, tuæ virtutes amorem hominum conciliant, adiungūt studia,gratiam pariunt,comparantur, adipiscuntur, apud populum te in gratiam ponunt.

Amor litterarum quotidie crescit.

Studium quotidie magis ingrauescit: quotidie magis cupiditate studiorū incendor: meam studiorum cupiditatem dies auget:tantum abest,vt meum studium dies imminuat, vt etiam augeat, incitor ad studia

ſtudia quotidie; magis ſtudia complector, in ſtudia incumbo, verſor in ſtudio litterarum, plus quotidie operæ in ſtudijs pono; litteris quotidie magis vtor; ſtudiorũ amore, conſuetudine, vſu magis magiſque capior in dies ſingulos.

Amo viros excelſo animo.

Præſtantis animi viros libenter complector, quorum animus viget, qui animo vigẽt, qui vigore animi præſtant, quorum animus excellit, qui animo excellunt, qui ſunt excellenti animo, ſunt excellenti animo præditi, ſunt excellentis animi, in quibus eſt animi excellentia quædam, præſtantia, altitudo, excelſitas, ſublimitas, robur, vis; cum his libenter amicitiam contraho, ineo, coëo, inſtituo, iungo, eos facilè amo, amicos mihi libẽter adiungo, applico me, adiungo me libenter ad eorũ amicitiam, ſponte mea & inductione quadam animi ad eorũ amicitiam accedo, ad eos amandos propendeo, inclino, me do.

Anguſtia itineris in Alpibus Apennini.

In Alpibus Apennini magnę ſunt, admodumque difficiles locorum anguſtiæ: per Alpes Apennini iter habentibus magno ſunt impedimento difficultates & anguſtiæ locorum; nihil incommodius quàm illas Apennini montis anguſtias pertranſire: quàm ex illius Apennini montis anguſtijs ac difficultatibus euadere: anguſta loca per Apennini Alpes euntibus crebro ſe obiiciunt, impedimenta opponunt, difficilem ac laborioſam viam reddunt.

Anguſtia nummorum.

Incredibiles pecuniæ ſunt anguſtiæ: mira penuria nummorum eſt, ſumma nummorum difficultas eſt: pecunia minimum tractatur: vſus pecuniæ propè nullus eſt.

Animi probatio.

Vbi res feret, cùm occaſio poſtulabit, indicabo tibi animum meum; patefaciam, ſignificabo, declarabo, aperiam, teſtificabor, re tibi probabo, extabit animus meus, patebit, conſtabit, perſpicuus erit: ſignificationem tibi dabo, ſigna oſtendam, argumenta præbebo animi mei: animū tibi meū certa argumenta patefacient: ex apertis, minimè obſcuris, minimè dubijs argumentis, ſignis, indicijs, teſtimonijs animum meum, meam voluntatem, meos ſenſus cognoſces, perſpicies, intelliges, conijcies, exploratos habebis.

Animum abijcere turpe.

Animi tui magnitudinem inflectere ſine ſummo dedecore non potes; animum dimittere, animo cadere, frangi, animum imminuere, turpiſsimum tibi erit, magno vitio dabitur: humilis iam eſſe tuus animus, qui ſublimis erectuſque erat, ſine graui infamia non poteſt: ſublimia cogitabat animus tuus, nihil non altum ſuſpiciebat, nunc demiſſus eſt, humilis, abiectus, humi ſerpere videtur, humi iacere.

Animum inducere.

Vt illius vultum ſubeam, imperare mihi non potero, impetrare à me non potero, adduci nunquam potero, ipſe mihi perſuadere, animum inducere, animo vim inferre non potero.

Ani-

Animum laxare.

Rus cogito, vt animum relaxem, animi causa, vt animum parumper à molestijs abducam, vt aliquid iucunditatis degustem, vt aliqua iucunditate fruar, vt animus reficiatur, recreetur, parumper acquiescat à curis, vt animum curis distractum, variéque dissipatum, recolligam, vt amissam animi iucunditatem recipiam, vt, quam mihi negotiorum & curarum odiosa consuetudo hilaritatem ademit, abstulit, eripuit, in me extinxit, perdidit, eam rerum iucundissimarum aspectu, atque vsu recuperem, recipiam.

Animus excelsus.

Noui magnitudinem animi tui, firmitatem, constantiam, vim, robur, fortitudinem, excellentiam, præstantiam, altitudinem, sublimitatem, excelsitatem: noui quàm forti animo sis, quàm constanti ac firmo, quàm non demisso, non humili, non imbecillo, non fracto, quàm ad omnem euentum, ad omnes casus ferendos, ad omnem fortunam, ad omnes temporum motus, vicissitudinesque stabili, ac parato.

Animus desperantium per te erectus.

Tuis præclaris actionibus, qui antea timebant, excitati sunt, recreati, ad bonam spem, ad fortitudinem reuocati, animos receperunt, recuperarunt, collegerunt, reuocarunt, erexerunt, excitarunt.

Animus sincerus.

Simplex mihi animus est, directus, apertus, nulla simulatione tectus, aut arte coloratus: simulationem

simulandi studium mea natura, mea consuetudo re-
spuit: neque libenter, neque facilè fingo: simplicem
veritatem amo: odi artes quibus veritas vt inuolucro
quodam obtegitur.

Animus perspectus.

Mea consilia planè tibi nota sunt: tenes consilia mea, animum meum, meos sensus: non te latent mea consilia: cognitum habes, ac perspectum animum meum: qui sit meus sensus, probè nosti, præclarè intelligis.

Animus metu liberatus.

Abstersisti mihi omnem metum; omnem mihi metum exemisti: omni me liberasti metu: effecisti, vt omnem timorem deponerem, vt auderem: forti animo vt essem, vt animo vigerem, ne quid timerem, vt metu vacarem: animum meum confirmasti, ad fortitudinem reuocasti, afflictum excitasti: factum est à te, vt animus meus, qui iacebat, exurgeret, excitaretur, erigeretur: effecisti, vt animus meus sese colligeret atque confirmaret, roborisq; multum reciperet: languebat antea meus animus, tu, vt valeret ac vigeret, effecisti.

Animus abiectus.

Exigui, pusilli, infirmi, imbecilli animi es, infirmus ab animo es, animo iaces, iacet animus tuus: roboris ac neruorum in animo tuo parum est, nimium demisso, nimium imbecillo animo es: animus tibi sine animo est: abest animus ab animo: facilè commoueris, facilè animo concidis: langues animo, languet animus tuus: animum in te desidero, requiro.

Annona

Annonæ caritas.

Ita cara est annona, ita grauis penuria, caritas, ea rerum omnium difficultas, tanta rei frumentariæ inopia, eæ sunt angustiæ, ita caræ veneunt, tanti pretij sunt, tanti sunt omnes res, ita iam crescit, ingrauescit, intenditur annona, vt incommodis multis affici, premi, laborare omnes cogantur: ex immoderata penuria, nimia caritate, annonæ difficultate, existunt, oriuntur, gignuntur, quæ ferri vix possint, incommoda multa.

Annuæ administrationis finis.

Annuum administrationis meæ tempus confeci, absolui, decurri: emeritæ mihi sunt annuæ operæ, emeritum annuum tempus: perfunctus sum annuo munere: dies annua præterijt, abijt: annui imperij finem attigi, ad finem perueni.

Apollonius Crassi studijs aptus.

Erat Apollonius ad Crassi studia vehementer aptus: optima suis in studijs Crassus Apollonij opera vtebatur: egregiam Crasso in studijs operam nauabat Apollonius: erat Apollonius vtilis Crasso in studijs, admodumque commodus: vtebatur multum Apollonio Crassus: fructum Crassus in suis studijs capiebat optimum ex opera Apollonij.

Approbatum ab omnibus.

Omnibus approbantibus hoc facies: nemini non satisfeceris: hoc tuum factum nemo reprehendet, nemo non probabit, nemo erit, qui non probet: hoc tuo facto lætabuntur omnes: hoc institutum quis non probet? nullus mortalium hoc criminari, dare

vitio, vertere vitio, rapere in calumniam, improbare, carpere, damnare, culpare, taxare, vnquam poterit: omnes pleno ore laudabunt, in cœlum laudibus efferent.

A principio repetam consilia mea.

Altius paulò rationem repetam consiliorum meorum: longinqua repetam, vt apertius exponam consilia mea: longè repetam mei sermonis initium, quò pateant illustrius consilia mea: longinquum exordium capiet hic sermo, quem de meis consilijs habiturus sum.

A pueris amici.

Amicitia est inter nos inita, instituta, contracta iam inde à prima adolescentia: amare cœpimus inter nos iam tum, cùm adolescentuli essemus: pari amore nos mutuò prosequi à teneris (quod Græci dicunt) vnguiculis cœpimus: in amicitiam coiuimus à primis adolescentiæ annis, ortus est inter nos amor cùm ex ephebis vixdum excessissemus, essemus egressi: amicitiam iunximus, animos nostros amore iunximus iam ab illo tempore, cùm annos adolescentiæ primos attigissemus: à rudibus annis hunc mihi familiaritate adiunxi, amicitia deuinxi.

A puero gloriæ cupidus.

Inflammatus ad gloriam à puero fuisti: iam inde à pueritia gloriæ studio, atque amore flagrasti: spectasti gloriam ante omnes res à primis annis: tibi erat gloria omnium rerum antiquissima, in animo erat, in oculis erat, in amoribus erat, in delicijs erat, iam inde à puero.

A puero

A puero alicui studio deditus.

Huic me doctrinæ à pueritia dedi, hæc me à puero doctrina delectauit, hanc ego doctrinam, hanc studiorum rationem, hoc studiorum genus ab ineunte ætate sum secutus, meam operam ad hæc studia iam inde à puero contuli, in hoc studiorum genere consumpsi, collocaui, his dedi studijs: hæc studia à primis annis colui, huic litterarum generi à teneris annis deuinctus fui, incubui puer in hęc studia.

Arcta amicitia.

Summus mihi cum eo intercedit vsus, summa familiaritas, arctissima necessitate coniuncti sumus, vinculis arctissimæ familiaritatis adstricti sumus, vtor eo, isque me vicissim, valde familiariter: nihil est nostrá familiaritate coniunctius, alter alteri familiaris admodum sumus, mutua est inter nos eaque summa familiaritas, non vllo cum homine coniunctius viuo, nullus est quicum mihi maior intercedat familiaritas.

Arctissima amicitia.

Arctissimo necessitudinis vinculo coniuncti sumus, nihil est nostra necessitudine coniunctius, quo amoris vinculo adstricti sumus, eo nihil potest esse arctius, id eiusmodi est, vt laxari nullo modo possit, peruênit ad summum amicitia nostra: aucta sic est, ita iam creuit nostra coniunctio, vt nihil ad eam possit accedere: quod vinculum, quod studij genus, aut officij, quæ omnino res amori nostro, amicitiæ, coniunctioni, necessitudini deest? in amicitia nostra requiri, aut desiderari possit?

Artes merito honore carent.

Non, vt deberent, honestæ sunt; non, quanti deberent, æstimantur; non, quo deberent, quo æquum esset, loco sunt; non, quem deberent, locum obtinent; non admodum in honore sunt; dignitatis, existimationis, honoris, loci non habent satis; exigui pretij sunt, parui sunt, haud magni reputantur bonæ artes: bonis artibus honor non est, locus non est, honor non tribuitur: bonæ artes honore vacant, dignitate carent, non coluntur, iacent, minimè vigent.

A sententia depulsus aliorum maleuolentia.

Istorum maleuolentissimis obtrectationibus, improbis artibus, iniqua infensaque in primis opera, de vetere illa mea sententia depulsus sum, detrusus, deiectus, deturbatus, veterem sententiam deposui, abijcere sum coactus, discedere à sententia, desciscere, animum abducere, institutæ cursum opinionis aliò conuertere, flectere, mutare.

Asseueratio cum iuramento.

Iuratus tibi affirmo, iureiurando tibi polliceor, atque confirmo, eiusmodi rem esse, ita se rem habere, eiusmodi rei statum esse, in hoc statu rem esse, ita mihi Deus benefaciat, faueat, adsit, ita me respiciat Deus, seruet, tueatur, non destituat, non deserat, ita mihi à Deo prospera contingant omnia, ita mihi optata contingant; ita, quæ opto, fœliciter eueniant; ita mihi bene sit, meis rebus fœliciter eueniat, ad voluntatem cuncta fluant, ita viuam, diu fœliciterque viuam, diuturna lucis vsura fruar, ita mihi tum diu-

turnus

turnus vitæ curſus, tum facilis etiam, iucundusq́ue ſit, ita meis optatis fortuna reſpondeat, ita ſim ſaluus, incolumis, fœlix, beatus, malorum expers, ignarus aduerſæ fortunæ, ita nihil aduerſi videam in vita, ita nunquam aduerſam, perpetuò ſecundam fortunam experiar, ita fortuna vtar perpetuò bona, ita moriar, ne viuam, ne ſim ſaluus, diſperiam, perdat me Deus, malè mihi Deus faciat, Deum ſentiam iratum, malè mihi ſit, nihil ex animi ſententia ſuccedat, excludar omni commodo, aduerſa mihi ſint omnia, cadat infœliciter quicquid agò, inſenſa omnia, iniqua, aduerſa experiar.

Aſsiduus nimium in ſtudijs.

Nunquam non legis, aſsiduè, omnibus horis, die noctuq́ue, noctem cum die legendo coniungis, helluo librorum es, tua legendi ſitis nunquam extinguitur, ſatiatur, expletur, totus in ſtudijs es, litteris omnibus deditus es, nunquam ſtudia intermittis, nunquam te ſeiungis à ſtudijs, libros de manibus nunquam deponis, libros aſsiduè in manibus habes, tractas, euoluis, lectitas, legendo conteris, modum in ſtudijs non tenes, non retines, non ſeruas, nullum agnoſcis, immoderatè legis, non infra modum, ſed ſupra modum ſunt ſtudia tua, nimium te ſtudijs dediſti, nimium in ſtudijs operæ conſumis, nimium es in ſtudijs, vſum ſtudiorum nunquam dimittis.

Aſtuti οἱ πλεονεκτικοί.

Aſtuti id hominis eſt, ad ſuam vtilitatem omnia referre, vtilitatem ſequi, ſpectare, rebus cunctis anteferre, rerum omnium habere antiquiſſimam, pri-

mam ducere, in primis ponere, astutus, callidus, versutus, occultus, minimè apertus, simplex, ingenuus, homo rebus præ cæteris proprio studet commodo.

A summo dignitatis gradu ad infimum decidi.

Sedebam in puppi, clauumque tenebam, nunc vix est in sentina locus, libertatem seruitute commutaui, à summo potestatis in infimum seruitutis locum decidi, deiectus, deturbatus, detrusus, depulsus à fortuna sum, imperandi meum erat ius, nunc me seruiendi necessitas premit, dominatum, & cum dominatu libertatem perdidi, tantum abest, vt imperem, vt nec liber sim.

Atrox hostis.

Nimium grauiter nos oppugnas, aduersus nos pugnas, nobiscum pugnas, nobis aduersaris, nimium te acerbum habemus, nimium nobis infensus es, quicquid habes virium, contra nos confers, irruis impetu quàm potes maximo, facis maximum impetum contra nos, aduersarius, infensus nimis es, infestus, grauis, acer, vehemens, sæuus, propensus nimis ad exitium nostrum, nostrum sanguinem nimis auidè sitiens, totus incumbens ad perniciem nostram; contra nos; in nos, aduersus nos iniquè agis; moues omnes machinas, omnia moliris, nihil non tentas, nihil intentatum relinquis, omnem moues lapidem, manibus pedibusq; obnixè omnia facis vt nobis noceas, nos perdas.

A tuis litteris alienum.

Non est hoc tuis litteris consentaneum, non conuenit

uenit cum tuis litteris, non consentit, non congruit, non quadrat, discrepat à tuis litteris, abhorret à tuis litteris, alienum est à tuarum litterarum sententia, pugnat, repugnat, resistit, aduersatur tuæ eruditioni.

Auaritia hodie dominatur.

His temporibus latissimè patet auaritia, vbique, vbique locorum, vbiuis, vbiuis locorum, nusquam non est, dominatur, regnat, viget maximè, orbem terrarum est complexa, omnium animos occupauit, ac tenet, in animos omnium irrepsit, infecti sunt omnes auaritiæ labe; plus operæ in re quærenda, in opibus congerendis, in diuitijs colligendis, comparandis, contrahendis ponitur, consumitur, locatur, quàm deceat; auaritiæ vitio hodie ferè nemo non laborat; propensi omnes ferè sunt ad auaritiam; ad summum peruenit auaritia; eò processit, eò est auaritia progressa, quò maximè potuit, quò longius non datur, quò non licet vlterius.

Auctor es mali huius.

Tu horum malorum causa, tu fons & origo: tu tantas malorum faces incendisti; tu horum malorum initium attulisti; tu hæc mala peperisti; hæc mala excitasti; auctor horum malorum præter te nemo fuit; à te fluxerunt hæc mala, hæc incommoda, calamitates, acerbitates, infortunia, damna, detrimenta, pernicies, exitium, rerum euersio; horum malorum culpam sustines; horum in te malorum culpa conferenda est omnis; hæc tibi sunt adscribenda, assignanda; has calamitates vni tibi acceptas referre debemus.

Augere imperium.

Valde Pompeius auxit, amplificauit imperium Romanum: protulit, produxit, protendit imperij Romani terminos: multum addidit, adiunxit ad imperium Romanum: multas regiones in populi Romani poteſtatem redegit, populo Romano ſubegit, ad populi Romani ditionem adiunxit, magna per Pompeium ad imperij Romani vires, ad opes populi Romani acceſsio facta eſt.

Auxilium fer patriæ.

Fer opem occidenti patriæ, excipe cadentem patriam, medere patriæ grauiſsimè laboranti, eripe ſummis è miſerijs patriam, auxiliare, auxilium affer, auxilio ſis patriæ, adiuua patriam, noli patriæ deeſſe, noli committere vt patriam deſeras, vt auxilium tuum patria deſideret in tam aduerſa fortuna, in tantis malis, calamitatibus, infortunijs, miſerijs, tam duris, miſeris, triſtibus, aſperis, luctuoſis, turbulentis, ac perditis temporibus.

Αὐτάρκης.

Contentus ſum rerum mearum ſtatu; ſufficit, ſatis eſt, abundè eſt, quod habeo: acquieſco rebus meis: maiora non appeto, continet ſe intra fines hos animus meus, non prolabitur, non excurrit, non ſe longius effert, non ſe tollit altius, plus à fortuna non poſtulo.

B

Belli reliquiæ extinguendæ.

In eam curam incumbe, ne qua belli ſcintilla relinquatur, vt belli extrema deleas, vt belli reliquias perſe-

perſequare, atque conficias, vt profligatum à te, confectum, abſolutum, ſublatum penitùs bellum lætari poſsimus.

Belli calamitas.

Multa damna, eaque grauia bellum creat, infert, importat: multis & grauibus damnis bellum regiones afficit: vehementer bellum regiones vaſtat, vexat, affligit, corrumpit, deijcit, proſternit, opprimit: perdit bellum regiones, corrumpit omnia, perdit omnia, quaſi flamma vrit, & conſumit omnia: nulla calamitas eſt, nullum exitium, nihil tam durum, tam acerbum, quod in bello regiones non ſentiant, experiantur, ferant, ſuſtineant, perpetiantur: ecquod infortunium eſt, ecquæ calamitas, acerbitas, diritas, quæ non ex bello naſcatur, oriatur, creetur? nullius mali expers eſt, nulla vacat calamitate regio illa, in qua bellum geritur; perculſa bello, atque proſtrata iacent omnia.

Belli metus.

Belli magni timor impendet; res ad arma ſpectat; graue bellum in metu eſt; verſamur in timore magni belli; aduentare, appropinquare, adeſſe iam graue bellum videtur: graue bellum timemus, metuimus, formidamus, extimeſcimus, pertimeſcimus.

Bellum ſuſcipere temerarium eſt, finire virtutis.

Bellum ſuſcipere, inire, inferre, mouere, ad bellum aggredi, arma capere, ire ad arma, ſæpè temeritatis eſt; conficere autem, perficere, abſoluere, reſtinguere, ad exitum fœliciter perducere, victoria terminare, optato exitu concludere, non fortunæ ſolùm,

ſed virtutis etiam eſt argumentum; qui bellum ſuſcipit, is temerè ſæpè facit, temerario impellitur conſilio, temeritatis impulſu peccat; qui verò belli extrema delet, bello finem imponit, finem facit, finem ſtatuit, belli reliquias aufert, conficit, delet, non fortunæ ſolùm, ſed virtuti quoque acceptum referre debet.

Bellum renouare.

Lepidus bellum ciuile inter ciues renouauit, redintegrauit, ſuſcitauit iam extinctum, inflammauit iam reſtinctum, rurſus excitauit, concitauit, denuò commouit, conflauit, nouo bello ciues implicauit, ciues in bellum denuò coniecit, magnis belli fluctibus obiecit, ex præſenti iam tranquillitate magnas belli tempeſtates commouit, excitauit.

Beneficij memor.

Tuà in me officia nunquam obliuiſcar, ſemper meminerò, memoria tenebo, perpetua memoria tuebor, cuſtodiam, conſeruabo; tua erga me merita nulla vnquam apud me delebit obliuio; nulla dies, nulla temporis vetuſtas, non caſus vllus, non fortuna, magnitudinem tuorum erga me meritorum imminuet, ex animo meo delebit, tollet, auferet, obliuione delebit, obruet, obſcurabit, extinguet; vigebit in me tuorum beneficiorum æterna, perpetua, nunquam interitura memoria; nullum apud me tuum beneficium intermoriturum exiſtima; tuam in me ſingularem benignitatem, incredibilem liberalitatem ſemper in animo, ſemper in oculis habebo, perire apud me, aut euaneſcere nunquam patiar; hærebunt

rebunt mihi in animo, mente; memoria fixa permanebunt; impressa in animo ac mente patebunt, exstabunt tua beneficia; vitæ par, æqualis erit recordatio meritorum tuorum; qui mihi vitam dies, ille ipse tuorum officiorũ memoriam terminabit; finis mihi ac terminus, & vitæ, & benignitatis, ac liberalitatis in me tuæ idem erit, futurus idem est; quàm amanter me tractaueris, quàm benignè mihi feceris, quàm studiosè in omni re commodaueris, quàm humaniter & beneficè mecum egeris, quibus officiis amicitiam nostram colueris, prosecutus sis, quibus me rebus auxeris, ornaueris, honestaueris, ipse mihi atque etiam alijs commemorabo, ita diu recordabor, quàm diu mihi viuere contigerit.

Beneficium collatum sine spe remunerationis.

Contuli quæ in illum officia, beneficia, merita potui, etsi remunerationem planè nullam exspectarem: quantum in me fuit, quantum efficere & consequi potui, pro meo studio, meaque industria complexus illum sum, affeci, ornaui, auxi omnibus officijs, quanquam ab eo minimè parem gratiam exspectarem: nullum officij genus, aut studij, nullam omnino rem, quæ vel ad vtilitatem illius, vel ad laudem spectaret, omisi, prætermisi, infectam reliqui, licet futurum non sperarem, vt memorem & gratum experirer: omnia quæ quidem præstare mihi licuit, profecta in illum sunt, cùm tamen spe nulla niterer, spes me nulla teneret, futurum aliquando, parem vt mihi gratiam referret, vt omnia mea paribus compensaret officijs, remuneraretur officijs, æquaret

officijs, vt vllum grati animi signum ostenderet, vt se memorem gratumque probaret, vt vllum omnino studiorum officiorumque meorum fructum ferrem, meam in illum voluntatem & beneuolentiam, quandocunque res tulit, vbi tempus & occasio postulauit, reprobaui, ostendi, significaui, declaraui, patefeci; spe tamen adductus nulla gratiæ referendæ, bene meritus de illo sum, quàm potui studiosissimè; quanquam illius erga me voluntati diffiderem, spem in illius voluntate minimam ponerem, pariter animatum in me fore non confiderem: licet fore non confiderem, vt paribus mihi responderet officijs.

Boni ciuis est publica curare.

Boni ciuis est, ad bonum ciuem pertinet, bonum ciuem decet, suam voluntatem ad publicam causam aggregare, accommodare, adiungere, conferre, cum publica causa coniungere, in omni sua voluntate, quid rationes publicæ ferant, quid respublica postulet spectare, intueri, attendere: nihil vnquam velle, à publica re seiunctum, alienum, disiunctum, separatum, remotum, quod reipublicæ rationibus non conducat, expediat, vtile sit: quod reipublicæ commoda non postulent.

Bonus ciuis esto.

Da operam, enitere, vt bonum te ciuem præbeas, præstes; vt boni ciuis partes tueare, sustineas, agas, exequare, vt boni ciuis officio satisfacias, vt ea præstes, quæ bonum ciuem decent, quæ exspectantur ab eo, qui boni ciuis nomen aucupatur: noli committere, caue ne boni ciuis in officio reprehendaris,

ne

ne boni ciuis officium prætermittas, ne quid à te fiat, ne quid committatur bono ciue minus dignum, indecorum bono ciui, ne ciuis eius qui ciuitate dignus haberi velit, partes in te requirantur, officium in te desideretur: obeunda tibi sunt, præstanda sunt non indiligenter, aut languidè munera boni ciuis.

Breuiter.

Quid quæris? noli quęrere, quid plura? quid pluribus? quid multa? quid multis? ne plura, pluribus, ne multa, ne multis, ne te multis morer, ne te multis teneam, quid opus multis? vt in pauca multa conferam, vt paucis concludam; vt rem paucis complectar, comprehendam, perstringam; vt summatim exponam, vt breuitate vtar; vt satietatem longæ orationis effugiam; ne longam orationem suscipiam; vt Laconicè, vt vno verbo, vt compendio, summatim, non particulatim rem perstringam.

Cæsar dux optimus.

Dux, imperator, rector exercituum Cęsar is fuit, quo præstantior haberi nemo posſit; præfuit exercitibus Cæsar eximia cum laude; ductor copiarum fuit nemini secundus; copias duxit admirabili rerum bellicarum scientia; gesſit bella suo ductu, ea virtute, ac vigilantia, non modò vt superiorem, sed nec omnino parem quenquam vt habuerit.

Cæsar vicit Pompeium.

Cæsar Pompeium, cùm exercitum ipse haberet multis partibus inferiorem, pugna tamen fregit, pręlio superauit, acie vicit, fudit, fugauitque; copias eius profligauit, in fugam coniecit, conuertit; victoria

est potitus, victoriam tulit, obtinuit, consecutus est, adeptus est.

Cæsaris humanitas.

Cæsar præter multas, quibus floruit, virtutes, vt virtutes, quibus enituit, quæ in illo viguerunt, multas omittam: ea fuit humanitate, eius humanitatis, ea præditus humanitate, vt nihil suprà posset, vt nemo cum illo conferendus, comparandus, æquandus, nemo illi par fuisse videatur: liberalitate Cæsar excelluit, omnibus antecelluit, præstitit, omnes vicit; nihil Cæsare humanius; humanitatem Cæsar ita coluit, vt nemo ad illum conferendus; nemo illo fuit ad humanitatem propensior; proprio quodam naturæ munere factus ad liberalitatem videbatur, singularem in exercenda liberalitate, & præcipua quadam laude dignum iure Cæsarem dixeris; laudem liberalitatis præter cæteros Cæsar tulit: laus liberalitatis vni maximè Cæsari debetur.

Calamitatum consuetudine sensus amittitur.

Malorum vsus mihi sensum ademit, sensibus orbauit; leuiora videntur quæ diu sustinui mala; occalluit iam animus diuturno malorum vsu; callum obduxit animo meo diuturna calamitatum consuetudo, sic, vt minimè sentiat, vt sensu prorsus vacet, vt sensum amiserit.

Camillus Romam ex obsidione Gallorum liberauit.

Camillus vrbem Romanam obsidione Gallorum exemit, liberauit, ab obsidione vindicauit, ex obsidione eripuit, obsessam, septam, copijs Gallorum

vndique

vndique cinctam, oppressam, liberauit, in libertatem restituit, libertati restituit, libertate donauit, liberam reddidit, seruauit, seruauit incolumem, saluam, incolumem reddidit, salute atque incolumitate donauit: Gallos, vrbem obsidentes, obsidione prementes, vrbis libertati, castris circa collatis, imminentes, obsidionis corona cingentes, circumsidentes, castris positis ad vrbem, sedentes expulit, eiecit, in fugam conuertit, disiecit, fugauit, dissipauit, summouit, fudit, fugauitque.

Candor.

Cùm ingenium meum re perspexeris, cognoueris, expertus sis, vsu perspectum habeas, ipsa re cognitum: nihil in me inuidiosum aut fallax debes agnoscere: abesse me ab omni dolo, omnique fraude, minimè dolosum, astutum, insidiosum, fraudulentum, nectendis fraudibus, parandis dolis, struendis insidijs assuetum, sinceri animi, simplicis ingenij, apertæ voluntatis, rectæ mentis, alienum ab arte simulandi, fraudandi, fallendi, decipiendi.

Caput rei.

Hoc rem continet, in hoc tota res agitur, in hoc sunt omnia, sita sunt, posita, collocata, constituta: ex hoc omnia pendent, hoc interest inter omnes partes, valet in omnes partes: hoc tanti est, eius ponderis est, eiusmodi est, vt omnia comprehendat, complectatur: hæc est totius rei summa.

Castra metari.

Apud Patauium castra posuit, locauit, constituit, fecit, metatus est: Patauiam obsidione cinxit, obse-

dit ſuis copijs, ſuo ſepſit exercitu.

Caſu cauſa cecidi.

Vt cauſa ceciderim, litem perdiderim, euénit, obuénit, contigit, obtigit, accidit, factum eſt, caſu factum eſt, caſus tulit, fortuna fecit, fortunæ placuit.

Cato Cenſorinus omnium innocentiſsimus in iudicium vocatur.

Cato cognomento Cenſorinus, qui Cenſorini cognomen tulit, qui Cenſorinus eſt nuncupatus, qui Cenſorini cognomine vſus eſt; cùm nemine eſſet probitate inferior, neminem haberet integritate ſuperiorem, nemini de probitate concederet, bonitate cæteris excelleret, præſtaret: quinquagies tamen accuſatus eſt, in iudicium vocatus eſt, poſtulatus eſt, ei dicta dies eſt, eius nomen delatum eſt, cauſam dixit vitæ ſuæ, actorum ſuorum, rerum à ſe geſtarum rationem reddere, vitam ſuam atque innocentiam probare coactus eſt, ſubijt iudicium, reus fuit, factus eſt, ſedit reus, ſedit reorum loco: iudicium, tribunal adiuit, accuſatorum audiuit impura maledicta, acerba conuicia, accuſationis moleſtiam ſuſtinuit.

Certò ſcias te amari.

Sic habeto, illum nemini concedere, qui te magis ex animo diligat, te illi neminem eſſe chariorem, neminem illo eſſe ad te amandum propenſiorem, ſingularem illius eſſe in te beneuolentiam, ſummam in illo eſſe ad te amandum animi propenſionem: velim ſic habeas, pro certo habeas, planè credas, tibi perſua-

persuadeas, prorsus animum inducas, in animum inducas, cum animo tuo constituas, pro certo habeas, pro explorato, pro comperto, oraculi loco, minimè dubites, minimè dubitanter credas, persuasum atque fixum in animo tuo sit, velim: ita credas prorsus, vt minimè dubites, vt dubitatio tibi nulla relinquatur, supersit, reliqua sit: credas mihi itidem, vt oracula crederes: hoc mihi ita credas, vt editum ex oraculo putes.

Cicero præter modum doluit mortua filia.

Doloris plurimum Cicero hausit, accepit, cœpit, tulit ex morte, ex obitu, ex interitu filiæ: grauiter est affectus, magna in solicitudine fuit, vexatus est, oppressus est; ita doluit, vt nemo magis; tam doluit, quàm qui maximè; obitum filiæ tulit acerbissimè, sic, vt iucunditatem omnem penitus amiserit; summum attulit dolorem Ciceroni, dedit, peperit obitus filiæ; summam Cicero sensit acerbitatem extincta filia; incredibilem animi cruciatum pertulit.

Cicero & Cato amici.

Erant Cicero & Cato & amicitia & sensibus in Republica coniunctissimi; amabant inter se vehementer Cicero & Cato, & erant pariter in Republica animati, erant sensibus in Republica consentientibus.

Cicero agendarum causarum artifex.

In agendis causis Cicero omnibus antecelluit, præstitit, vicit omnes, excelluit inter omnes, anteiuit omnes, antecessit; patronus Ciceroni conferendus nemo fuit, neque eloquentia, neque studio,

neque fide; ad iudices, ad tribunalia, ad causas tantum eloquentiæ, studij, fidei, quantum Cicero, nemo attulit; in iudicijs, in foro, in forensibus causis, in forensi munere, in tractandis causis; in causarum patrocinijs, in defendendo, & accusando par Ciceroni nemo fuit.

Cicero splendidè habitauit.

Domo Cicero vtebatur cum primis lauta, & pereleganti; habitabat Cicero lautissimè, & iucundissimè, eæ Ciceronis ædes erant, in quibus neque lautitiam, neque elegantiam desiderares; erat in Ciceronis ædibus lautitiæ multum, atque elegantiæ.

Cicero Platonem secutus est.

Platonem Cicero vehementer auctorem sequebatur; Platoni tribuebat plurimum, summam fidem habebat, planè credebat, vt oraculo credebat; Platonem habebat eximium; singularis erat apud Ciceronem Platonis auctoritas; errare Cicero cum Platone malebat, quàm cum alijs benè sentire; plurimi apud Ciceronem erat Plato, faciebat pluris neminem, plus apud eum ponderis habebat nemo.

Citò.

Rem aggredior sine mora, absque mora, confestim, è vestigio, nulla mora facta.

Ciuilis discordia sopita.

Longius etiam ciuilis discordia manasset, processisset, progressa esset, grauior esset facta, nisi senatus eam compressisset, repressisset, nisi senatus ei occurrisset, obuiam iuisset, impedimenta obiecisset, impedimento fuisset.

Ciuitas ex virtute donata.

Non diuitiæ ſed virtus aditum patefaciebat ad ciuitatem Romanam; ciuitate Romana donabatur, qui virtute, non qui diuitijs emineret; non opes, ſed virtutes ciuitatem Romanam dabant; patebat Romana ciuitas virtuti potiùs, quàm diuitijs; ius Romanæ ciuitatis conſequebatur, dignus Romana ciuitate putabatur, recipiebatur in ciuitatem, ad ciuium numerum adſcribebatur, ciuis locum obtinebat, referebatur inter ciues, adſcribebatur in ciuitatem, particeps ciuitatis, ciuiliumque munerum fiebat, impertiebatur ciuitate, perueniebat in ciuitatem, ei ciuitas communicabatur, non qui opibus abundaret, afflueret, valeret, ſed qui virtute polleret, excelleret, præſtaret: non inſtructis, ac bene paratis à re domeſtica, ſed virtute præditis hominibus facilis erat, expeditus, minimè dubius ad Romanam ciuitatem curſus, via patebat, nullo negocio aperiebatur, ad iura muneraque omnia ciuitatis Romanæ, præmium Romana ciuitas erat.

Clarus in Republica.

Vir clariſsimus, ſpectatiſsimus, & in Reipub. maximis grauiſsimisque cauſis cognitus, atque inprimis probatus; homo valde honoratus, multæ exiſtimationis & auctoritatis; cui plurimum tribuitur, cuius eſt grauiſsima auctoritas; cuius ſententia ac voluntas pondus habet; peritus adminiſtrandæ reipub. gnarus ac ſciens tractandæ Reipublicę; non parum verſatus in publica re; minimè omnium peregrinus in republica; omnes Reipublicæ partes optimè tenens;

minimè omnium rudis in Republica.

Clarus apud ciues suos.

Vales auctoritate apud tuos ciues, magnus atque honestus es in ciuitate, magno es in honore, ac nomine apud tuos ciues, magni te facit patria tua, multum tibi defert, multum tribuit.

Clarus in patria.

Vales auctoritate apud tuos ciues, tui te ciues magni faciunt, magnus es, honoratus, clarus apud tuos ciues; multum tibi ciues tui deferunt; patria tua tantum tibi tribuit, quantum fortasse nemini, atque adeò quantum prorsus nemini.

Cogitare mutationes rerum humanarum.

Intendite animos vestros, ipsi vobiscum consulite, inite consilia cum animis vestris; & quæ sit fortunæ vicissitudo, quæ mutatio, qui fluctus rerum humanarum, quàm varia tempestate iactetur hominum vita, cogitate, animaduertite, attendite, examinate, perpendite, cum ratione tanquam æquissima lance, diligenter æstimate.

Colloqui cum illo non possum.

Vt illum adeam, ad illum accedam, ad illum me conferam, illum alloquar, sermonem cum illo habeam, illius vultum subeam, adduci nunquam potero, impetrare à me non potero, imperare mihi non potero, persuadere mihi ipsi non potero, neque adduci mea sponte, neque vlla impelli ratione potero; nihil difficilius, laboriosius, molestius, nihil maioris negotij, quàm vt cum illo sermonem iungam.

Comes

Comes perpetuus.

Assiduum, perpetuum, vsque dum volueris, quoad volueris, comitem me habebis, me tibi comitem præbebo: hærebo tibi vsque, tibi affixus ero, dum tua voluntas feret: nunquam à te, nunquam à tuo latere, nisi te volente, lubente, concedente, permittente, discedam: nulla me res, nisi tua voluntas, auellet abs te, amouebit, seiunget, disiunget, abiunget.

Commendatio diligentissima.

Sic tibi eum commendo, vt maiore cura, studio, sollicitudine animi commendare non possim, velim tibi persuadeas, nihil me maiore studio à te petere, nihil te mihi gratius facere posse, quàm si omnibus tuis opibus, omni studio eum iuueris: peto à te maiorem in modum, vel humanitatis tuæ, vel mea causa, vt eum auctoritate tua, quæ plurimum valet, conseruatum velis: ita à te peto, vt maiore studio magisve ex animo petere non possim, velim omne genus liberalitatis, quod & ab humanitate, & potestate tua proficisci poterit: non modò te, sed etiam verbis, vultu denique exprimas: vehementer te rogo vt cures, vt ex hac commendatione mihi quàm maximas, quàm primùm, quàm sæpissimè, gratias agat: velim eum omnibus tuis officijs atque omni liberalitate tueare si me tanti facis, quanti & ipse existimat, & ego sentio, cures quamprimum intelligam, hanc meam commendationem tantum illi vtilitatis attulisse, quantum & ipse sperauit, nec ego dubitarim: velim eum quàm honorificentissimè

pro tua natura, & quàm liberalissimè tractes, velim eum quàm liberalissimè complectare, maximoperè, & vt meum amicum & tua dignum amicitia tibi commendo., vehementer mihi gratum erit, si eum humanitate tua, quæ est singularis, comprehenderis, sic tibi eum commendo, vt neque maiore studio quenquam, neque iustioribus de causis commendare possim: gratissimum mihi feceris, si huic commendationi meæ tantum tribueris, quantum cui tribuisti plurimum, id est, si eum quàm maximè, quibuscunque rebus honestè ac pro tua dignitate poteris, iuueris, atque ornaueris, peto à te maiorem in modum, vt ei omnibus in rebus, quantum tua dignitas, fidesque patietur, commodes: cures, vt is intelligat hanc meam commendationem maximo sibi apud te & adiumento & ornamento fuisse: si vlla me apud te commendatio valuit (multas autem valuisse plurimùm scio) hæc vt valeat, rogo; maiorem in modum à te peto, vt cùm omnes meos æquè ac tuos obseruare pro nostra necessitudine debeas, hunc in primis ità in tuam fidem recipias, vt ipse intelligat nullam rem sibi maiori vsui, aut ornamento, quàm meam commendationem esse potuisse: eum, si me diligis, eo numero cura vt habeas, quo me ipsum: hanc commendationem, quam his litteris consignare volui, scito esse omnium grauissimam: eum si tibi commendabo verbis ijs, quibus cùm diligentissimè quid agimus, vti solemus, vix tamen studio meo satisfecisse mihi videar: genere commendationis mirifico, eoque planè, quòd sit ex intima arte, intimoque

intimoque ex animo depromptum, vsum me putato: commendo tibi eum non vulgariter, sed ita prorsus, vt quos diligentissimè, valdeque ex animo soleo; quanti apud te sum, tantum valere apud te commendationem meam, effice vt intelligam; eum tibi commendo ea commendatione, quæ potest esse diligentissima.

Commendo tibi hanc rem.

Omnem tibi rem, atque causam commendo atq; trado, eius negotium sic velim suscipias, vt si esset res mea; tibi commendo, ac trado, vt grauissimè diligentissimeque possum.

Commoda & honor tuus curæ mihi sunt.

Toto animo de tuis commodis, ornamentisque cogito; valde laboro de tuis commodis & ornamentis; mihi tuus honor, & tuæ fortunæ etiam atque etiam curæ sunt; de vtilitate, ac laude tua æquè ac de me ipso cogito; ita cogito, vt nemo magis; tam cogito, quàm qui maximè.

Commodis meis non consului.

Nullam hactenus vtilitatis meæ rationem habui; nullam rationibus meis operam dedi; de vtilitate minimùm laboraui; vtilitatem minimè spectaui, curaui, quæsiui, secutus sum; nullum in vtilitate studiũ posui, nihil industriæ locaui, nihil operæ consumpsi; diligentiam commodorum causa nullam adhibui, ad res meas nullam contuli; res meas indiligenter administraui, tractaui.

Communis mons.

Hic tibi mecum, hic inter nos cõmunis est mons,

diuisus aquarum diuortijs; particeps vterque nostrûm huiusce montis est, mons hic pertinet ad vtrumque nostrûm; iuris vtriusque nostrûm est, ius habemus vterque in hoc monte.

Conatus in magnis laudandus.

Qui facinus egregium aggrediuntur, ijs, etiamsi non succedat, laus tamen aliqua debetur: qui ad res præclaras animum adijciunt, animum adiungunt, sese applicant, sua studia conferunt, præclaris in rebus suam industriam exercent, operam ponunt, ij, vel si spem fortuna frustretur, fallat, vel si spei exitus non respondeat, vt id quod velint, minus assequantur, vt quò spectant, minimè perueniant: omni tamen excludendi laude non sunt, aliqua tamen eos ornari laude æquum est: magna suscipientibus, ad res egregias, nobiles, præclaras, eximias aggredientibus, vel si frustrà labor suscipiatur, inanis opera sit, non planè fœliciter, non prosperè, non optimè, non omninò ex animi sententia res cadat, habendus tamen honor est; præclara conantes, in secundis tertijsque, si consequi prima non liceat, consistere laus est: qui ad summam gloriam suæ vitæ cursum dirigunt, qui summa petunt, ad summa contendunt, etiam si spe frustrentur, etiam si, quò intenderint, non perueniant, etiam si metam non attingant, est tamen cur laudentur, non sunt omni prorsus laude summouendi, decus aliquod, mercedem voluntatis egregiæ, magni, præstantis, excellentis, excelsi, erecti animi præmium ferre debent.

Concessio.

Concessio.

Quod ad me attinet, facilè patior, non impedio, concedo, permitto, modò ſine tuo incommodo fiat: modò ita facias, ne tibi incommodes, ne incommodo tibi ſis, incommodo tibi ſit, contra tuum commodum ſit, tuo commodo aduerſetur, quod commodo tuo facere poſsis, commodè facere poſsis, ſine moleſtia tua fiat, modò ne tuo damno, malo, detrimento fiat, modò ſit è re, è commodo tuo.

Conciſi equites.

Omnes equitum turmæ occiſione occiſæ, cæſæ, conciſæ, trucidatæ, obtruncatæ, profligatæ ſunt, ad vnum occiſione perierunt equites.

Concluſio epiſtolæ.

Finem ſcribendi faciam, ſi te primùm rogauero, vt me diligas: epiſtolæ clauſula hæc erit, vt beneuolentiam in me tuam abs te petam: epiſtolam ita concludam, ita finem faciam, imponam.

Coniectura aſſequi.

Vt rationem ineo, ratione colligo, ex ratione conijcio, vt mea ratio eſt, vt mihi oſtendit ratio, mihi ea ratione liquet, liquidò patet, facilè conſtat: quo die prælium commiſſum eſt, eodem naues profectæ ſunt.

Conſenſus opinionum.

Coniunctum eſt meum conſilium cum tuo: conſentiunt, concinunt ſententiæ noſtræ; nihil à tua mea diſtat, diſſentit, diſcrepat opinio; idem ſentimus; à tuo iudicio mea ſententia non abhorret; idem ſequimur; idem eſt vtriuſque ſenſus; congruit

cum opinione tua ſententia mea; diſſentio inter nos nulla eſt, diſſentionis aut controuerſiæ nihil; conuenit inter nos.

Conſilij ſcopus.

Conſilium meum hoc fuit, hoc ſpectaui, hoc volui, hoc ſecutus ſum, id egi, huc retuli mea conſilia, meas cogitationes, huc animum intendi, mentem direxi, conſilia contuli, huc ſpectauit animus meus, hic animo meo meiſque conſilijs ſcopus fuit.

Conſilium dare.

Hoc tibi conſilium do, tua de laude ſi laboras, tua ſi tibi laus curæ eſt, cordi eſt; te hortor, adhortor, cohortor, ſuadeo, autor tibi ſum; hoc eſt meum conſilium; mei conſilij hoc eſt; mea hæc eſt ſententia, opinio, meus ſenſus, meum iudicium; ita cenſeo, ita mihi videtur, placet, probatur; ſi me audies, hoc facies; ſi meum conſilium ſequeris, mea tibi ſententia ſi probabitur, me approbante facies, de mea ſententia, meo conſilio, meo ſuaſu, me auctore; ſi me putas quidquam ſapere, non eſſe prorſus inſipientem, aliquid videre; ſi meum conſilium habet aliquid apud te ponderis; hoc facies, ages, aggredieris, ſuſcipies, faciundum tibi iudicabis.

Conſilium in dubijs petendum.

Sapientis eſt incertis in rebus, dubijs, ambiguis, obſcuris, in controuerſia poſitis, in aliqua difficultate conſtitutis, in ancipiti rerum ſtatu, amicos conſulere, in conſilium adhibere, ad amicos referre, ad conſilium amicorum confugere, amicorum conſilio vti, ſententiam exquirere, adire ad amicos conſilij

cauſa, petere conſilium ab amicis, velle cognoſcere quid amicis videatur, quid amici ſentiant, qui ſit amicorum ſenſus, quæ ſententia, quid habeant opinionis, probent, cenſeant, iudicent, faciundum exiſtiment.

Conſilium.

Conſilium meum hoc fuit, hoc ſpectaui, hoc volui, hoc ſecutus ſum, id egi, eò mentem intendi.

Conſilium probatum.

Conſilium mihi tuum probatur; idem ſentio, quod tu; meus cum tuo ſenſu congruit; aſſentior tibi; tuam ſequor ſententiam; rectè ſentire mihi videris; accedo ad tuam ſententiam; tecum in eadem ſum ſententia.

Conſilium arduum.

Difficilis deliberatio eſt, lubricus ad deliberandum locus, conſilium capere neſcio, valde hæreo, impedita deliberandi ratio, conſilium abeſt, explicare nihil queo, expedire me nequeo, inops conſilij, inops à conſilio ſum, conſilium diu fruſtra quęro.

Conſtans.

Hominem grauem, certum, minimè mendacem, minimè falſum, ſtudioſum veritatis, cognoui, expertus ſum; nihil in eo leuitatis, aut inconſtantiæ, nihil inane, varium, mutabile, inconſtans, nullam animi infirmitatem, nullam ſententiæ varietatem, nullam conſilij mutationem deprehendi; magna præditum ſuauitate ſemper cognoui; is mihi ſemper viſus eſt qui ſibi optimè conſtet, nihil leue committat, nihil inane cogitet, non facilè diſcedat à ſeipſo,

ægrè diſcedat à ſententia, mutet conſilium, ſuſceptam opinionem abijciat, ſenſum deponat, de ſuo ſtatu demigret, quem nulla res facilè abducat, auellat à ſententia; cuius mentem huc & illuc, in hanc aut in illam partem, in quam velis partem, vtram in partem velis, non facilè flectas, ægrè traducas, cum labore torqueas, alieno tempore nihil loquitur, nihil agit ineptè, nihil non loco, idem ei vultus in omni re, eadem in omni fortuna mens eſt.

Conſtantia laudanda.

Si quis in recta ſententia ſibi conſtat, ei magna laus debetur; tueri conſtantiam in recta ſententia, laudabile eſt, laus eſt, laudi eſt, laudem habet, affert, parit, cum laude coniunctum eſt, egregium eſt, præclarum eſt, glorioſum eſt; perſeuerantem, pergentem, permanentem in recta ſententia, laus & gloria conſequitur, laus excipit immortalis; in recta ſententia laudabilis admodum eſt, laudibus efferenda, ornanda, honeſtanda, decoranda, ſtabilis & firma & perpetua permanſio; tuenti acriter, & firmo in primis animo rectum conſilium, ſententiam cum ratione congruentem, cum ſalute Reipublicæ coniunctam, quæ ſit è Republica, in Rempublicam, è re communi, in rem communem; è commodo publico, quæ valeat ad Remp. ad rem communem, ad commoda publica, decus eximium debetur.

Conſuetudine introductum.

Tralaticium hoc eſt, vſitatum, in more poſitum, more confirmatum, more comparatum, mos obtinuit, mos inualuit, moris eſt, conſuetudo ita fert;

more fit, vſu hominum euenit.

Contemni ab omnibus.

Planè deſertum eſſe me atque abiectum intelligo, nullo iam loco ſum, reijcior & contemnor ab omnibus, nullius iam pretij ſum, ordinem nullum obtineo, fabula ſum, nullus ſum, habeor in poſtremis, deſpicior, deſpectus ſum, nullius loci ſum, nullius ordinis, poſtremæ conditionis, infimæ ſortis.

Contemno alterius iudicium.

Faciſe patior te ita de me ſentire, exiſtimare, opinari, tuum hunc eſſe de me ſenſum; contemno tuam de me opinionem, ſententiam, iudicium; tuam de me ſententiam inanem, prorſus leuemque duco; parui eſt apud me tua de me ſententia; quid de me ſentias parum aut nihil moror; quæ tua ſit de me ſententia parui pendo.

Contentio.

Hæc vſque ad noctem ducta controuerſia eſt, lis, contentio, pugna, altercatio ad multam noctem protracta eſt.

Continens ſis.

Caue, vide, ſtudium adhibe, conſilio vtere, diligenter animaduerte, aduerte, attende quàm diligenter potes, ne continentiæ terminos tranſgrediare, ne longius progrediare, quàm continentiæ ratio præſcribit, ne, quos tibi continentia terminos præſcribit, eos tranſeas, tranſilias, traijcias, tranſgrediare, prætergrediare, ijs excedas, ab ijs excedas.

Continere ſe.

Velim te cohibeas, velim te colligas, velim te ad

modum reuoces, ad rectam rationem reducas, intra rationis girum reuoces, traducas; homo es à cupiditate omni longè remotus.

Contra votum rei exitus.

Non cecidit vt optabam; præter meam voluntatem, contrà voluntatem, contrà quàm volebam, secus ac volebam, euenit; exitum res habuit alienum à voluntate, minimè cum voluntate congruentem, aduersum voluntati; exitus rei, euentus rei voluntati non respondit; optatum exitum consecuta res non est, ad exitum non peruenit; res pro voluntate non successit; cupiditatem fortuna frustrata est, fefellit, delusit, irritam fecit; summa cupiditas res planè nulla fuit; speratum euentum sortita res non est, nacta non est, adepta non est; mea exspectatione sum frustratus; aliter atque opinabar contigit.

Copiæ in discrimine.

Cæsar Hispaniensi bello Pompeij copias in summas angustias compulit, in maximas omnium rerum difficultates coniecit, eò redegit, vt omnium rerum penuria laborarent, inopia premerentur, conficerentur, pessimè acciperentur, in maximis angustijs, difficultatibus, versarentur, plurimis incommodis afficerentur, plurima sustinerent incommoda.

Copiæ genere, non numero firmæ.

Genere potius, quàm numero, firmum exercitum habebat Cæsar; frequentes admodum Cæsaris copiæ non erant; sed fortitudine præstabant; erat in castris Cæsaris virtus, multitudo non erat; non militum copia, frequentia, numero, sed eorum virtute,

robore,

robore, fortitudine, animi præstantia, corporis viribus, valebat Cæsar: numero exiguus erat Cæsaris exercitus, firmitate amplissimus.

Crassus Romæ ob auaritiam malè audiuit.

Pessimè omnium Romanorum audiebat Crassus auaritiæ nomine: maximè omnium Romanorum Crassus auaritiæ flagrabat infamia: aurum sitire, opes appetere maximè vnus omnium, magis quàm cæteri, præter cæteros Crassus putabatur: nemini grauior ac turpior in vrbe Roma, quàm Crasso, inurebatur auaritiæ nota: auaritiæ vitio Crassum magis, quàm quemuis alium, hominum notabat opinio; incumbere ad opes, inhiare diuitijs tanto studio, quanto in vrbe Roma nemo præterea, Crassus existimabatur.

Culpa vacuus.

In me conferenda causa non est, culpa vaco, culpam ego non sustineo, expers culpæ sum, affinis culpæ non sum, purus à culpa sum, culpam ignoro, longissimè absum à culpa, longè remotus à culpa sum, tam absum à culpa quàm qui maximè, culpæ mihi non sum conscius, extra culpam sum, in culpa non sum.

Cum fratre locutus.

Hac de re cum tuo fratre multa verba feci, satis prolixè sum locutus, longum habui sermonem, multis verbis egi, longam habui orationem, oratio mihi cum tuo fratre fuit vberrima.

Cum imperio esse.

Gessi maxima imperia, sustinui, administraui

maximas res, summis rebus perfrui: summa mihi commissa sunt imperia, credita, mandata, tradita; curam gessi rerum maximarum; amplissimo imperio non semel vsus sum; magno sæpè cum imperio, in imperio fui.

Cupiditas repressa.

Improbam illius cupiditatem refutaui, repressi, retudi, fregi; obieci me, opposui illius cupiditati, libidini, intemperantiæ: feci atque effeci, ne posset cupiditati suæ satisfacere, libidini obtemperare, iniquè cogitare, perficere, improba consilia ad exitum perducere; longius cupiditate processisset, nisi ego incurrissem, occurrissem, obuiam iuissem, impedissem, impedimento fuissem, impedimenta obiecissem; rapiebat eum cupiditas, ego repressi; efferebat eum libidinis impetus, ego modum statui, mentis impetum compressi, fregi, inanem feci, retardaui.

Cura dubius.

Anceps valde sum, in ancipiti cura versor: non dispicio, non dijudico, vtram in partem me dem, vtrum sit rectius, conducibilius eligendum: consilium non explico, exitum non reperio, animi pendeo, dubius sum, incertus sum, exploratum, apertum, certum non habeo: dubitatio me tenet: difficilis mihi dubitatio est, versor in dubitatione, teneor implicatus, variè distrahor, in vtramque partem animus inclinat: dubia cogitatione, ancipiti cura distrahor, iactor, versor: pendet animus meus, fluctuat, labat in consilio, nutat, non consistit, nihil habet

habet explorati; hæreo; nihil explico, nihil expedio: quid consilij capiam, ignoro: explicata capiendi consilij ratio mihi non est.

Cura ex amici morbo.

Tuus me morbus valde solicitat, solicitum habet, graui afficit solicitudine, grauiter angit, afficit, affligit, acerbè vexat: molestissimus mihi tuus morbus est, valde grauis, vehementer acerbus, amarus in primis, summæ molestiæ, solicitudinis, acerbitatis, curæ, doloris, angoris: summam ex tuo morbo molestiam capio, suscipio, traho, haurio, sumo: tuus me morbus in magnam solicitudinem adducit, grauiter commouet, maximè perturbat.

Cura tuam dignitatem.

Omni industria contende, omni studio labora, incumbe toto pectore, confer huc tuas omnes vires, tua studia, curam, industriam, enitere quantum in te est, quantum in te situm est, quantum potes, quàm potes maximè, cunctis viribus ac neruis, hoc age diligenter, da operam quàm potes diligenter, summam adhibe diligentiam, studio contende quàm licet maximo, quantum potest esse maximum, summo prorsus, hoc vnum cures, labores, studeas in primis, præter cæteras res præcipuè, potissimùm, ante omnia; ne tuæ dignitatis iacturam facias, ne de tua dignitate detrahatur, ne quid aduersi dignitas tua patiatur, ne tua dignitas violetur, ne quod in tua dignitate damnum facias, ne quid feras detrimenti, ne qua labes aspergatur, offendatur honori tuo, ne quam existimatio tua iacturam pa-

tiatur, ne splendor dignitatis tuæ obscuretur, nè quid tuæ existimationi quispiam meritò deroget.

Cura meas res.

Prospice, consule, prouide rationibus meis, suscipe me, respice fortunas meas, tuere me, complectere, foue: meæ tibi rationes curæ sint, curam suscipe rerum mearum.

Cura mihi es.

Nunquam de te non cogito: nullum à me tempus prætermittitur de te, tuisque rebus cogitandi: nunquam mihi ex animo effluis, excidis, discedis: excubo animo tua tuarumque rerum causa: in te, tuisque rebus animus meus perpetuus est: meæ curę omnes in te sunt: te semper spectat animus meus: meæ cogitationes in te tuisque rebus consumuntur omnes.

Cura mihi tuæ res sunt.

Toto animo de tuis commodis, ornamentisque cogito; tuam vtilitatem aßiduè specto; hæret in animo de tuis commodis aßidua cogitatio; si quid è re tua est, id maximè laboro; tuæ mihi res, tuæ fortunæ curæ vehementer sunt; tuæ rationes quid postulent, nunquam non attendo; omnis mihi de te, tuisque commodis cogitatio est; tuàm vtilitatem meæ spectant cogitationes omnes; meas curas ad tuum commodum omnes contuli; animus meus in tua vtilitate fixus & locatus est.

D.

Damni compensatio.

Ingenium intende, adhibe, confer huc, in hanc vnam curam intende aciem ingenij tui, acue tuum ingenium,

ingenium, vt aliquam tam grauis damni sarciendi rationem ineas, vt, quod accepisti damnum, aliqua re compensetur, aliqua ratione sarcias.

Damnum in re familiari.

Naufragium, iacturam feci rei familiaris; perijt mea res domestica; actum est de fortunis meis; prorsus euersę sunt opes meę; perdidi omnia bona, euertit me bonis omnibus fortuna; mearum opum nihil mihi reliquum fortuna fecit; afflictæ sunt, profligatæ, ac perditæ, extinctæ, euersæ meæ res ac fortunæ omnes.

Damnum à fortuna compensat virtus.

Quod à fortuna damnum accepisti, tulisti, resarciet, compensabit virtus, medebitur ijs malis virtus: quò te fortuna coniecit, quibus te afflixit fortuna, quibus te calamitatibus implicauit fortuna, ijs te virtus expediet; vt acerbam fortunam sensisti, ita dulcem ac suauem virtutem experieris; quantum detrimenti, incommodi, calamitatis, malorum à fortuna tulisti; tantos à virtute, atque adeò maiores fructus capies, percipies, feres, colliges, consequeris.

Debilitata vis nocere.

Fractam illam & debilitatam vim suam in me contulit, pro suarum virium infirmitate, imbecillitate, tenuitate nihil non egit, mihi vt incommodaret, obesset, damnum inferret, afferret, crearet, cunctis viribus, quæ illi supererant exiguæ, infirmæ, imbecillæ, ad meam perniciem incubuit, vsus est.

Debitor meus.

Magnam mihi pecuniæ vim debet: magno mihi

meo ære obſtrictus eſt, eſt in meis nominibus ex pecunia ſatis multa, ex ære meo laborat, necdum ſe maximo ære meo liberauit.

Decet amicis ſubuenire.

Laborantibus amicis opem ferre, opitulari, auxilium ferre, auxilio eſſe, præſtò eſſe, ſubuenire, ſubſidio eſſe, adeſſe, venire, minimè deeſſe debemus, amicos miſerijs oppreſſos leuare æquum eſt, ius eſt, decet, conuenit: ſi quod in malum ceciderit amicus, accurrere, & erigere iacentem debemus.

De exitu conſilij metus.

Metuo, ne id conſilij cœperim, quod explicare non facilè poſſim; exitum conſilij mei extimeſco; conſilium à me captum, vt eum, quem volo, exitum habeat, opto magis quàm ſpero; vtinam conſilio meo reſpondeat exitus; timeo tamen, ne non ita ſit; vereor, ne non optimè, quod deliberaui, ſuccedat, procedat; meum conſilium quò ſit euaſurum, timeo; quàm feliciter mihi euenturum ſit ex conſilio meo, planè non video, equidem aduerſa metuo; timeo, mei conſilij qui ſit exitus futurus.

De fide alterius dubitare.

Si mihi fidem non habes, fidem apud te ſi non habet oratio mea, roga parentem tuum, interroga patrem, quære de patre tuo, ſciſcitare, cognoſce patris tui ſententiam, voluntatem, iudicium exquire.

Deliquium animi.

Animus eum reliquit, deſtituit, defecit, deliquium animi paſſus eſt, intermortuus eſt, defecit; animo conci-

concidit: ita captus omni sensu est, vt è vita discessisse videretur.

De male merito bene loqui.

Licet non optimè de me sis meritus, bene tamen tibi dixi, honorificè de te sum locutus, mea fuit in te honorifica oratio; verbum ex ore meo nullum exijt, nisi tua cum laude coniunctum; laudes in te contuli, licet immerentem; licet immerito tuo, laudaui te, affeci laudibus, extuli, ornaui; præclara quædam in te contuli, dixi de te, quæ tibi laudem parerent; ijs de te verbis vsus sum, quæ ad te honestandum valerent, vim haberent.

De rebus tuis fac me certiorem.

Fac me certiorem, de toto statu tuo, & de omnibus consilijs; significa mihi, expone, aperi, explica, perspicuè demonstra, qui sit rerum tuarum omnium status, qui tuus animus, qui sensus, quæ consilia sint; fac, vt de tuis rebus, tuisq; consilijs cognoscam, intelligam, certior fiam, ex tuis literis erudiar, instruar; imaginem rerum omnium, cogitationumque tuarum literis ostende.

Desiderium vrbis.

Sum in vrbis desiderio, desiderio me vrbs afficit, desiderium me tenet, vrbis cupiditate flagro; animus meus in vrbe est; vrbem spectat, æstuat vrbis desiderio, est in vrbis desiderio; vrbis desiderio incendor, teneor.

De tuo consilio decretum.

Decreui, constitui, statui, certum consilium cœpi, planè animum induxi, nihil vt facerem sine consilio

tuo; nisi te approbante, nisi de consilio tuo, nisi tuo consilio vterer, niterer; deliberatum est, constitutum, iudicatum, captum consilium.

Deus optimus.

Bonitas in Deo, iustitia, clementia, potestas tanta est, quanta potest esse maxima; singulari Deus bonitate est, incredibili iustitia, immensa clementia, infinita potestate; is, qui cuncta creauit, condidit, architectatus est; ex nihilo excitauit, formauit, finxit; is, qui omnia regit, gubernat, moderatur, temperat; is, qui rebus omnibus præest, dominatur, imperat, à quo vno, cuius vnius à voluntate, nutu, imperio pendent omnia, cuius potestas omnia complectitur; cuius in potestate omnia sunt; quem verentur omnia; cui parent omnia; omnium rerum auctor, creator, conditor, opifex, artifex, effector.

Deus præstò in aduersis.

Perfugium habemus ad Deum in nostris calamitatibus; tranquillitas est in nostris tempestatibus; naufragium timentibus portus est; afflictos diuina pietas excitat; amplissima est diuina liberalitas; patet omnibus, latissimè patet, amplissimè patet, vbique locorum est, nusquam non est diuina benignitas; cui non benignè facit Deus? ecquis est, in quem Dei benignitas non extet, qui diuinam benignitatem non senserit, expertus sit, reipsa cognouerit, perspicuè viderit, clarissimè perspexerit? nemo diuinam opem frustra implorauit, præstò est, adest, opem fert, opitulatur, subuenit Deus inuocantibus eum, implo-

rantibus

rantibus eum, confugientibus ad eum.

Deus adest laborantibus.

Afflictos facilè diuina pietas excitat, egentibus opem fert, miseros ſubleuat, deſperatione debilitatos confirmat, fulcit, ſuſtinet, laborantibus ſubſidio eſt.

Deus acta fortunet.

Quod actum eſt, dij approbent, fortunent, ſecundent, bene velint ſuccedere, felicem ad exitum perducant; dij faxint, vt id quod actum eſt, felix fauſtumq́ue ſit, optimè ſuccedat, proſperum euentum ſortiatur; dij faueant, probent, ratum eſſe velint, actum feliciter, quod actum eſt; vtinam ex hac re contingant ea quę cupis, optata omnia contingant, nihil contra voluntatem eueniat, omnia ſecunda fluant, ſumma felicitas emanet.

Dieſcit.

Luceſcit, albeſcit, dies appetit, aduentat, adeſt; crepuſculum matutinum adeſt; ſol exoritur; tenebras fugat lux; nocti ſuccedit dies; noctem ſubſequitur dies; abeunte nocte, dies aduenit, lux apparet.

Dies conſtituta.

Ad diem conſtitutam, præſtitutam, præfixam, præſcriptam, pactam, de prouincia decedemus; ea, qua conſtitutum eſt, qua conuenit inter nos die, proficiſcemur, in viam nos dabimus.

Difficilia imperas.

Soles ea mihi imponere, quę ſuſtinere vix poſſum: ea imperas, præcipis, iubes, mandas, committis,

quæ vires meas exuperant, quæ præstare, perficere, exequi vix possum; magni negotij est, summæ difficultatis, operæ non exiguæ, ad exitum ea perducere, quæ in mandatis à te habeo; dura, nimis grauia, difficilia, ardua mihi imperas.

Difficilis in consuetudine.

Nimium acerbus es, nimium in consuetudine difficilis, durus, asper; tua consuetudo difficilior est; abest consuetudo tua ab omni suauitate; non ea est consuetudo tua; quæ propter suauitatem expetatur; minimè iucunda est, amara potius atque odiosa tua consuetudo; quis naturæ tuæ peruersitatem in consuetudine ferat? quis te possit vti, homine omnium difficillimo, seuerissimo, asperrimo? quis tuam consuetudinem expetat, carentem omni suauitate, nulla re iucundam? asperitatis ac peruersitatis tantum habet natura tua, quantum in consuetudine ferri vix possit, vel potius planè non possit; vsus tibi nullo cum homine diuturnus intercedit, ita difficilis, ac durus es, ijs moribus, eo præditus ingenio.

Dignitas imminuta.

Violari tuam dignitatem, imminui, offendi, lædi, oppugnari, damno affici, iniurias pati, detrahi de tua dignitate, minui, adimi, auferri, iacturam fieri tuæ dignitatis, iniquè patior.

Dignitas spectanda.

Hoc primum te moneo, vt referas omnia ad dignitatem; propositum decus tibi sit ante omnia, dignitati seruias, dignitatem spectes, sequaris, digni-

tatis

tatis rationem habeas, nihil cogites à dignitate disiunctum, nihil alienum à dignitate, nihil non cum dignitate, cum dignitate coniunctum; tuorum consiliorum, tuarum actionum finis, terminus, scopus, honor sit; prima tibi sit, præcipua, antiquissima dignitatis cura.

Dignitas inuisa.

Sunt quos meus in hac republica splendor offendat; quos mea dignitas angat, vrat, torqueat, excruciet, pungat, grauius afficiat; quibus dolori sit honor meus, quos amplitudo mea lædat, malè habeat, dolore, molestiaque afficiat.

Dignitate integra, fortunæ damna contemno.

Sit modò dignitas incolumis, adimi de fortuna, detrahi de fortuna, fortunam comminui, fortunarum iacturam fieri, fortunæ detrimenta non recuso, contemno, nihili duco, in minimis pono.

Dignitatis meæ auctor es.

Dignitati meæ præfuisti; à te primùm fluxit, manauit, profectus est, ortus est, natus est, exstitit honor meus; tu meę laudis origo, fons, principiũ fuisti.

Dignitati tuæ seruiet.

Dabo operam vt Francisci animum ab omni alia cogitatione ad tuam dignitatem tuendam traducam, conuertam; vt Franciscus omnia sua studia tuam ad dignitatem conferat; tua in dignitate figat, locet, statuat, ponat; tuæ dignitati dicet, dicata velit, assignet, dedat.

Dignus qui ametur.

Est qui ametur; dignus est qui diligatur; amore

hominum dignus eſt: ſunt in illo, quæ amorem concilient; poſsidet, quæ ad colligendam beneuolentiam valent; ad alliciendas voluntates, animos adiungendos, comparanda hominum ſtudia, nihil deſideres, nihil in eo requiras, nihil ei deeſſe dicas; cauſas amoris in eo plurimas, odij nullam inuenias, ferreus ſit, auerſus ab humanitate, expers humanitatis, prorſus homo non ſit, qui non illum amet, amore complectatur.

Diligentia deſiderata.

Velim te plus diligentiæ, curæ, operæ, induſtriæ, ſtudij in ſcribendo ponere, locare, collocare, conſumere: plus diligentiæ ad ſcribendũ conferri à te velim: operam nauare ſtudio maiore in ſcribendo cuperem: tuis in ſcriptis diligentiam deſidero, requiro, maiorem poſtulo: non ſcribis accuratè, non diligenter, non ſtudiosè: non ea, qua opus eſſet, quam res poſtulat diligentia, minus quàm oporteat, diligenter: impiger in ſcribendo non admodum es.

Diſcedere.

Mihi eſt in animo diſcedere, digredi, abire, proficiſci, locum mutare; de diſceſſu cogito, diſceſſum ſpecto, in animo habeo, meditor; animus eſt in diſceſſu.

Diſiunctio.

Dirimere coniunctionem, diſcindere, diſſuere, diſiungere, ius omne coniunctionis tollere, delere, extinguere.

Diſrumpitur inuidia.

Valde Ciceronem exercebat inuidia, Ciceroni multum

multum erat cum inuidis negotij.

Diuerſa œconomia.

Genus rationum mearum diſsimilitudinem habet cum illius adminiſtratione domeſtica: non eadem in re domeſtica tuenda, in adminiſtranda re familiari, in curanda domo, in gubernatione domeſtica vtriuſque ratio eſt.

Diuerſa ratio.

Diſſentimus in regenda prouincia: in adminiſtratione prouinciæ diuerſa eſt vtriuſque ratio: non eadem ſunt vtriuſque inſtituta: longè diſtat ab illius inſtitutis mea conſuetudo: aliud ipſe ſpectat, aliud ego ſequor: inſtitutorum noſtrorum diſsimilis, diuerſa ratio eſt.

Diuerſæ ſententiæ in concordibus animis.

Diſcrepant ſententiæ noſtræ, cùm tamen æquè inter nos amemus, mutuus inter nos amor ſit; opinione diſſentimus, non voluntate, noſtræ ſententiæ non congruunt, cùm animi tamen noſtri in amore conſentiant: non idem ſenſus eſt, non idem iudicium, eadem tamen voluntas, eadem beneuolentia; opinionum eſt inter nos diſsimilitudo, non animorum; diuerſa ſentimus, eadem tamen volumus; animorum conſenſus inter nos eſt, opinionum diſſentio.

Diuerſæ opiniones.

Opinionum diſſentione diſcrepamus; non idem, aliter, diuérsè, variè ſentimus; non quod tibi, mihi idem videtur, placet, probatur.

Diuites gratiosiores.

Ea temporum ratio est, vt, qui plus opibus valent, magis excellant gratia, gratiosiores sint: conferunt libenter homines ea studia in locupletiores, ditioribus fauent, student, suffragantur, præstò sunt.

Diuitiarum hoc non virtutis est.

Copiarum hoc potius est, quàm virtutis: non hoc in virtute, sed in opibus situm est: facit hoc non virtus, verùm copia diuitiarum: diuitiarum, non virtutis, hoc est: pertinet hoc ad copias, non ad virtutes: non hoc virtus, verùm diuitiæ præstant: pendet hoc à diuitijs non à virtute.

Diuitijs plurimùm tribuendum.

His temporibus magni faciendæ, pendendæ, æstimandæ diuitiæ sunt; commendat nobis rem familiarem temporum ratio; ea ratio temporum est, vt plurimùm diuitijs tribuendum videatur, vt diuitias non in postremis habere debeamus, non vltimo loco ponere, non in minimis ducere, constituere, locare.

Diuturnam vitam omnes expetunt.

Ecquis est, qui diuturnam vitam non amet; non cupiat, exoptet, expetat? cui diuturna vita non placet? quis diu viuere non cupit? diu vitam agere? diuturnam ducere, traducere, vitam agere, transigere, viuere? diuturna lucis vsura frui, diu inter homines agere, cum hominibus versari, in terris morari?

Doleo propter te.

Tua causa doleo, dolor meus à te est, prouenit, profi-

proficiſcitur, manat, fluit: tu paris dolorem meum: tua cauſa ſit, vt doleam.

Doleo exitio patriæ.

Nemini concedo, qui maiorem ex pernicie & peſte patriæ moleſtiam traxerit: exitio patriæ ita doleo, vt nemo magis: vt nemini concedam: tam doleo, quàm qui maximè: angor, torqueor, crucior, ſolicitor, afficior pernicie patriæ: ſic vt nemo vnquam ex vllo caſu, aut vlla omnino calamitate plus hauſerit acerbitatis, grauius doluerit, maiorem dolorem ceperit, maiorem in ſolicitudinem inciderit, deuenerit, adductus ſit.

Dolores nimios ſuſtineo.

Tantum doloris, ſolicitudinis, acerbitatis ſuſtineo, quantum ferri vix poſsit; ferendo dolori non ſum, impar dolori ſum; impares dolori vires meæ ſunt, ad dolorem infirmæ, dolore franguntur, vim doloris minimè ſuſtinent; roboris in me tantum non eſt, vt acerbitatem tam grauem queam perpeti.

Dolore extingui.

Dolore contabeſco, conſumor, conficior, perimor, exanimor; me dolor interimit, perdit; mihi dolor vitæ finem facit.

Dolores tui mihi ſunt acerbi.

Tuæ me calamitates grauiter afficiunt: tua mihi nimis aduerſa fortuna grauiſsima eſt: tua me torquent infortunia, tuis angor, excrucior, affligor, ſolicitor, vexor malis: miſerrimum tuæ vitæ ſtatum iniquiſsimè fero: ex tuis miſerijs dolorem haurio acerbiſsimum; tuæ me miſeriæ miſerrimum faciunt;

miser sum tua miseria: dolor meus ex tuo dolore pendet: tuis doloribus doleo, angoribus angor.

Dolor immodicus.

Dolorem sustineo, patior, fero grauem, acerbum, eiusmodi, qui ferri vix possit: dolorem incredibilem capio, suscipio, haurio, traho: dolore angor, conficior, excrucior, torqueor, affligor, vexor, perturbor, frangor: omnes mentis meæ partes dolor exagitat, diuexat, perturbat, afficit: versor in acerbissima solicitudine: dolore discrutior, diuellor, disrumpor, perimor, interimor, exanimor, contabesco, opprimor, perdor: concidit animus meus ictu doloris, vi curarum ac solicitudinis, concursu molestiarum labefactatus, atque conuulsus: ita cecidit animus meus dolore perculsus, vt nulla res eum ad æquitatem possit extollere: iaceo in mœrore, ac sordibus, curis maceror, ægritudine contabesco, ægritudine animi ita laboro, vt sanari vix possim, vel potius planè non possim, vt spem salutis amiserim, salutem desperem, de salute desperem, spes salutis nulla omnino supersit: versor in summo dolore, acerba solicitudine, graui cura, molestia, ægritudine, angore, mœrore.

Dolor ex patriæ miserijs.

Nemini concedo, qui maiorem ex pernicie & peste patriæ molestiam traxerit, tam doleo patriæ interitu, quàm qui maximè, sic doleo, vt nemo magis, vt nemini concedam.

Dolor ex alterius dolore.

Doleo dolorem tuum: dolore tuo mœreo: socius

ægritu-

ægritudinis tuæ ſum: particeps ſum mœroris tui: de tuo dolore communico: communis, par, ſimillimus: idem vtriuſque dolor eſt: pariter ac tu, æquè ac tu, ſimiliter ac tu, non aliter ac tu, non ſecus ac tu, idem vt tu, nihilo leuius quàm tu, doleo, dolorem ſuſcipio, capio, traho, haurio.

Dolor renouatus.

Dolorem meum refricaſti: ſopitum excitaſti dolorem meum, quem dies iam penè ſanauerat: auxiſti mihi dolorem.

Domi lates.

Nunquam exis, nunquam egrederis cubiculo; pedem è limine cubiculi nunquam effers; extra cubiculum nemo te vnquam videt: perpetua tibi ſedes cubiculum eſt; nunquam euolas è tuo illo nido; includis te domi; te contines domi.

Dubia in aliud tempus vita.

Optandum eſt, vt ad id tempus ducere ſpiritum poſſim; incerta ad aliud tempus vita eſt; vereor, ne non tam diu viuam, ne non vſque eò vitam producam; vitam quis mihi præſtat ad illud tempus? exploxata mihi ad eam diem vita non eſt.

Dubito de capeſcenda Republica.

Integra mihi res non eſt ad conſulendum, capeſſam, nec ne Rempublic. non eſt mihi libera, non expedita, non ſoluta de capeſcenda Repub. deliberatio; liberam non habeo capiendi conſilij facultatem, de ſuſcipienda, gerenda, adminiſtranda Repub. teneor implicatus, nec mea expedire conſilia poſſum de ſuſcipienda Republica; pendeo animi,

capeſcere velim necne Reip. adminiſtrationem.

Dubium de ſtudijs alicuius.

Vereor, ne quam de tuis ſtudijs exſpectationem concitaſti, hanc ſuſtinere ac tueri non poſsis; vereor, vt ſtudia tua exſpectationi hominum reſpondeant; timeo, ne ſtudiorum tuorum euentus ab hominum opinione diſſentiat: alius, atque exſpectatur, exiſtat: timeo, ne tuis ſtudijs non is, qui exſpectatur, exitus contingat; magna me dubitatio tenet, ne non eum quem homines exſpectant, ſtudia tua fructum ferant.

Dubius animi.

Ancipiti cura diſtrahor, iactor, verſor, animi pendeo, incertus animi ſum, pendet animus, inclinat huc illuc, fluctuat, iactatur, incertus eſt, quid conſilij capiam, vtram in partem me dem ignoro; explicare conſilium, expedire me ex hac deliberatione, exitum meæ cogitationis inuenire non poſſum; diſtrahunt me diuerſa conſilia; in vtramque partem ita multa ſuccurrunt, vt difficilis admodum ſit, minimè expedita, minimè explorata, minimè certa, perobſcura, haud ſatis aperta deliberatio.

Dubius belli exitus.

Dubium eſt, dubitandum eſt, dubitari poteſt, in dubio eſt, eſt cur dubitetur, dubitationem res habet, ambiguum eſt, in dubio verſatur, in dubio poſitum eſt, in ambiguo, in ancipiti, planè non conſtat, non patet, non liquet, apertum non eſt, perſpicuum, dilucidum, dilucidè non patet, qui ſit belli exitus futurus; de belli euentu poteſt ambigi,

certò

certò diuinare, conijcere, augurari, affirmare non licet, exploratum non eſt, certa coniectura non eſt; in dubium vocari poteſt euentus belli, in dubium venire, in dubitationem adduci; poteſt in vtramque partem iudicari de belli euentu; anceps de belli exitu, ambigua, dubia, incerta, difficilis admodum, obſcura, quæ obſcuritatis & erroris habet multum, non ſimplex, non aperta, non perſpicua, parum certa diuinatio, coniectura, opinio eſt; coniecturam facere de belli exitu cui licet? quid in bello caſurum ſit, vtram in partem inclinatura victoria, nemo diſpicit, videt, intelligit, nouit; exitum belli certa ratio non oſtendit, non promittit.

Dux ad virtutem.

Omnem meam cogitationem in oſtendenda tibi virtute fixi & locaui; in tradenda tibi virtute ſum totus; hoc vnum mea ſpectat induſtria, theſauros tibi virtutis vt aperiam ac tradam; verſor in hoc ſtudio totus, vt aditum tibi ad virtutem pateſaciam, vt ornem te virtute, vt ad virtutem, duce me, peruenias; hac in re, atque cura, mens mea tota verſatur, quæ ſit dignitas, qui ſplendor, quæ pulchritudo virtutis, me magiſtro vt intelligas.

E.

Egeſtas honoribus impedimento.

Sæpè aditum ad honores intercludit inopia, viam impedit, curſum moratur; ſæpè impedimento fuit, ſæpè fecit inopia, commiſſum eſt inopiæ culpa, ex inopia contigit, ne liceret ad honores peruenire, ne liceret expeditè progredi, procedere, curſum

tenere in honorum via: egestas, rei domesticæ difficultas, rei familiaris angustia, domesticæ difficultates euntibus ad honores impedimenta obiecerunt, moram & impedimentum sæpenumero intulerunt.

Egregiæ equestres copiæ.

Vix credas, quantum in prælio valeat hæc equitum turma, quàm firma sit, cuius roboris, quorum neruorum: hac equitum turma, hoc equitatu, hac equitum manu noli putare quicquam acrius, aut pugnacius esse.

Egregiè.

Summè, vehementer, valde, magnopere, etiam atque etiam, maximè, mirè, mirificè, incredibiliter, singulariter, vnicè, egregiè, insigniter, cum primis, in primis, præcipuè, apprimè, admodum, maiorem in modum, mirum in modum, mirandum in modum, supra modum, extra modum, oppidò, eximiè, maximoperè, non vulgariter, non mediocriter, non minimè, non ad aliorum exemplum, non ex communi consuetudine, non vt solet, non vt mos est, non more, non ordine, non aliorum exemplo, extra morem, extra ordinem, præter exemplum, sic vt nihil magis, nihil supra, nihil vltra, nihil tale, nihil ad aliud, vt conferri nihil posit: simile, par, æquale, eiusmodi, eius generis nihil sit.

E labore immortalitas.

Quos nunc suscipis labores, ij te apud posteros æterna gloria donabunt; afficient, illustrabunt, ornabunt, decorabunt, tuum nomen immortalitati com-

commendabunt, ab hominum obliuione, ab interitu vindicabunt, tui nominis famam in omnia secula dissipabunt, posteritati tradent, omnium sermonibus & scriptis exornandum, extollendum, celebrandum, honestandum, tuendum; consequeris tuis laboribus, ne qua dies tui nominis famam delere possit: vt omnis de te posteritas loquatur; nullæ tuas laudes litteræ taceant, de tuis laudibus conticescant.

Elatus es diuitijs.

Tuæ te efferunt diuitiæ, non tuæ propriæ virtutes, insolentia tua, arrogantia, superbia, non ex animi, non ex ingenij tui præstantia, sed ex opibus tuis manat; istam insolentiam, elationem animi, spiritus immoderatos in te parit; non vlla tua singularis, aut præcipua facultas, meritorúmve conscientia, sed copia, diuitiæ, opes, res domestica plus æquo maior, commodorum abundantia, animos tibi facit, tollit te ad istam animi intemperantiam res familiaris, non vlla tua propria bona, non artis honestæ scientia, aut virtutis vlla possessio.

Eloquentia Ciceroni fructuosa fuit.

Fuit Ciceroni eloquentia summo emolumento, peperit, attulit emolumentum, commoda, vtilitatem, copias, optima quæque, profuit, fructum dedit, attulit, comparauit: magnum ex eloquentia fructum Cicero tulit, cepit, percepit, collegit, consecutus est: admodum Ciceroni fructuosa fuit eloquentia, vtilitatis eximiæ, commodorum neque paucorum, neque mediocrium.

Eniti summo studio.

In arcem huius causæ, in summam causam totus inuadam, omni vi, toto pectore incumbam, agam pro mea virili parte, pro mea parte, pro virili, pro viribus, toto pectore, cunctis viribus, omnibus neruis, omni meo studio, quantum est in me, quantum in me positum, in me situm, quoad possum, quantum valeo, quantum quidem ipse præstare possum, quantum consequi viribus licet: contendam omni studio: summè conabor: enitar omnibus tum animi tum corporis viribus, conferam ad hanc rem omnes vires, omnia studia, quicquid erit in me industriæ, operæ, curæ, diligentiæ: minimè parcam viribus: elaborabo pro viribus; nullum studium, nullam operam, aut industriam prætermittam; dabo operam, quantum in me erit, pro eo quod in me erit.

Error perniciosus.

Offensionem in primis esse periculosam, magno tibi futuram damno, tibi affirmo: si quid offendes, errabis, secus efficies, committes, peccabis, laberis, si culpam commiseris, si quam in culpam incideris, si te minus honestè, minus sapienter gesseris, si te, quem non decet, eum præbueris, magno tibi constabit, non mediocre damnum, non leuis iactura consequetur: tuam culpam graui damno solues, magna mercede redimes, grauissimè lues.

Error pueritiæ.

Multa leuiter, inani quodam studio, temerè in pueritia committuntur, in prima ętate, primis annis, teneris annis, primis temporibus ætatis, à puero,

ab

ab ineunte ætate, ineunte pueritia, primo ætatis initio.

Es mihi cariſsimus.

Nemo eſt omniũ, in quem magis quàm in te mea ſit propenſa beneuolentia: qui mihi te ſit carior: quem ego vehementius quàm te diligam, quem ego maiore quàm te beneuolentia proſequar, magis ex animo quàm te diligam.

Eſt tibi filius frugi.

Eſt cur gaudeas, habes quod læteris, iuſtam lætandi cauſam habes, lætari iure potes, ſi gratularis, iure facis, quòd moribus tam politis filium habeas, tanta modeſtia præditum; quòd is tibi ſit filius, qui continentiam in tanta cæterorum inſolentia, tam diſſolutis moribus, tam immoderato luxu tueatur, & colat.

E ſtudijs morbum contraxit.

Ægrotabat ex labore ſtudiorum, iacebat ob ſtudiorum labores, morbo languebat ex intemperantia ſtudiorum, malè ſe habebat, inciderat in morbum, quòd immoderatè ſtudijs vteretur, quòd ei ſtudiorum modus eſſet nullus, quia minimè ſibi parceret in ſtudijs, affectus grauiter eſt, valetudine vtitur aduerſa, decumbit oppreſſus morbo, laborat morbo, valet peſsimè ex nimia ſtudiorum conſuetudine, ex immoderato vſu, ex incredibili in litterarum ſtudia amore.

Euentum fœlicem opto.

Quod dij faxint, approbent, ſuccedat, ex animi ſententia ſuccedat, optimè, egregiè, præclarè cadat,

procedat, optatum finem sortiatur, exitum habeat cum animo tuo congruentem, quem ipse vis euentum ferat; acta dij fortunent, confirment, rata velint.

Euentus rei fœlix erit.

Exitum res habebit, mea quidem vt spes fert, exoptatum, fœlicem, qualem volumus & optamus; res ex animi nostri sententia succedet; successu res, quo volumus, eo concludetur ac terminabitur; euentus rei erit optimus; euadet res quo volumus; non aliter cadet ac volumus; sequetur id quod optamus; optatis fortuna respondebit; rem consequetur exitus, euentus, finis exoptatus.

Euentus dubius.

Vtrum res eum finem, qui principio respondeat, à principio non dissentiat, non discrepet, habitura sit, ignoro; futurúmne sit, vt extrema cum primis contexantur, coniungantur, extrema primis respondeant, consentiant, similia sint, non dispicio; quem sit exitum res habitura, similémne an dissimilem principio suspicari non possum.

Ex alterius virtute spes.

Tua præclara facta, actiones egregiæ, tuæ res gestæ, ea, quæ gessisti, quæ tuæ signa virtutis ostendisti, virtus re perspecta, perspicuis testata signis, præclaris factis declarata, excitauit eos, qui antea timore perculsi iacebant; animos à metu ad spem reuocauit, retulit, reduxit, transtulit.

Ex auaritia multa mala proueniunt.

Parit auaritia multa mala; existunt, nascuntur,

pro-

proficiſcuntur, proueniunt, effluunt, emanant, exoriuntur ex auaritia multa mala; multorum malorum cauſa, origo, principium, fons, radix auaritia eſt; multorum malorum cauſa referenda ad auaritiam, conferenda in auaritiam, adſcribenda, aſsignanda, tribuenda auaritiæ eſt, culpam ſuſtinet pecuniæ cupiditas multorum malorum: quid non mortalia pectora cogis auri ſacra fames?.

Ex bello calamitas.

Summis difficultatibus regionem vniuerſam bellum affecit; magnæ calamitates ex bello, belli cauſa, propter bellum acciderunt, euenerunt, obuenerunt, contigerunt, obtigerunt, illatæ ſunt, allatæ ſunt, oblatæ ſunt vniuerſæ regioni, vniuerſam regionem in multas difficultates bellum coniecit, impulit; exitioſum, pernicioſum, calamitoſum vniuerſæ regioni bellum fuit, exitio fuit, damno, detrimento, incommodo, calamitati.

Excandeſcentia.

Exarſit iracundia vehementi, exarſit vehementer, excanduit, commotus eſt, incenſus, inflammatus ira vehementi; furere cœpit, furor illum inuaſit; exæſtuat ira, ardet, exardeſcit iracundia.

Excellens vir.

Virum excellentem, præſtantem, omnibus, vt aiunt, numeris abſolutum, omni laude inſignem, participem omnium virtutum, cui nihil deſit, in quo nihil deſideres, quem eſſe virum ſingularem dicas.

Ex concordia ſpes victoriæ.

In noſtra concordia ſpem maximam pono victo-

riæ; ex veſtra concordia victoriam ſpero, veſtra con cordia victoriæ mihi ſpem affert; vt ſpero, pro mea quidem ſpe, quantum quidem ſpero, niſi me ſpes fallit, vt animus meus auguratur, quemadmodum ipſe mihi polliceor, victoriam pariet, afferet; veſtrę concordię fructus, niſi me ſpes infirma prorſus eſt, erit victoria.

Excuſatio non neceſſaria.

Superuacanea fuit apud me tua excuſatio; officium excuſandi ſine cauſa ſuſcepiſti; non erat cur te excuſares, cauſam excuſandi nullam habuiſti; minimè neceſſaria fuit excuſatio tua; tuam excuſationem non deſiderabam, non requirebam, non exſpectabam; vti excuſatione quid attinebat?

Ex dignitate factum.

Nihil feciſti, niſi pleniſsimum ampliſsimæ dignitatis, omnia tua facta cum dignitate vehementer conſentiunt; in omnibus rebus maximè dignitatem ſpectaſti; in omnibus tuis factis propoſita tibi dignitas fuit, omnia tua facta ad dignitatem retuliſti; quęcunque egiſti, ad dignitatem omnia ſpectarunt; gloria tibi ſemper prima fuit, antiquiſsima fuit, maximi fuit, ante omnia, ſummo loco, primum apud te locũ obtinuit; ſcopus tibi ac finis in omni re dignitas fuit; tuarum actionum norma quædam & regula dignitas fuit; tua ſunt eiuſmodi facta, vt eximijs ornanda præconijs, diuinis decoranda laudibus, tollenda ad aſtra, ad cælum efferenda videantur; tuis omnibus factis æterna gloria, immortalitatiſq; prẹmia debentur.

Ex

Ex gula obesus.

Nisi cibo parcas, à cibo abstineas, cibum minuas, de cibo detrahas, tibi temperes, modereris in cibis, nisi cibo parciùs vtare, pinguior euades, quàm satis est, nimium pinguesces, nimiam pinguedinem indues, plenior fies, ad plenitudinem cresces, obesior fies, nimia pinguedine laborabis.

Ex inimicorum inuidia laus.

Illustrabit amplitudinem tuam inimicorum iniuria, quò plus ad te oppugnandum studij conferent inimici tui, quò erit grauior in te impetus inimicorum tuorum, quò studiosius euertere te, ac tua commoda conabuntur, quò acrius ac vehementius in te erumpent, irruent, incurrent, inuadent, impetum facient, impressionem facient, suas vires intendent, suos neruos contendent, sese immittent; eò maior ad tuam existimationem fiet accessio, eò plus accedet ad tuam laudem, eò clarius tuæ splendor dignitatis elucebit, eò clarior atque honoratior euades, eò tua laus fiet illustrior, eò magis augebitur, amplificabitur, extolletur, illustrabitur honor tuus; eò sublimiùs tui gloria nominis ascendet, extolletur, efferetur, euehetur; eò plus amplitudinis, dignitatis, gloriæ, laudis, existimationis, honoris acquires, obtinebis, assequéris, consequéris, adipiscéris, tibi parabis, tibi paries, tibi comparabis.

Ex iniuria gloria.

Illustrabit amplitudinem tuam hominum iniuria: quò magis obscurare atque extinguere tuam dignitatem iniqui tui conabuntur, eò plus etiam splen-

doris accedet, eò clarius elucebit, eò patebit illustrius, eò fiet clarior atque illustrior.

Ex intellecta fraude desperatio.

Vbi se fraudatum, in fraudem inductum, fraude circumuentum, irretitum, captum, deceptum, fictis verbis inductum, fallacijs à veritate abductum sensit, intellexit, vidit, cognouit, vbi fraus illi patuit, manifestæ fallaciæ fuerunt, patefactus dolus; ipse sibi manus inferre conatus est, volũtariam sibi mortem inferre, consciscere, voluntaria morte vitam abrumpere; homicidas sibi manus inferre voluit; cruentas manus inferre sibi studuit.

Existimatio honesta in Senatu.

Pulcherrimè stabis in senatu, si tuorum aduersariorum sententiam fregeris; locum obtinebis honestissimum in senatu, magna tua erit in senatu existimatio.

Exitij tuorum autor es.

Tu tuorum omnium salutem afflixisti, tuos perdidisti, tuos euertisti fortunis omnibus, tuis exitium peperisti, perniciem attulisti, summam calamitatem ac pestem importasti, in vltimum discrimen, in miserrimum statum, in hanc omnium deterrimam, omnibusq; miserandam conditionem tuos adduxisti.

Ex longa deliberatione nihil.

Diu deliberatum, actum, consultatum est; perfecta tamen, confecta, absoluta, profligata, ad finem perducta res non est; exitum res non habuit, ad exitum non venit, producta non est; deliberationem consecuta res non est.

Ex

Ex minore cura in grauem coniectus.

A minore cura maximam ad solicitudinem traductus sum, curam equidem antea sustinebam, ferendam tamen, nunc solicitudine premor, quæ ferri non possit; hac solicitudine nihil grauius; vincitur animus meus, planeque frangitur hac tam graui solicitudine.

Ex omnibus causis tibi amicus sum.

Omnibus tibi necessitudinis causis coniunctus maximè sum, omnes mihi necessitudinum causæ, omnia necessitudinis summa iura, omnes necessitudines intercedunt; mihi tecum omnia sunt; ita multæ mihi tecum consuetudinis causæ sunt, vt nihil possit esse coniunctius; amo te singulariter omnibus de causis, omnibus ad te amandum causis adducor, moueor, impellor: causam tui diligendi nullam non habeo: quid est, cur te non etiam atque etiam diligam?

Experientia magistra multarum rerum.

Multa discũtur, percipiũtur ab experientia; multarum rerum scientia, cognitio, intelligentia, doctrina capitur, sumitur, hauritur ab experientia & vsu: multa cognoscuntur experientia duce: multarũ rerum magister est vsus, multa docet, ostendit, patefacit, viam aperit vsus ad multarum rerum scientiam, erudimur valde, instituimur, expolimur, ex ignorantiæ tenebris educimur ad scientiam, multarum rerum scientiam consequimur, experientiam secuti, experientia docti, experientia magistra.

Experientia vacans.

Rudis es, imperitus, nullius experientiæ, vſu minimè doctus, vſus expers, rudis in rebus, nouus tanquam hoſpes, planè peregrinus, ab vſu rerum imperitus, parum verſatus in rebus, rerum inſciens, ignarus, expers, peregrinaris in rebus, res non tractaſti, experientia vacas, vſum non habes.

Expers litterarum.

Litteras planè non nouerat: parum in via litterarum proceſſerat: litteras vix attigerat, guſtauerat: litteras à limine ſalutauerat: ex abditis litterarum fontibus aut nihil aut parum hauſerat: litteris erat mediocriter, leuiter, vulgariter, non admodum, haud ſatis, haud multum eruditus, inſtitutus, inſtructus: planè, perfectè, abſolutè, exquiſita quadam ratione, excellenter, egregiè, præclarè litteratus non erat: longè aberat à perfecta litterarum ſcientia: reconditæ, exquiſitæ, ſingulares, egregiæ in illo litteræ non erant: vulgares in illo litteræ erant.

Ex rei euentu homines de te exiſtimabunt.

Ex euentu homines de te exiſtimabunt: rei exitum hominum iudicia conſequentur: vt res cadet, vt ſuccedet, vt euenerit, vt ceciderit, ita de te homines iudicabunt: qualis rei finis, exitus, terminus, euentus, concluſio erit, talem de te opinionem homines ſuſcipient: congruent, conſentient in vtramque partem hominum de te iudicia.

Exſpectationem meam fefelliſti.

Fefelliſti opinionem meam, tractaſti me ſecus atque exiſtimabam: non eum in me, quem putabam, te præ-

te præstitisti: exspectationi meæ nequaquam respondisti: cum animo meo tua facta non conueniunt, consentiunt, congruunt: prorsus te alium, atque arbitrabar, sum expertus, reipsa cognoui, sensi.

Exulauit æquo animo.

Summa voluntate Metellus patria cessit, egregiáque animi alacritate absuit: discessum è patria æquissimo animo tulit Metellus, & absuit nullo dolore: Metelli animus cùm è patria discessit, æquissimus: dum absuit, lætissimus fuit, erectus, alacer, minimè dimissus aut deiectus, minimè contra voluntatem: summa fuit Metelli æquitas animi in patria relinquenda.

Extra coniecturam posita, non scrutanda.

Abstinendum est earum rerum sermone, omittendus est, dimittendus, prætermittendus, abijciendus earum rerum sermo, suscipiendus, inducendus, habendus his de rebus sermo non est, quæ positæ non sunt in coniectura, minimè à coniectura pendent, à coniectura procul absunt, extra coniecturam sunt: quas coniectura ante capere, percipere prospicere, prouidere, assequi, conijcere, coniectare, augurari, diuinare non licet: quæ sunt eiusmodi vt eas vaticinari, ad eas coniectura propiùs accedere, de ijs certò conijcere, certam coniecturam facere, certus vates esse, coniector esse nemo possit, de quibus difficilis admodum coniectura, incerta & obscura diuinatio, obscurum augurium est: in quibus quid futurum sit, euenturum, quid afferre, parere dies, casus, fortuna, sors possit, suspicari non licet.

Extremè angor.

Vehementissimè solicitor, acerbissimè doleo, dolore angor incredibili, angor intimis sensibus: dolorem sustineo, quantum ferre vix possum, vel planè non possum, quantum ferre vix, aut ne vix quidem possum: me conficit cura, me dolor exanimat: ita fluctibus curarum iactor, vt à portu prorsus excludar, longissimè dimouear, amouear, summouear, arcear, vt in portum inuehi nequeam.

Extremè infœlix.

Nemo omnium, qui viuunt, me vno infœlicior, aut infortunatior est: meas miserias nulla æquat infœlicitas: mea est miserrima conditio, in summa versor infœlicitate: omnibus vexor, perturbor, exagitor infortunijs, calamitatibus, miserijs, malis: omnes me premunt miseriæ: infesta, infensa, aduersa, iniqua mihi sunt omnia: nulla est tam misera fortuna, quam mea fortuna non superet, quæ sit cum mea fortuna conferenda, quæ non infra meam fortunam sit: miserrimo sum fato, singulari, deteriore, quàm quiuis omnium qui in terris degunt, meum est singulare fatum: singulari vtor fato: singulari fato natus sum: infausto nimium aduersóque sydere sum natus; hæc mihi nascenti dicta lex est, nunquam vt secunda fortuna vterer, nunquam vt miser non essem, perpetuis vt vexarer miserijs, angerer, cruciarer, torquerer, affligerer malis: mecum agitur infœliciter: prorsus infœliciter ago: suas in me vires nunquam fortuna non exercet: omnibus me fortuna machinis, omni telorum genere, suis,

quan-

quantascunque habet, opibus ac viribus oppugnat, non aduersa tantùm, sed euersa penitus est mea fortuna: quis est omnium mortalium iniquiore conditione, deteriore loco, quàm ego sum?

Ex valetudine amici voluptas.

Tua mihi valetudo magnæ voluptati erit, afficiet me voluptate, afferet mihi voluptatem, lætitiam pariet, gaudium, iucunditatem, oblectationem, hilaritatem, voluptatem capiam, suscipiam, percipiam. sumam, colligam, hauriam ex tua valetudine, corpore tuo confirmato.

Ex virtute gloria.

Gloria comitatur virtutem, virtutis comes est, virtutem sequitur, cum virtute coniuncta; ad virtutem adiuncta: nascitur à virtute, oritur ex virtute, manat, proficiscitur à virtute: virtus gloriam parit, largitur, affert, ad gloriam ducit.

Ex vultu homo cognitus.

Quòd ex facie, ex vultu, ex oculis, & fronte potuerim colligere, conijcere, intelligere, suspicari vt potui de vultu, qui est index & imago animi, coniecturam facere: ex ea significatione, quam mihi vultus dedit: vt mihi vultus significat, ostendit: vt signa quædam quæ animum in vultu coarguunt, patefaciunt, exprimunt, mihi demonstrant: malè animatus in me est: pessimè de me sentit: inimicè cogitat aduersus me: animo est mihi inimicissimo, admodum infenso.

F.

Facies honesta.

Facie liberalis est, facie liberali: facies ei liberalis est, pulchra, formosa, quæ ad amandum alliciat, quæ amorem conciliet.

Facilè.

Facilè, non difficulter, non laboriosè, paruo negotio, satis leuiter, qui sapientia valet, fortunæ resistit; sapienti facile est, non difficile, non laboriosum, operosum non est, negotij nihil est, difficultatis non est, laboris non est, difficilis operæ non est, impetum fortunæ sustinere, tueri se ab iniurijs fortunæ.

Familiaritas diuturna.

Multos annos vtor eo valde familiariter; magna mihi cum illo familiaritas, vsus, familiaris consuetudo intercedit; mihi est familiaritate coniunctissimus: nihil est nostra familiaritate coniunctius: eo sic vtor, vt nec familiarius vllo, nec libentius; quotidiana mihi cum eo consuetudo est; ita mihi familiaris est, vt nihil esse posset coniunctius: magno mihi familiaritatis vsu coninnctus est, obstrictus est; amicitia nostra summam ad familiaritatem peruenit.

Fatum acerbum.

Fatum hoc meum est, vt miserrima quæque sustineam: hęc mihi nascenti dicta lex est, ea videor conditione natus, vt amarissimam fortunam in omni vita degustem, nihil vt boni videam in vita, nihil vt mali non subeam, sustineam, perferam.

Fœliciter

Fœliciter pugnans.

Sæpè cum Romanis exercitibus, copijs, Pœnus Hannibal fœliciter, prosperè, secunda fortuna, prospero euentu pugnauit: pugnas pugnauit: pugna certauit, acie conflixit, acie contendit, acie congressus est, prælio decertauit, depugnauit, digladiatus est, manus conseruit.

Feriari à negotijs.

Quies nunc à negotijs est: quiescunt negotia: prolatæ res sunt: negotia non geruntur: negotiorũ nihil est: rerum nihil geritur, quiescunt homines à negotijs: feriæ sunt à negotijs, vacatio est à rebus gerendis, vacationem à rebus, quietem à negotijs concedit tempus: feriari licet à studijs, studia intermittere, paululum deponere.

Festiua oratio.

Dicta dicit eiusmodi, ijs vtitur dictis, ita facetijs valet, ita bellè, scitè, venustè, argutè, ingeniosè, festiuè, lepidè iocatur, vt singulis verbis risum excitet, commoueat, faciat, vt audientes mira voluptate perfundat; eius dictis, facetijs, iocationibus mirè capiuntur omnes.

Festiuus puer.

Nihil est eo puero festiuius, nihil lepidius: lepôres habet, qui amorem concilient: lepôre, festiuitate, elegantia morum conferendus cum illo puero nemo est: quis splẽdore sermonis, & venustate cum eo comparandus?

Fides dubia.

Venies in suspicionem infidelitatis, parum bonæ

ſinceræ, rectæ fidei; tua fides in ſuſpicionem adducetur, in dubium veniet, in dubium vocabitur; erit, cur te tua fide non bene homines exiſtiment; ſuſpectus eris nomine infidelitatis; cauſam afferes de tua fide, ſecùs exiſtimandi; fidem tuam ſuſpectam reddes.

Finis cogitationum.

Hic eſt terminus, finis, ſcopus, quò intenduntur cogitationes meæ: hæc eſt quaſi meta, quò vt perueniam, elaboro atque euigilo: huc ſpectat animus meus, huc me voluntas, huc iudicium ac ratio ducit.

Fortis pro ſalute patriæ.

Egregia laude ſe dignum oſtendit, ſummam conſecutus eſt, quia patriam fortiter tutatus eſt, acriter, ſtrenuè, vehementer, acerrimum ſe patriæ defenſorem præbuit, hoſtibus patriæ ſuum corpus obiecit, oppoſuit: ita pro patria pugnauit, vt fortitudinis laudem tulerit, prælia ſuſtinuit pro patria, vires omnes ad ſalutem patriæ tuendam contulit: pro ſalute patriæ defendenda contendit omnes neruos.

Fortuna ſecunda amicos habet plurimos, aduerſa nullos.

In proſpera, ſecunda, commoda, optima fortuna, florentiſsimis, proſperis, optimis rebus tuis, ſi tibi fortuna ſuffragabitur, fauebit, facilis erit, facilem ſe tibi, ac benignam præbebit, ſi tibi optimè cum fortuna conueniet, ſi fortuna vteris proſpera, ſecunda, facili, benigna, ſi tibi erit optimè, ſi commodè tecum agetur, tranquillus erit rerum tuarum ſtatus, res tibi ad voluntatem fluent: commodis abundabis,

dabis, amicorum copia florebis, amicorum multitudinem non desiderabis; sin agis infeliciter, fortuna vteris aduersa, tuis commodis atque optatis aduersabitur fortuna, inimicam fortunam experieris, tuis optatis fortuna non respondebit, malè tibi cum fortuna conueniet, malè tecum agetur, incommodè tibi erit, casus aliquis rerum tuarum tranquillitatem perturbabit, perculsus fortunæ vi tacebis, languebis, iacebit fortuna tua, iacebunt res tuæ, commodorum inopia laborabis, aliqua te premet, vrgebit difficultas, infesta fortuna vteris, infensa, iniqua, aduersa, difficili, dura, acerba, parum prospera, parum secunda, parum facili, parum benigna, tum amicos requires, amicorum inopia laborabis, omnes te destituent, deserent, à te descifcent, decedent, recedent.

Fortuna desperata.

Eò te redactum video, vt ope humana seruari non possis, vt actum prorsus de te sit, de tuis fortunis, de salute tua, vt spem habere melioris fortunæ nullam posis, vt spes melioris euentus nulla relinquatur, vt ipsa te salus seruare non posit.

Fortuna vrbes amplissimas euertit.

Vi fortunæ aliquando perculsæ, & prostratæ iacebunt, fortunæ viribus perculsæ concident aliquando florentissimæ vrbes; præclaras vrbes obscurabit aliquando, atque extinguet, tollet, perdet, malè perdet, prorsus affliget, planè opprimet, penitus euertet, omnino delebit fortunæ vis; erit aliquando, cùm vrbes amplissimæ iaceant, perculsæ vi

fortunæ atque proſtratæ.

Fortuna extrema vtor.

Omnes & induſtriæ,& fortunæ fructus perdidi; perierunt omnes fortunæ meæ; euerſæ ſunt ac perditæ meæ res omnes; rerum mearum quid iam habeo? quid poſsideo? quid mihi reliquum fortuna fecit? ex meis priſtinis ornamentis & commodis nullum obtineo; mearum omnium fortunarum iacturam feci, perniciem tuli, ſubij, paſſus ſum; prorſus actum eſt de rebus meis: nihil mihi iam reliqui fortuna fecit; ita perij, ita ſum perditus, vt ſalutem planè deſperem; oppreſſæ iacent grauiſsima fortuna meæ res omnes; ita perditæ ſunt fortunæ meæ, vt eas ſeruare ne ſalus quidem ipſa poſsit.

Fortuna omnia ſumma euertit.

Facilè ſummos hominum principatus fortuna delet; euertit fortunæ vis opulentiſsima regna; nulla eſt poteſtas tanta, quam fortunæ poteſtas non exſuperet, quæ fortunæ poteſtati non cedat, quæ fortunæ viribus frangi non poſsit; paruo negotio ſummos dominatus fortuna tollit, extinguit, labefacit.

Fortunæ inconſtantia animaduerſa.

Quò diligentius, ſtudioſius, accuratius cogito, attendo, animaduerto, meditor, mente animoque conſidero, in animo voluo, mecum ipſe perpendo, examino, pondero varietatem, inſtabilitatem, leuitatem, inconſtantiam fortunæ, euenta varia, varios rerum euentus, qui à fortuna pendent; quò magis ad fortunæ varietatem ſpecto, animum intendo, in-

tueor

tueor, meas cogitationes conuerto, eò longius à cupiditate diuitiarum animum abduco, remoueo, aufero, eò amplius inexolebilem illam pecuniæ cupiditatem execror, deteſtor.

Fortuna non fidendum.

Non improbo, non diſplicet mihi, tuum conſilium non reprehendo, quod ad mercaturam exercendam, negotia gerenda, adminiſtranda, ad negotiandum te contuleris, ad mercaturæ ſtudium te adiunxeris; te tamen hortor, tibi ſuadeo, auctor tibi ſum, ne fortunæ fidem habeas, confidas, credas; ne te fortunæ committas, credas, tribuas; ne fortunæ poteſtati te committas; ne multum in fortuna ponas; ne fidam, ſtabilem, firmam, conſtantem, certam fortunam ducas; vt à fortuna caueas, cautè agas cum fortuna; minimum tibi de fortuna pollicearis; ſpem in fortuna nullam reponas, conſtituas; vt fortunæ inſtabilitatem, leuitatem, inconſtantiam, varietatem, mutationem, varios caſus, viciſsitudinem extimeſcas.

Fortuna bona incerta.

Quæ nobis fortuna largitur, detrahi, eripi, adimi, auferri, mutari facilè poſſunt: admodum incerta, inſtabilis, dubia, infirma diuitiarum poſſeſsio eſt, vſum diuitiarũ nemo ſibi certum ac perpetuum poteſt promittere, quis præſtare poſsit, diuturnam fore diuitiarum poſſeſsionem?

Fortunatus.

Tuas fortunas nemo ſuperat: æquas omnium fortunas: proſperè tecum agitur, ſic, vt inuidere ne-

mini posſis: fœlicitate conferri tecum fortaſſe multi, præferri tibi, anteferri, præponi, anteponi certè nemo poteſt: ea fortuna vteris, quæ poteſt eſſe maxima: tam beatus es, quàm qui maximè, ita beatus es, vt nemo magis: ijs vel ornamentis, vel præſidijs redundas, quibus maiora eſſe nulla poſſunt: nihil non optabile conſecutus es: nihil ad fœlicitatem tibi deeſt; ea poſsides, ac tenes, quæ beatam vitam efficiant, quæ ſunt in vita expetenda, quæ qui poſſidet, fortunam accuſare nullo pacto poſsit, nullius fortunam ſibi exoptare debeat; nemo eſt paratior ab ijs rebus, in quibus ſita fœlicitas eſt; rebus omnibus affluis; non eſt, quod quidquam deſideres; optimus eſt rerum tuarum ſtatus; tibi ſatis eſt, vel ingenij vel fortunæ ad bene beateque viuendum; animi, & fortunæ bona ſic in te ſunt, vt in nullo magis.

Fortunis & dignitate auctus.

Lætor quòd magnas tibi tum fortunæ, tum dignitatis acceſsiones video eſſe factas; multum & ad fortunam, & ad dignitatem tuam acceſsiſſe, additum eſſe; tum fortunam, tum dignitatem tuam, magnoperè creuiſſe, auctam eſſe, amplificatam eſſe, valde de fortuna ſimul, & dignitate auctum; quòd tua ſit dignitas illuſtrior, domeſtica res amplior, quòd & honore magis, quàm antea florere, & abundare cœperis fortunæ bonis, vehementer gaudeo.

Frui.

Eſt in bonis, fruitur bonis, bona tenet, poſsidet, fructus capit.

Fruor

Fruor animo tranquillo.

Credibile non est quàm æquo animo sim, quàm fruar quieto ac libero animo, quàm sit animus meus omni cura vacuus, ac liber, omni cura vacet, omni cura procul absit, quàm sit tranquillus animi mei status, quàm tranquillè seipso fruatur animus meus; æquitatem animi mei vix credas, coniectura vix assequare, cogitatione haud facilè comprehendas.

Funus splendidum.

Funus ei satis amplum faciendum curauit: dedit operam, vt funere satis amplo, satis magnifico, satis honorifico efferretur, vt exequijs honestaretur: exequijs eum honorificis prosecutus sum: honorificè sepultus est; sepultura honestatus est: funeris, exequiarum, sepulturæ honore non caruit: habuit in funere, quæ illum decorarent, illi honorem adderent, decori essent, honori essent.

Fuste percutere.

Fuste illum malè mulctare, malè accipere, percutere: fustem illi volebat impingere: fustis ictus volebat illum experiri, fustis amaros ictus gustare, sensus experiri, vim & grauitatem sustinere, ferre, pati.

G.

Gentes subactæ.

Multis regionibus breui auctum est imperium Romanum: multarum regionum accessio facta est ad imperium Romanum; multæ regiones ad ditionem venerunt, in potestatem redactæ sunt, subactæ sunt, ad imperium accesserunt, additæ sunt, adiūctæ sunt, iura potestatemque subierunt populi Romani.

Geometra.

Geometricis litteris perfectè eruditus, penitus cognouit Geometriam, tenet omnino Geometriam, callet omnino Geometricam ſcientiam, excellit in Geometria: perfectam, abſolutam, ſingularem, eximiam Geometriæ ſcientiam poſsidet: ita proceſsit in Geometria, vt ad ſummum peruenerit: prorſus philoſophiam cognouit: vincit omnes, præſtat omnibus, antecellit omnibus, nemini ſecundus eſt, parem habet neminem, ſuperior omnibus eſt in Geometrica ſcientia.

Gigantes immenſæ magnitudinis.

Maximi inter cæteros homines feruntur eſſe gigantes, extraordinaria, inuſitata, immenſa magnitudine, magnitudinis immenſę: vaſtiſsima ſunt gigantum corpora, horribili magnitudine: non ſunt gigantes cum cæteris hominibus corporis magnitudine conferendi: nemo noſtrûm eſt, qui gigantes magnitudine adæquet, qui gigantum magnitudinem æquet, aſſequatur, qui gigantibus par ſit: excellunt gigantes magnitudine inter homines reliquos, cæteris hominibus præſtant, antecellunt: gigantum magnitudo caret exemplo, extra ordinem eſt, pręter naturæ morem, vaſtior eſt, quàm mos naturæ ferat.

Gloria ex munere bene geſto.

Hoc munus ſi cum laude adminiſtraueris, geſſeris, curaueris, in hoc te munere ſi præclarè geſſeris, expreſsior & illuſtrior tua virtus erit: tua virtus patebit illuſtrius, extabit apertius, magis quàm antea, patefient, certiuſque cognoſcentur animi tui bona: qui

qui vir ſis, & quantus, magis, quàm antea, res ipſa declarabit: maiorẽ, quàm antea, ingenij, animiq́; tui ſignificationẽ dabis; teipſum oculis hominũ aperies, ac patefacies; ipſe ſic te probabis, vt antea nũquam.

Græcè & Latinè doctus.

Præclarè tenes & quæ à Græcis, & quæ à noſtris prodita ſunt: vnus optimè noſti non noſtra ſolùm, ſed etiam Græciæ monumenta omnia.

Grata ſalus alterius nomine dicta.

Quod eũ ſaluere à me iuſſeris, meo nomine ſalutaueris, quod ei meis verbis ſalutẽ dixeris, amo te plurimum.

Gratia reconciliata.

Inimicitias depoſuimus; in gratiã redijmus; recõciliati ſumus; odia dimiſimus, abiecimus, depoſuimus.

Gratia excidere aliorum culpa.

Gratiam tuam extinxit, perdidit, afflixit, nomen apud omnes deleuit, non tua, ſed tuorum culpa: factum eſt, minimè quidem tuo, ſed tuorum vitio, vt, qua florebas gratia, eam amitteres: perijt quod habebas gratiæ, tuorum culpa, non tua: commiſſum eſt à tuis potius, quàm à teipſo; per tuos potius, quàm per teipſum, vt eſſes, non vt antea gratioſus, vt ea gratia, qua fruebaris antea, prorſus excideres, vt amitteres hominum ſtudia, vt ex animis atque amore hominum efflueres, excideres.

Gratus ero.

Qui tibi ex me fructus debentur, eos vberrimos capies, percipies, ex me colliges, feres: remunerabor te, remunerabor tua merita: reddam beneficia: parem gratiam referam: tuis beneficijs reſpondebo:

quæ debeo ſoluam: eo quo premor, tuorum beneficiorum onere leuabor: beneficijs compenſabo: probabo me gratum ac memorem; paribus officijs, cumulatè tuis in me meritis ſatisfaciam, quæ in me contuliſti, eadem recipies, aut paria; laxabo me quaſi vinculis quibuſdam, ſi planè ſoluere non potero beneficiorum tuorum.

Grauißimè me læſit, quòd amicum ignominiosè affecit.

Ex omnibus iniurijs, quas in me contulit, coniecit, quibus me affecit, vexauit, exagitauit, inſectatus eſt, nulla mihi fuit grauior, nulla me grauius affecit, grauiorem nullam ſenſi, grauius nullam tuli, quàm cùm amici mei dedecus, ignominiam, dehoneſtamentum per ſummam iniuriam, nefandumque ſcelus quæſiuit, infamiam amico meo machinatus eſt.

H.

Habitu hiſpanienſi.

Ornatu Hiſpanienſi, Hiſpanorum more, indutus more Hiſpanienſi; ſpeciem hominum Hiſpanorum, veſtitu referens, præ ſe ferens; vt in Hiſpania ſolet, vt Hiſpaniæ mos & conſuetudo fert.

Hannibal bellicæ artis peritißimus.

Hannibal in re bellica, in rei ſcientia militaris, in gerendis bellis callidiſsimus, vaferrimus, verſutiſsimus, aſtutiſsimus fuit omnium Pœnorum vafritie, calliditate, aſtutijs, aſtu, arte vicit, anteiuit, anteceſsit omnes Pœnos; præſtitit, antecelluit, ſuperior fuit omnibus Pœnis: excelluit inter Pœnos, parem habuit

habuit Pœnorum neminem; vafritie, calliditate, versutia, astutijs, astu, arte, nemo omnium Pœnorum cum Hannibale conferendus, comparandus, æquandus, componendus; ad eam calliditatem, vafritiem, artem, qua gerendis bellis Hannibal excelluit, aspirare ex omnibus Pœnis nemo potuit; in bellicis astutijs atque artibus, aspirare ad Hannibalem ex Pœnis nemo potuit; quis Pœnorum Hannibali gerendorum bellorum scientia par fuit? quis perfectam belli gerendi rationem, vt Hannibal tenuit, calluit, nouit, possedit, consecutus est, obtinuit?

Hic tibi sit scopus.

Hoc tibi ante oculos propone, pone, statue, constitue, ad animum refer; huc mentem intende; huc spectet animus tuus; dirige tua consilia, tuas cogitationes ad hunc finem, hoc tibi propositum sit: mentis aciem in hoc intende; in hunc scopum omnes corporis & ingenij neruos intende.

Hiems horrida.

Teterrima ac fœdissima hiems est; hieme vtimur iniucunda, ac tristi; hiemem habemus perditiosam; nihil hac hieme fœdius, nihil horribilius.

Hoc sapienti non obuenit.

Hoc in sapientem minimè cadit: non est vt obuenire hoc sapienti possit; est hoc à sapiente alienum; pertinere hoc ad sapientem non potest.

Homo mihi exploratus.

Pulchrè hominem noui, probè noui, præclarè, perfectè, planè, penitus sensus eius egregiè teneo: habeo illum omnino cognitum; neque ipse me, ne-

que ſtatus ejus vlla ex parte latet, præterit, fugit; qui ſit, quo animo, quo ſenſu, quo ingenio præditus, optimè noui, ingenium hominis pulchrè calleo.

Honeſtum vtili anteponendum.

Honeſtum vtili præferendum, præponendum, anteponendum; debemus honeſtum ſpectare, colere, diligere, curare, ſequi magis, quàm vtile; pluris, quàm vtile, æſtimare, facere, pendere, putare, reputare, ducere; de honeſto potius quàm de vtili laborare, cogitare, curam gerere; propoſitum habere honeſtum potius quàm vtile; ad honeſtum potius, quàm vtile, noſtra conſilia, ſtudia, cogitata intendere, dirigere; antiquior, potior, prior nobis debet eſſe de honeſto cura, quàm de vtili; vtile contemni præ honeſto decet; in noſtris conſilijs & cogitationibus plus honeſto, quàm vtili debet eſſe loci; ſpectare honeſtum potius, quàm vtile; conferri, referri ad honeſtum potius, quàm ad vtile, noſtra conſilia, noſtra ſtudia, noſtra debet induſtria; maiorem decet honeſti rationem habere, ducere, quàm vtilitatis.

Honor.

Exiſtimatio, dignitas, honeſtas, honor, optima fama, amplitudo, honeſta opinio, ornamentum, gloria, obſeruantia.

Honore afficere.

Et ſi te in tuenda, colenda, conſeruanda amicitia ſatis leuem, parum conſtantem, minus firmum cognoui; à me tamen omnia in te ornamenta proficiſcentur; nullum in te ornando, honeſtando, colen-

do locum,

do locum, aut tempus, nullum ſtudij genus, offi-cij, obſeruantiæ prætermittam; fauebo tuæ dignitati, exiſtimationi, honori, nullo non loco, nullo non tempore, quibuſcunque rebus potero; conferam, referam, intendam ad honorem ac dignitatem tuam omnia mea ſtudia, officia, omnem induſtriam, curam, operam, diligentiam; figam & locabo in tua dignitate omnia mea ſtudia; augebitur, amplificabitur meo ſtudio tua dignitas; acceſsio tibi dignitatis meo ſtudio fiet; tuæ dignitatis acceſsiones meo ſtudio conſequeris; meum ſtudium honori tuo nullo loco deerit; honoribus augere, cumulare, ornare non deſinam.

Honorem tuum defendam.

Quod pollicitus ſum, id re præſtabo, vt honorem tuum defendam, tuear, vt honoris tui defenſionem, contentionem, certamen ſuſcipiam, vt pro honore tuo pugnem, contendam, certem, vt honorem tuum defendendum, tuendumq́ue ſuſcipiam.

Honoris tui rationem habebo.

Magnam omnibus in rebus tuæ dignitatis rationem habebo. Semper mihi tua dignitas ante oculos erit, propoſita erit, erit antiquiſsima; meæ cogitationes tuam laudem ſpectabunt; animus meus in honore tuo fixus erit ac locatus; in omni re quid honor tuus poſtulet, quid ferat, quid requirat, attendam.

Humanitas in primis colenda.

Ex omnibus virtutibus nulla eſt, quæ magis hominem deceat, magis in hominem conueniat, in hominem cadat, ad hominem pertineat, homini

magis propria sit, quàm humanitas; cùm omnes virtutes, tum vna in primis homini colenda humanitas est; ita decent hominem virtutes omnes, vt primum sibi locum vendicet humanitas; ita colendæ sunt, ita expetendæ, ita diligendæ virtutes omnes, vt præter cæteras amplectenda sit humanitas; inter omnes virtutes vna maximè lucet, eminet, excellit humanitas; quærendæ sunt omnes virtutes, sed humanitati danda in primis opera est; vt Hesperus inter sydera, sic inter virtutes præcipuè fulget humanitas, benignitas, suauitas, facilitas, clementia.

Humanus.

Qui plus habeat, possideat, ostendat humanitatis, in quo plus humanitatis, plus officij sit, qui sit illi humanitate preferendus, magis ad humanitatem propendeat, humanitatis laude sit illo præstantior, humanitate magis a[illegible]det, illũ humanitate vincat, ei præstet, antecellat humanitate, hactenus cognoui neminem; nemo est illo maioris officij, humaniorẽ sensu, officij studiosior, in officio diligentior.

I.

Iactura rei familiaris deprehensa.

Si putaueris, supputaueris, duxeris, subduxeris rationes tuas; si, subductis rationibus, summam facies rerum tuarum, summam colliges, perstringes, conficies, in vnum coges; rei tuæ familiaris iacturam deprehendes, aperies damna rerum tuarum, detrimenta patefacies, intelliges, senties.

Idem omnium in re iudicium.

Communi sensu, consensione omnium, omnium iudicio,

iudicio, approbatione, sententia: consentientibus cunctis hominibus, approbantibus, nemine prorsus dissentiente, nulla cuiusquam discrepante sententia, acta res est, gesta, administrata: in ea re gerenda, omnes consenserũt, consensus omnium par & idem fuit, omnes omnium sententiæ conuenerunt, nemo dissensit, sententiarum varietas nulla fuit, dissimilitudo voluntatum, aut opinionum nulla prorsus exstitit, sensu diuerso nemo fuit: omnes omnium voluntates, opiniones, sententię, omnium calculi, iudicia congruerunt.

Idem fuit nostri doloris autor & vltor.

Nostram vicem vltus ipse sese: quem hostem, eundem fuimet vltorem habuimus: eundem & iniquum aduersus nos, & iniquitatis atque iniuriarum vindicem habuimus: autor fuit ac punitor doloris nostri: quod nostrum erat, ipse effecit, vt iniurias nostras in seipso vindicaret, vlcisceretur, prosequeretur.

Ignarus rerum gerendarum.

Rudis es, ab vsu rerum imperitus: experientia cares: vsum rerum ignoras: non satis es in tractandis rebus versatus.

Ignauus.

Hoc illi tribuebatur ignauiæ: commissum hoc ex ignauia homines interpretabantur: causam huiusce facti in ignauiam conferebant: hoc ad ignauiam, inertiam, desidiam, languorem referebant, adscribebant ignauię, assignabant ignauiæ, ignauiam esse hominis aiebant.

Ignominia affectus.

Ignominia sum à te notatus, affectus: tuli à te ignominiam; ignominiosè sum à te tractatus, mihi ignominiam intulisti, attulisti; ignominijs omnibus appetitus sum à te & concisus.

Ignominia affectus immeritò.

Doleo, te immerentem conuicio iactatum, exagitatum, vexatum, malè acceptum: angor animo, quòd ignominiam tuleris nulla tua culpa, quòd ignominia tibi sit illata immerenti, quòd ignominiosè sis tractatus, ignominia sis affectus nullo tuo merito.

Immeritò accusatus.

Accusas me innocentem, immerentem, insontem, nullo meo merito, immerito meo, iniuria, iniustè, iniquè, contrà quàm ius est, contrà quàm meritus sum, contra ius & æquum, absque mea culpa: hæc in me sine causa confertur culpa: mihi adscribenda, adsignanda, attribuenda causa non est: culpa vaco, culpa careo, longè absum à culpa, procul abest à me culpa, remotus à culpa sum, culpæ sum expers, extra culpam sum, non hæret in me culpa, culpam non sustineo, affinis culpæ non sum, culpæ mihi non sum conscius, in culpa non sum, commissum à me nihil est, quare videar accusandus, non erraui, non peccaui, non deliqui, lapsus non sum, nullam in culpam incidi, nullam commisi culpam: nihil commisi, perpetraui: nullo me scelere adstrinxi, obstrinxi, maculaui, inquinaui.

Immeritò molestijs afficior.

Vexor, exagitor, iactor immerito meo: negotium

tium exhibetur immerenti: molestijs & iniurijs afficior sine causa: commissum à me non est, vt hæc tam grauia sustinerem.

Immodestus.

Locum in aula Romana non habuit, locus ei non fuit, ob immodestiam, impudentiam, temeritatem, imprudentiam, immoderatam vitæ rationem, quia parum modestus est, non satis modestè viuit: modestia, modo, ratione non vtitur: modestiam ignorat, longè abest à modestia, parum modestis est moribus, de modestia nihil laborat, nullum ei modestiæ studium est, expers est modestiæ, iudicij, prudentiæ, rationis: temerè agit, imprudenter, sine ratione, sine modo, immoderatè, immodicè, inconsideratè, inconsultò, prorsus sine consilio; quia inconsultus est, temerarius, imprudens, inconsideratus, immoderatus, immodestus, immodicus.

Impar es in amore.

Animus tuus in amore mihi non respondit, parem in me beneuolentiam minimè declarasti; mutuę beneuolentiæ significationem non dedisti: non esse te mutuo erga me animo, pariter atque ego sum in te, animatum demonstrasti: tuum in me amorem non esse cum meo conferendum, inferiorem esse meo, infra meum esse indicasti.

Impediunt studia salutationes amicorum.

Crebræ amicorum salutationes ita me interpellant, vt prorsus me à studijs abducant, auocent, abstrahant, abripiant, auellant, amoueant: omnem

prorſus colendi ſtudia, facultatem, poteſtatem, frequentes amicorum ſalutationes eripiunt: nullam mihi ſtudiorum copiam, nullam ad colenda ſtudia, ad tractandas litteras vacuam horam, nullum liberum tempus relinquunt, ſit ſalutationibus amicorum, adeuntium ad me, ventitantium ad me amicorum officio, vt ſpatij nihil habeam ad animum litteris excolendum, ad ingenium ſtudijs exercendum: ita ſum occupatus, occupationis habeo tantum in excipiendis ijs, qui ad me officij cauſa adeunt, vt otij nihil ſuperſit ad ſtudia litterarum tractanda, vt nullam diei partem arbitratu meo in ſtudijs ponere, ad ſtudia conferre liceat.

Imperator.

Omnem cogitationem, omnia conſilia, mentem prorſus à bellis auocauit, abduxit imperator, is qui nomine imperatoris inſignitur, imperatoris titulo decoratur, imperatoris eximia dignitate fungitur, imperium in omnes habet, cuius imperium eſt, cui poteſtas eſt atque ius imperandi.

Imperatum quod præſtare nequeas.

Imperas mihi, iubes, mandas, id fieri à me vis, quod exequi, efficere, præſtare, neq; debeo, neq; poſſum: id mihi imponis, quod ſuſtinere neque debeo, neq; poſſum: das mihi rem in mandatis, neq; honeſtam, & eiuſmodi quæ vires meas exſuperet.

Imperium annuum conficere.

Annuum munus confeci, abſolui: annuo munere ſum perfunctus: abſoluta eſt annua mea adminiſtratio: adminiſtrationis annuæ finem attigi, ad finem

nem perueni: abijt annus imperij mei.

Impetus consilio repressus.

Impetum perditorum hominum tua prudentia, tuum consilium, tuæ mentis acumen & vis eximia franget, debilitabit, irritum faciet, inanem reddet, reprimet, retundet.

Importunè epistola reddita.

Epistolam mihi non loco reddidit, reddendæ tempus epistolæ parum scitè obseruauit, tempus epistolæ reddendæ, parum commodè cepit.

Improbandi.

Hæc mihi ratio rei gerendæ non probatur: non agis, vt agendum censeo: aliter agis, atque ego agendum existimo: cùm ita agis, à iudicio discrepas meo, discedis, dissentis, procul abis.

Improbi ex iudicijs elabuntur.

Sæpè homines improbi, culpæ criminum, delictorum, flagitiorum, scelerum affines, criminum labe infecti prorsus, atque inquinati, noxij, nocentes, sontes, iudicio liberantur, iudicum sententijs impunitatem assequuntur, à supplicio vindicantur, pœna eximuntur, pœnas vitant, effugiunt, euadunt ex iudicio, elabuntur, seruantur insontes, innocentes, expertes omnis culpę, nullius affines culpæ, nulla infecti culpa, nullo adstricti scelere, nullo contaminati flagitio iudicantur, non puniuntur, non vindicantur, non castigantur, merita non coërcentur pœna, pœnas non dant, non luunt, non pendunt: debitas pœnas non persoluunt, debito supplicio non mulctantur, non afficiuntur pœna, pœnas factis,

vita, moribus dignas, improbitati debitas non ferunt, non sustinent, patiuntur, sentiunt: sæpè fit iudicum culpa, vitio, scelere, improbitate, iniustitia, perfidia: vt homines impuri, perditi, scelesti, flagitiosi, delictorum omnium participes, sine pœna dimittantur, pœna eximantur, absolutionem consequantur, animaduersionem effugiant: sæpè non animaduertitur in homines nocentes, supplicium de nocentibus nullum sumitur, pœna nullâ capitur, secus ac meriti sunt, ac eorum vita postulat, iudicantur, sententiæ feruntur.

Improbi puniendi.

Animaduertendum est in homines nocentes; iusta est in homines improbos animaduersio: animaduersione vti aduersus improbos oportet: improbi afficiendi sunt pœna, vindicandi, puniendi, plectendi, vlciscendi, castigandi, malè mulctandi; sumendum est de improbis supplicium; capere pœnas de improbis æquum est: luant improbi pœnas factis dignas: debitum supplicium nefarij homines persoluant; digna eorum factis animaduersione improbi plectantur.

Imprudens.

Nimium te inconsideratum, imprudentem, expertem consilij, inopem consilij, expertem rationis, inopem rationis, auersum à ratione, propensum ad temeritatem, immoderati sensus, præcipitis consilij, nimis in agendo præcipitem, insipientem, stultum cognoui.

Impudens.

Si tuum

Si tuum os haberem, si tuam imitarer impudentiam, si essem æquè ac tu, pariter ac tu, similiter ac tu, non secus, non aliter ac tu, ita vt tu, vti tu, quemadmodum tu, sicuti tu impudens, ad impudentiam propensus, pudoris expers ac modestiæ, alienus à pudore, remotus à modestia, auersus à pudore: transis verecundiæ fines: abes procul à pudore: modestiam nullā retines, tueris, colis: non te pudor retinet, non te modestia regit, non verecundia tēperat.

Impudenter peccas.

Nulla tibi est ad facinus verecundia: nullum tibi peccandi modum verecundia statuit: peccas, abiecta prorsus omni verecundia: omni prorsus pudore es exutus: peccas sine modo: peccas impudentissimè; non te pudor vllus, non te modestia deterret, abducit, remouet à voluntate, à studio, à consuetudine peccandi.

In acie ceciderunt.

In illa pugna, illa acie, illo prœlio, conflictu, ducenti homines insigni fortitudine præstantes obierunt, ceciderunt, mortem oppetierunt, occubuerūt, desiderati sunt; ducētos homines pugna illa sustulit.

In aduersa fortuna bene animatus.

Etsi fortuna mihi carissima quæque abstulit, eripuit, ademit, etsi me orbauit ijs rebus omnibus, quæ homini carissimæ sunt in vita, non faciam tamen, non committam, vt ipse me planè deseram, atque destituam, vt omnem planè spem abijciam, vt ab omni spe animum abducam, vt de meliori statu desperem, vt ad desperationem adducar, redigar;

fortuna me prorſus omni ſpe ſalutis orbauit, nec tamen nihil ſpero: excluſa ſpes omnis videtur eſſe meliorum rerum, aliqua tamen ſpe nitor, ſuſtentor.

In aduerſis cælum reſpicimus.

Hic eſt mos hominum, ita more comparatum eſt, vt in repentinis aduerſisq́; caſibus, ſi quid & præter opinionem & contra voluntatem accidit, cælum intueantur, ſuſpiciant, aſpectent, ad cælum aſpiciant, ſuſpiciant, ſpectent, oculos tollant, intendant.

In aliqua exiſtimatione eſſe.

Paucorum dierum ſtudio conſecutus es, vt aliquo numero eſſes: vt aliquid haberes inter homines honeſtatis, vt aliquem inter homines locum obtineres, vt aliquo apud homines loco eſſes, vt aliquam tibi aſciſceres exiſtimationem; ne prorſus iaceres, ne planè ignobilis, obſcurus, vilis, abiectus, nullius honoris, ac nominis eſſes, ne nullus omnino eſſes, ne nullo planè loco eſſes, ne tua eſſet inter homines obſcura, aut infima conditio: repente te honeſtauit, aliquo te in numero conſtituit, aliquem tibi locum tribuit, comparauit, peperit paucorum dierum ſtudium.

Incendium.

Hac nocte non mediocre excitatum eſt incendium: vehemens ignis eſt accenſus: ædes multę conflagrarunt, combuſtæ ſunt, igni corruptæ ſunt, conſumptæ, abſumptæ: grauis admodum periculi, ſummi damni exorta flamma eſt.

Incredibile.

Credibile non eſt; credendum non eſt; non eſt

vt

vt credatur, vt credi poſsit, vt habenda fides videatur; fidem ſuperat; veriſimile non eſt; mendacium videtur, mendacij ſpeciem habet; mendacium præ ſe fert; veritatis imaginem nullam oſtendit; eiuſmodi eſt, vt fide careat, vt adiungi fides nulla poſsit, affine eſt mendacio.

Incurſiones hoſtium.

Decurſionibus hoſtium audio regionem infeſtari, vaſtari, loca diripi: excurrere hoſtes audio, & loca diripere: incurrere hoſtes in regionem dicuntur, & ex ea prædas agere, eam damnis afficere, rapinis exhaurire, exinanire, vaſtare prorſus ac perdere, depopulari.

Indignus amore.

Indignus eſt amore, ac beneuolentia filius tuus; indignus eſt qui ametur; non eſt qui ametur; nullam virtutem poſsidet, nulla præditus eſt arte, quæ amorem conciliet; omnia prorſus animi bona, omnia deſiderat ornamenta, quibus beneuolentia colligitur; quæ ad colligendam, quærendam, comparandam beneuolentiam faciunt, valent, ſpectant, apta ſunt, accommodata, idonea; nihil eſt in filio tuo quod homines ad illum amandum alliciat; nihil eſt in illo quare diligatur, nulla arte, ſcientia, virtute, nulla planè re commendatur, vt inire gratiam ab hominibus, adiungere ſibi homines aliqua beneuolentia poſsit.

Indignus beneficio.

Tanto merito indignus es: non is es, in quem tanta gratia conferatur: non ita meritus es, non ea

tua merita sunt, vt affici tanto beneficio, ferre tantum beneficium debeas: non is est animus tuus, qui tantam gratiam capiat, comprehendere, complecti, capere, concipere, excipere possit; ineptus est ad tantam gratiam accipiendam; beneficij magnitudo tua merita vincit; impar es tanto beneficio.

Indignus laude.

Laude indignus es; indignum te laude præbuisti, ostendisti, non eum te præbuisti, præstitisti, ostendisti, probasti, non ita gessisti, non ita te gessisti, non ea tuæ vitæ ratio fuit, non eiusmodi sunt merita tua, non te talem vidimus, cognouimus, sensimus, experti sumus, non is nobis cognitus es, vt afficiendus, ornandus, decorandus, honestandus, efferendus, extollendus laude sis; vt laus in te conueniat, tibi debeatur; vt laudis præmium, quasi tibi debitum, possis exigere; vt laus, quasi tuis meritis debita merces, persoluenda tibi esse, tribuenda, deferenda videatur.

In diuitijs quærendis occupatus.

In re familiari agenda totus es; præter diuitias, nihil spectas; tuum omne studium in quærendis opibus consumis, locas, constituis; totus in diuitias incumbis; id vnum agis, eò tantùm spectas, eò tuum studium dirigis, confers, tuum consilium illud est, tua planè singularis cogitatio, vt diuitias tibi pares, compares, colligas, congeras; vt opes quæras, habeas, possideas, vt opibus abundes, affluas; vt diuitiæ tibi redundent, tibi adsint maximæ, tuam in domum frequentes confluant; vt diues sis,

copiosus,

copiosus, locuples, plenus, bene nummatus, multarum possessionum, munitus, instructus, paratus, minimè inops à re familiari, à re domestica, à diuitijs, ab opibus, à copijs, à fortunis; vt abundes, vt cumulatè possideas, vt vberrima sint omnia, vt omnium rerum vbertate floreas; vt fortunæ tibi sint amplissimæ.

In eadem fortuna periculo.

In eadem es naui: eodem in discrimine versaris; idem tibi periculum impendet; æquè tua salus agitur, tuæ fortunæ periclitantur; eadem tibi imminet calamitas; æquè periclitaris; in ijsdem nauigas fluctibus; eodem iactaris vento; eadem te procella perturbat; eodem loci res tuæ sunt; versaris in eodem periculo, in eadem fortuna; eadem te fortuna manet, tibi impendet, tibi imminet, te vrget; pari es conditione; par, similis, eadem, non dissimilis, non dispar, non alia tua conditio est: non minus de te agitur; tua res æquè agitur; de tua re itidem agitur; in periculum tua res adducitur, venit, periclitatur, periculum subit; eadem tibi instãt mala; haud melius tecũ agetur; haud meliore loco tuæ res erũt; non tibi erit melius; meliore loco res & fortunæ tuæ non erunt.

Ineptus studijs præ imbecilla valetudine.

Infirmior est, imbecillior est, infirmiore, imbecilliore, tenuiore valetudine, infirmioris, imbecillioris, tenuioris valetudinis est, corpore est infirmiore, imbecilliore, tenuiore, viribus est infirmioribus, imbecillioribus, tenuioribus, quàm vt studiorum laborem, graue studiorum onus ferre, perferre,

sustinere possit: minus habet virium, roboris, quàm vt studiorum labori par esse possit, quàm vt ferendo studiorum labori possit esse; valetudine vtitur infirma, imbecilla, sic, vt labor eum studiorum facilè possit opprimere: eam illi valetudinem, eas natura vires negauit, quas laboriosa studiorum tractatio, assidua litterarum exercitatio, grauissima litterarum studia postulant, requirunt, desiderant, exigunt: corporis, valetudinis, virium infirmitas, imbecillitas, tenuitas facit, vt incumbere, quantum res poscit, in studia non queat.

Infamis.

Æternam ignominiæ labem subijsti; sempiternam ipse tibi ignominiam imposuisti; æterna tibi est inusta infamię nota, ipse te aspersisti, atque inquinasti maculis infamiæ sempiternis; spem tibi omnem futuræ dignitatis ademisti; nullam tibi in posterum dignitatis partem reliquisti.

Infamiam aspergere.

Vehementer studes de mea fama detrahere, meam famam lædere, detrimento afficere, obesse, nocere, officere meæ famæ; id agis vt æternas mihi infamiæ notas inuras, vt ijs meum nomen sordibus, ijs maculis afficias, inficias, inquines, inspergas; eas meo nomini sordes, eas maculas inijcias, inspergas, inferas, quas nulla dies, nulla deinde res possit eluere, abstergere, auferre, delere, tuum consilium, tuum studium illud est, vt me in omne tempus, in omnes annos, in omnes meæ vitæ dies, in perpetuum infamem reddas, infamia notes, in-

infamię tradas; id spectas, vt perpetuò malè audiam, perpetuam in infamiam adducar, æterna vt infamia flagrem, laborem, vt in sordibus infamiæ nunquam non iaceam, vt perpetua verser in infamia.

Infœlices se premi existimant.

Videre licet multos, qui se credant, quia laborant inopia, egestate premuntur, in summa infœlicitate versari, constitutos esse, pessimè fortunatos esse, afflicta penitùs fortuna esse, miserrimæ conditionis esse, omnibus malis affligi, omnibus miserijs opprimi, omnibus infortunijs vexari, se redactos esse ad summam infœlicitatem, prorsus infœliciter, miserrimè, pessimè secum agi, suas rationes, suas fortunas pessimo loco esse, afflictas, euersas, perditas esse, fortuna iniquissima, aduersa, graui, infensa in primis vti.

Inferiori non cedere.

Cur ei cedere, loco cedere, locum concedere, locum dare ei debeo, qui comparandus, æquandus, conferendus, par, omnino mihi non est? quamobrem, qui est infra me, qui nihil ad me est, mihi patiar anteponi? quid est causæ, cur primas ei partes concedam, primas ad eum partes deferri sinam, primo cum loco statuam, præponi mihi, ante me collocari, anteire me patiar eum, quem nulla res mecum æquat, cuius meritis mea merita antecellunt? quid est causæ cur honore superior habeatur, qui virtute inferior est?

In fugam conuersi.

Cùm aliquandiu pugnassent, in fugam se conie-

cerunt, dederunt, fugam arripuerunt, fuga salutem petiuerunt, fugati sunt, fuga sibi consulere cœperunt, fuga distracti sunt, dissipati, dispersi, disiecti; distraxit eos fuga, dissipauit, disiecit.

Ingenio præstans.

De ingenij tui præstantia, vi, acie, ita statuo, neminem tibi anteferri posse, paucos admodum conferri; excellere te ingenio, præstare, florere, valere, vel omnibus antecellere, vel certè nemini concedere iudico, acutissimam esse aciem ingenij tui, egregio te à natura instructum ingenio, minimè te esse hebetem ad id, quod melius sit intelligendum; eam esse ingenij tui aciem, nihil vt non videas, assequaris, facilè intelligas, scientia comprehendas; ingenij tantum in te duco esse, quantum esse potest plurimum; ingenium in te sentio esse summum, eximium, egregium, non mediocre, non vulgare, non quale multis contingit, exquisitum, rarum, singulare, præstans, acutissimum, planè diuinum.

In gratiam redire.

Vt mihi tua voluntas reconcilietur, operam dabo, enitar, contendam; elaborabo, vt gratiam mihi tuam meo merito restituas, vt amissam recolligam beneuolentiam tuam; vt te mihi reddas; vt mecum in gratiam redeas; vt te mihi reconciliem; vt animus tuus, qui erat antea, idem in posterum erga me sit; vt sis in me sicut antea animatus; vt si quid alienæ opinionis, aut parum amicæ voluntatis aduersus me suscepisti, deponas, abijcias.

Ingra-

Ingratitudo detestanda.

Vitium ingrati animi pessimè odi; nullum odiosius mihi crimen est ingrati animi culpa; cùm omnia crimina, tum verò prætermissæ gratiæ, neglecti officij culpa grauis admodum, molesta, odiosa mihi est; nullum hominum genus acerbius odi, peius odi, acerbiore insector odio, quàm qui gratiam bene meritis non referunt, qui de gratia referenda minimum cogitant, parum laborant.

Ingratus es.

Meis in te meritis non respondes, gratiam non refers; non soluis id quod debes; officia mea tuis officijs non compensas; gratiam non reddis; officium non præstas; ingratè agis; ingratum te prębes; officium in te requiro, desidero; gratiam à te non fero; mea erga te non imitaris officia.

Inhumanus.

Neminem, qui tam longè ab humanitate abesset, tam esset alienus ab humanitate, tam expers humanitatis, in quo minus esset humanitatis, vnquam vidi; omnem prorsus humanitatem, liberalitatemque naturæ sic ignorat, vt nemo magis; minimè omnium de humanitate laborat; officium negligit; ita nihil agit liberaliter, vt illiberalitatem esse virtutem existimare videatur.

In insaniam prorsus incidit.

Vi doloris ita insanijt, vt mentem, rectum animi sensum, rationem nunquam receperit, in perpetuum amiserit, ad sanitatem nunquam redierit; insaniæ morbo ita est affectus, in morbum insaniæ ita incidit,

vt nunquam poſtea conualuerit, vt furorem nunquam depoſuerit, vt bonam mentem nunquam reuocauerit, vt à furore, à dementia nunquam ſe ad ſanitatem retulerit: ita diſceſsit à mente, ita mentem perdidit, vt illum nemo poſtea ratione præditum viderit.

Iniquus.

Æquiſsimus mihi non eſt, paullò iniquior in me eſt, iniquiore animo erga me eſt, animo eſt in me non ſatis æquo.

Iniuria afficere.

Iure hæc in me conferres, ſi quando ipſe tecum iniquius egiſſem, iniquior tibi fuiſſem, iniurius tibi fuiſſem, iniurioſus in te fuiſſem, iniurioſius te tractaſſem, iniuriam tibi feciſſem, intuliſſem, impoſuiſſem, obtuliſſem: ſi te aliqua affeciſſem iniuria, ſi à me accepiſſes iniuriam, tuliſſes iniuriam: ſi me iniurium, iniurioſum, iniquum, grauem, tuis commodis aduerſum, infenſum tibi ſenſiſſes, cognouiſſes, expertus eſſes: ſi qua re te læſiſſem, tuus eſſet animus à me offenſus, moleſtiam aliquam accepiſſet; ſi de tuis commodis aliquando detraxiſſem, tuis commodis obfuiſſem, obſtitiſſem, aduerſatus eſſem; ſi qua eſſes à me laceſsitus iniuria, prouocatus, commotus.

Iniuria compenſata.

Iniquè mecum egiſti, ſed erit, cùm tibi idem reponam: iniuriam feciſti, iniuriam aduerſus me intuliſti, iniuria me affeciſti, laceſsiſti, prouocaſti, iniurioſè me tractaſti, acerbè, iniquè, amarè, contra

iura

iura omnia, aduersus iustitiæ leges, contrè quàm iustitia præscribit, sed parem aliquando gratiam referam, pari te munere remunerabor: par pari referam, merita meritis compensabo.

Iniuriam vlcisci.

Facilē idem reponam: is sum, qui referre iniuriam facilè possim, par pari referre, æquè te tractare: feres à me, quod intulisti: impune tibi non erit, quòd iniuria me affeceris: impunita non erit iniuria tua, inulta non erit, inulta non relinquetur: vlciscar iniurias tuas: memorē iniuriæ me senties, experieris.

Iniurias non vlcisci laudabile existimo.

Nihil iudico, duco, censeo, statuo, laudabilius, quàm iniuriarum rationem non habere, non ducere; quomodo quidem ego existimo, vt ego quidem arbitror, opinor, puto, autumo, sentio, vt opinio mea est, vt mea fert opinio, quantum quidem assequi iudicio possum, vt mihi suadet ratio, ostendit ratio, nisi iudicio fallor, iudicij sum expers, rudis planè sum: nihil est præstantius, laudabilius, ad laudem illustrius, quàm iniurias contemnere, nihili facere, obliuisci, ex memoria delere, minimè persequi, vlcisci nolle, vltione non persequi, referendæ iniuriæ curā non suscipere, de iniuria persequenda, vlciscenda, referenda, de iniuriarum vltione minimè laborare, nihil omnino cogitare, vltionem iniuriarum non spectare, non curare: in contemnendis iniurijs, obliuiscendis, ex animo euellendis, ex memoria delendis, obliuione voluntaria conterendis, eximia sita laus est, ea laus est, qua nulla præstantior.

In iustitia virtutes omnes.

Omnes insunt in vna iustitia virtutes, iustitia continentur, comprehenduntur: continet iustitia, comprehendit, complectitur omnes virtutes: omnes ad vnam iustitiam virtutes referuntur, ab vna iustitia pendent, in vna iustitia includuntur: qui iustitiam tenet, non est, vt virtutem vllam præterea desideret, requirat, expetat: nulla virtute iustus caret, nulla virtus abest à iusto: coniunctæ sunt, colligatæ, connexæ cum iustitia virtutes omnes.

In liberos non sæuiendum.

Sæuire in filios, sæuitiam aduersus filios exercere, crudeliter agere cum filijs nunquam debemus: tanti nihil esse debet, vt crudeles in liberos simus, vt crudeles nos liberi nostri experiantur: si quid agitur cum filijs, crudelitas absit, nunquam crudelitati locus est.

Innumeris periculis exposita est vita hominum.

Innumeris fortunæ telis proposita est, exposita est, patet hominum vita: impendent, imminent hominum vitæ casus innumeri, euentus rerum varij singulis propè horis extimescendi: quisquis vitam ingreditur, in hanc lucem prodit, spiritum è cælo ducit, huius lucis vsura fruitur: eum casus innumeri manent, ei & quæ velit, & quæ nolit, exspectanda multa sunt, eius animus ex vario rerum euentu perpetuò fluctuet, necesse est.

Inofficiosus & inhumanus.

Omnis officij & humanitatis expers est: longè abest

abest ab officio & humanitate: prorsus humanitatem ignorat: ab humanitate remotissimus est: nihil possidet humanitatis: minimè omnium humanitatem colit, diligit, exercet.

In Republica iustitia sequenda.

In administranda, tractanda Republica, in administratione Reipublicæ ius, honestum, rectum tueri, spectare, sequi, nihil præterea debemus.

Insanus.

Quia causa cecidit, litem perdidit, furere cœpit, ad insaniam, furorem, dementiam, amentiam redactus est, mente captus est, mentem amisit, mens eum reliquit, defecit, destituit: incidit in insaniæ morbum, prolapsus est in furorem, à seipso discessit, à mente discessit, sapere desijt.

Inscius reuertor.

Redeo, reuertor, reuerto, refero me ad rus, repeto rus insciens, imprudens, inscienter, præter voluntatem: pedes me ad rus inscientem referunt.

Insectari.

In hoc Epicurum Stoici malè accipiunt, accusant, exagitant, insectantur, conuitijs vrgent.

Insidiati mihi sunt, quibus potissimum credidi.

Quorum ego fide nitebar maximè, quibus ego fidei habebam plurimum, quibus apprimè credebam, quorum in fide multum ponebam, quorum esse minimè dubiam, aut infirmam fidem existimabam, ij mihi insidias fecerunt, insidiosè vim, damna, ignominiam intulerunt, obtulerunt, insidiosè me tractarunt, insidijs petiuerunt, oppresserunt, perdi-

derunt, à me defecerunt, desciuerunt.

Insomnia laborare.

Somnum hac nocte nunquam vidi, oculis nunquam vidi meis, capere nunquam potui: somnus hac nocte meos oculos effugit, absuit à meis oculis, nunquam se obtulit oculis meis, refugit à meis oculis: noctem insomnem duxi: insomnia laboraui: perpetua vigilia sum vexatus: spatium noctis vniuersum peruigilaui: soporem nunquam gustaui: nunquam quieui: quies nunquam data est: omnes mihi noctis partes vacuæ somno, expertes somni, sine somno fuerunt.

Insontem accusas.

Accusas, culpas immerentem, expertem culpæ, vacuum à culpa, remotum à culpa damnas, in iudicium vocas, reum facis, persequeris: vitio tribuis, vitio vertis, fraudi das immerenti ei, qui culpam non commisit, culpæ sibi conscius non est: confers culpam in expertem criminis, insontem, immerentem, innoxium: exagitas illum, in culpam vocas, in infamiam vocas, adducis iniustè, sine causa, iniuria, immeritò, contrà quàm ius est.

Institutum tuum vrge, si ita expedit.

Perge, vt cœpisti, tene tuum institutũ, tene quem cœpisti cursum, qua ire via cœpisti, ea perge: tuam consuetudinem tuere, ac serua, si tibi vtile est, si vtilitas tua ita fert, si suadet vtilitas, si è re tua, è commodo tuo, ex vsu tuo, si ratio rerum tuarum ita postulabit, si tibi conducit, expedit, prodest, bono est, emolumento est, vtilitati est, si est, vt iuuerit, vt vtilitatem

litatem

litatem capias, fructum feras, percipias, colligas, si fructuosum est.

In summas ædes aufugit.

Effugit, fuga se abripuit, fuga euasit ad ædium summa, ad summas ædes, ad fastigium, ad culmen, ad superiores, excelsiores, sublimiores ædium partes: abdidit se in summas ædes, fuga se contulit in summas ædes, fuga petiuit summas ædes.

Intemperantia languefit corpus.

Vires corporis tibi minuit, diminuit, imminuit, comminuit, infirmauit, debilitauit, ademit, abstulit, afflixit vitæ ratio minimè moderata, incontinentia, intemperantia, nequitia, luxus, libido: vita immoderatè, incontinenter, intemperanter, dissolutè, nequiter, sine modo, luxuriosè traducta, ad infirmitatem, ad imbecillitatem, tenuitatem corporis te redegit, adduxit, minus te firmum, minus validum, minus valentem, minus robustum, infirmiorem, imbecilliorem reddidit.

Inuidia premitur.

In summam omnium inuidiam incidit, adductus est, inuidiosus apud omnes factus est: sic egit, ita se gessit, vt odio illum omnes habeant, vt in illum nemo sit optimè animatus, nemo illi faueat, nemo de illo bene existimet: nulla fruitur hominum beneuoléntia: premitur odio multorum, inuidiæ est, odio est: in inuidia est, in odio est.

Inuidia ex dignitate.

Sunt, quos meus in hac Republica splendor offendat, lædat, pungat, angat, solicitet, afficiat, vrat,

dolore, cura, molestia, solicitudine afficiat: florere me dignitate, existimatione, honore, tantum honoris mihi haberi, tantum mihi dignitatis in Rep. esse, auctoritatis, gratiæ, existimationis, splendoris, nonnulli molestè ferunt, grauiter, acerbè, ægrè, iniquè, iniquo animo, non facilè, non leuiter, non patienter: tangit animos quorundam, solicitos habet quosdam hic splendor meus, hæc species, dignitas.

In virtutis studio valetudo curanda.

Ita sequi virtutem debemus, vt valetudinem non in postremis ponamus: valetudinis cum virtute ducenda ratio est: sic ad studia virtutis debemus incumbere, ne valetudo negligatur: plurimum virtuti, aliquid tamen valetudini tribuatur: spectanda virtus est, cum eò tamen, ne despiciatur valetudo: excubare virtutis in studio, præclarum est, indormire tamen valetudini minimè debemus: excolatur animus virtutibus, nonnihil tamen corpori seruiatur.

Iracundè commissum dedecus.

Quicquid ages iracundè, iratus, in ira, cum ira, irato animo, animo ira commoto, ira affecto, ira agitato, commotus ira, adductus, inductus, impulsus, incitatus, actus, accensus, inflammatus, iracundiæ vi impulsus, turpiter ages, tua cum infamia, ignominia, tuo cum dedecore: turpi te macula inquinabis, labe inficies: dedecus, infamiæ turpis nota consequetur.

Iracundia multorum malorum causa.

Sanè, sanequàm, certè, certò, verè, reuera, profectò,

fectò, sine dubio, proculdulio, absque dubio, quidem, omnino, planè: qui se iracundia patitur efferri, auferri, abripi, à ratione auocari, à consilio abduci, is ea committit, quæ mox infecta velit esse, in eum locum adducitur, vnde exitus non facilè datur, eò progreditur, quò paulò post pœniteat: certum est, pro certo est, exploratum, minimè dubium, nemini obscurum, omnibus apertum, patet, constat, perspicuum est, oculis, ac sensu ipso percipitur, vocari in dubium non potest, venire in dubium, ambigi, dubitari, nemini dubium esse potest, quin multa mala pariat iracundia: ex iracundia mala multa gignantur, erumpant, fluant, manent, multorum malorum culpam sustineat iracundia, multorum malorum causa sit in iracundiam conferenda.

Iter difficile.

In Alpibus Apennini magnæ sunt, admodumque difficiles locorum angustiæ: impeditissimus est, ad iter faciendum mons Apenninus: labor est maximus per montem Apenninum iter habentibus.

Iter omittendum infirma valetudine.

Iter ne suscipias, ne te viæ committas, ne te in viam des, ne ad iter aggrediaris, ne viam ineas, itineris consilium abijce, omitte, dimitte, nisi rectè vales, nisi optima vteris valetudine, nisi corpore bene firmo.

Itinera hieme odiosa.

Viæ sunt hieme difficiles, incommodę, impeditæ, abruptæ, iter habentibus odiosæ: nihil incommodius, quàm hieme iter habere: per hiemem itinera sunt incommodi plena, interdum etiam periculi.

Iucunda coniunctio.

Spero nobis hanc coniunctionem voluptati fore: optimam de hac habeo coniunctione spem: de hac coniunctione spero optimè, spes me tenet optima, sustentat, alit, pascit, fouet.

Iudicium à naturáne, an ab arte.

Nondum planè constitui, nondum satis habeo constitutum, deliberatum, exploratum, explicatum, certum, naturæne munere, an disciplinæ beneficio iudicium contingat: iudicij pręstantia, excellentia, vis, subtilitas, vtrum à natura, an ab arte, ac disciplina proficiscatur, contingat, manet, naturæne priuilegio concedatur, an sit ab arte ac disciplina petendum: vtrum is, qui rectè iudicat, qui optimè iudicio vtitur, qui iudicio valet, præstat, excellit, facultatem habet optimè iudicandi, iudicio abundat, naturæ debeat an arti: bonum illud acceperit à natura, an hauserit à studio, ab arte, à disciplina: naturaléne bonum sit iudicium, an potius in studio, arte, disciplina, doctrina, ratione situm, eiusmodi, quod doctrina tradatur, à præceptis ducatur, discatur à magistris.

Ius dicere.

Modò in hoc, modò in illo oppido forum agit, ius dicit, litigantes audit, res iudicat, causas cognoscit, iudicat de controuersijs, disceptat, ius administrat, distribuit.

Iustitia sequenda.

In administranda, gubernanda, regnanda, capessenda, tractanda, curanda, gerenda Republica, in admi-

administratione Reipublicæ, in omni publico munere id solum spectare debemus, quid iustitia postulet, ratio præcipiat, conscientia proponat: quid sit iustitiæ, quid rationi consentaneum, quid cum iustitia, cum ratione congruat, conueniat, consentiat: habenda iustitiæ summa ratio est: vna spectanda iustitia, nihil præterea: de vna iustitia laborandum: sequi ducem iustitiam debemus, agere cum iustitia, iustè, rectè, honestè: honestum tuendum est solum, nostra consilia, nostras actiones ad vnam iustitiam referri decet: propositam habere iustitiam, iustitiæ seruire, ad iustitiam incumbere, iustitiam exercere debemus; non est in administranda Republica ne latum quidem vnguem, ne minimum quidem, ne tantillum quidem à iustitia discedendum, recedendum.

Iustitia cura paucis.

Pauci sunt hac ætate, his temporibus, quibus iustitia curæ sit, cordi sit, qui iustitiam colant, exerceant, curent, tueantur: qui de iustitia laborent: apud quos iustitia locum habeat, iustitiæ locus sit, qui se iustos præbeant.

Iuuabo te, vbi opus erit.

Adero tibi, pręsto ero, opem feram, cùm res postulabit, vbi erit opus, vbi tempus feret, tuis temporibus, si rerum tuarum ratio poscet, si occasio requiret, vbi erit è re tua, si pertinere ad te videro.

Iuuentus improuida.

Si, quid insidiarum in vita sit, minus dispicis, intelligis, vides, minimè miror, cùm adhuc intra iu-

uentutis annos tua versetur ætas, cùm iuuentutis annos nondum egressus sis: nondum excesseris, prę-terieris: cùm in ea sis ætate quæ valet viribus, à prudentia infirma est, viribus floret, à prudentiæ maturitate procul abest, longè distat à prudentia, in qua prudentia locum non habet: cùm adhuc ætas tua tanquam in vere sit: cùm ætas iuuentutis, in qua tu es, inopia ferè iudicij laboret, expers iudicij, prudentiæ, grauitatisque sit: vsu rerum, & experientia, vnde oritur prudētia, prorsus vacet, vacua sit, careat.

L.

Labi procliue.

Quis est, qui non offendat, non labatur in tam difficili, tamque lubrica rerum humanarum via? cui timenda offensio non est? cui nam effugere, ac vitare offensionem licet? quis ab offensione præstare sibi quicquam posſit?

Labor.

Si hoc suspicis, sumis, aggrederis, negotij multum habebis, feres laboris plurimum, rem difficilem, grauem, laboriosam, operosam, molestam in primis ac duram senties, experieris, cognosces; valde tibi erit elaborandum, magnus in te labor, graue onus incumbet, oneris multum, laboris, molestię sustinebis.

Labor finitus.

Perfunctus sum labore grauiſsimo, leuatus sum, liberatus, exsolutus, exemptus; labori finis impositus est, factus est, labor ad finem peruenit, terminatus est; iam me non vrget, non premit, non vexat labor; labori grauiſsimo quies aliquando succeſsit.

Labor

Labor ad finem perductus.

Perfunctus sum labore grauissimo, labori finem feci, finem imposui, laborem terminaui, ad finem, ad exitum perduxi; laborem pertuli donec opus fuit, toleraui quatenus debui, sustinui, quoad oportuit.

Læsus immeritò.

Iniquè mecum egisti, iniuriosè me tractasti, iniuriam mihi intulisti, iniuria me affecisti, iniuriam abs te tuli, passus sum, læsus à te sum immerito meo, nullo meo merito, nulla culpa, absque culpa, nihil tale meritus; læsisti me immerentem, innocentem, nullius affinem culpæ, omnis expertem culpæ, ab omni vacuum culpa.

Lætitia affectus.

Recens hic de tua dignitate nuntius allatus, patrem tuum extulit, affecit, perfudit, compleuit, cumulauit lætitia; pater tuus lætitiam cœpit, sumpsit, hausit; lætitia est affectus; lætatus est, gauisus est, delectatus est, recreatus est, gaudium cepit, iucunditatem hausit.

Largitio inuidiosa.

Inuidiosa est apud omnes bonos tua largitio; inuidiam tibi parit, inuidiæ tibi est ista largitio, lædit animos bonorum; tua largitione grauius afficiuntur bonorum animi; largitione alienas à te bonorum animos.

Latrones ex occulto inuadunt viatores.

Latrones ex insidijs, ex occultis locis, subito, repentino, improuiso, nec opinato impetu viatores

aggrediuntur, adoriuntur, inuadunt, petunt, viatoribus inuadunt, in viatores inuadunt, irruunt, impetum faciunt, impreſsionem faciunt, incurrunt, inſiliunt, ſeſe immittunt, ſe inijciunt, ſeſe inferunt.

Laudare.

Omnes te ſummis laudibus extollunt, efferunt, exornant, in cælum ferunt: iſtam tuam liberalitatem ſemper in ore, animoque habent.

Laudem ſummam conſecutus eſt.

Summam ex eo munere laudem, eximiam, egregiam, miram, mirificam, inſignem, immenſam, ſingularem, vnicam, incredibilem, excellentem, præſtantiſsimam, ampliſsimam, æternam, ſempiternam, immortalem, non mediocrem, non minimam, non vulgarem conſecutus eſt, adeptus eſt, obtinuit, tulit, quæſiuit, ſibi peperit, comparauit.

Laudis ſtudioſus.

Omnes tuos ad laudem impetus noui, quàm ſis ad laudem propenſus, inclinatus, quanti ſit apud te laus, quàm labores de laude, quàm vehementer ad laudem incumbas, quàm laudi ſtudeas, quo ſtudio laudem ſequaris, quæ tua ſit laudis cupiditas, præclarè noui, habeo cognitum.

Laus gratiæ cauſa.

Tantas in me laudes confers, effers me laudibus, non iudicio tuo, meritóve adductus meo, ſed vt ineas à me gratiam, gratiæ cauſa, ad colligendam beneuolentiam; gratiam meam his laudibus aucuparis, das hoc auribus meis; largiris mihi, non veritati; auribus inſeruis; loqueris ad voluntatem; non hoc

ex animo facis, ſed eo conſilio, id ſpectas, id ſecutus, meum tibi vt amorem hoc artificio, hoc tuo quaſi merito adiungas, vt mihi gratificeris.

Laus ex ſola virtute.

Tuę ſapientiæ eſt, veram laudem in vna virtute poſitam, locatam, conſtitutam exiſtimare: pertinet ad ſapientiam tuam, ſpectat ad eam ſapientiam, qua tu excellis; eſt eius ſapientiæ, quæ in te elucet, viget; tuum eſt, qui ſapiens & haberis, & es; qui ſapientia præſtas, abundas, in quo ſapientiæ plurimum eſt; virum ſapientem, qualis es tu, decet in animum inducere, pro certo habere, ſic habere, ita credere; exiſtere veram laudem, naſci, fluere, conſiſtere, proficiſci, manare ab vna virtute; verum decus in vna virtute ſitum eſſe, locatum, conſtitutum; ſolidam gloriam non aliunde, quàm à virtute pendére.

Leuatio luctus.

Hæc te non mediocriter cogitatio confirmabit; hæc ſi tibi propones, apud animum tuum propones, animo agitabis, animo ſpectabis, leuabis tuum luctum, leuabis te luctu, ægritudine, ſolicitudine, cura; ſanabis vulnus doloris tui; ipſe te lenies.

Leuis.

Vaniorem, inaniorem, leuiorem, dementiorem vidi neminem; nihil eſt in eo grauitatis; nihil eſt illo inanius, vento leuior eſt, aëre inanior.

Leuiter offendere.

Dedi operam, vt eum parcè ac molliter læderem; non id egi, vt eum grauiter offenderem; nihil paulò grauius in illum cogitaui; commouere illum leuiter

volui, non acerbè vexare.

Liberalis.

Latè patuit in prouincia liberalitas tua; tua excelluit humanitas; nemo est à te non liberalissimè tractatus; liberalitatem nemo in te desiderauit; prolixa fuit in primis, ac benefica natura tua, sic vt nihil magis; fructus liberalitatis tuæ vberrimi fuerunt, ad multos peruenerunt, pertinuerunt.

Libertatis cura.

Nihil aliud à communi libertate, nihil præter communem libertatem, quæsiui, curaui, secutus sum, spectaui, ad vnam ciuium libertatem meas curas intendi, cogitationes retuli, studia contuli: præter communem libertatem, proposita mihi nulla res fuit.

Libertatis publicæ ratio habita.

Nihil antiquius communi salute, ac libertate iudicaui; omnium rerum mihi prima fuit publica salus ac libertas; communi salute ac libertate nihil mihi potius; omnia sum aspernatus præ communi salute ac libertate; pluris apud me, quàm omnes res, vniuersorum salus ac libertas fuit; nulla de re tantum, quantum de communi salute ac libertate laboraui; salutem publicam ac libertatem rebus omnibus anteposui, præposui, prætuli; curæ mihi fuit salus ac libertas publica, sic vt nulla res æquè.

Libri tui in honore habentur.

Libri tui omnes vigent: egregia de tuis libris opinio est, existimatio est; præclarè de tuis libris omnes

omnes existimant, sentiunt, iudicant: tui libri magno apud omnes in honore sunt: omnium iudicio probantur, laudibus ac testimonijs ornantur: in manibus sunt, in manibus habentur, manibus teruntur, sinu fouentur, circumgestantur, circumferuntur, aßiduè tractantur, diligenter euoluuntur, accuratè ac studiosè lectitantur.

Liceat mihi cubiculo tuo vti.

Velim mihi commodes, accommodes de cubiculo, si mihi cubiculum concesseris, meo commodo consules: sine me vti cubiculo tuo: liceat mihi cubiculo à te concesso, tuo beneficio frui, tua humanitate, ac liberalitate.

Litteræ detrimentum ex morte Aldi Manutij accipiunt.

Multum iacturæ tulerunt, graue detrimentum ceperunt, damnum adierunt, subierunt, præclara litterarum studia ex morte, obitu, interitu, Aldi Manutij; graue vulnus optimis litteris inflixit obitus Aldi Manutij; ictu graui perculsæ sunt, ac penè prostratæ liberales disciplinæ, quo die Aldus Manutius occidit, interijt, extinctus est, perijt, obijt, diem obijt, oppetijt, mortem oppetijt, extinctus est, discesit, à vita discesit, è vita exijt, vitam cum morte commutauit, morte sublatus est, morte nobis ereptus.

Litteræ semper iucundæ & vtiles.

Mi fili, semper vsui, semper delectationi litteræ tibi erunt; fructum tibi afferent & voluptatem in omni vita; nunquam non vtiles, nunquam, inquam,

iucundæ non erunt; te semper commodis, semper voluptate afficient; iuuabũt pariter, & oblectabunt, in vniuerso tuæ vitæ cursu; vitæ tuæ par atque adeo longior litterarum vtilitas erit.

Litteras non committere.

Eiusmodi sunt, eius generis, eius momenti meæ litteræ, vt eas non audeam temerè committere; non eius generis, non eiusmodi sunt meæ litteræ, vt eas audeam temerè credere.

Longinquitas temporis finem doloribus affert.

Dolorem minuit ac mollit dies, temporis longinquitas, vetustas; quæ nobis à fortuna infliguntur vulnera, sanantur vetustate; vis doloris cum tempore languescit; detrahit de dolore dies, atque adeò extinguit omnem, planeque tollit; quouis dolore affectis, quouis malo laborantibus medetur tempus, medicinam dies affert; vetustas opem fert, opitulatur, subuenit, auxilio est, subsidio est; finem doloris dies affert; habet hoc tempus, vt quemuis dolorem, quamuis acriter in animo insitum, euellat atque abijciat; est hoc temporis, vt omnem malorum memoriam, omnem aduersæ fortunæ recordationem ex animo deleat, auferát, eripiat, expellat, amoueat; dies aufert ægritudinem hominibus.

Lucri gratia causæ dicuntur.

In forum multi veniunt, vt lucri plurimum faciant, vt lucrentur plurimum, vt quæstus maximos faciant, lucri cupiditate adducti, lucelli dulcedine illecti, lucrum spectantes, lucrum secuti, lucro commoti,

moti, lucri ſpe; multos in forum lucri cupiditas adducit, ad agendas cauſas impellit, facit augendæ rei cupiditas, ditandi ſpes, congregandarum opum, comparandarum diuitiarum, pecuniæ colligendæ, vt in forum ſe conferant, vocem in quæſtum conferant, vt agendis cauſis ſe dent, vt induſtriam ſuam in agendis cauſis exerceant.

Lucrum ex re turpi.

Quæſtus maximos, ſed turpiſsimos fecit; rem fecit turpiſsimè, diuitias quæſiuit malis artibus; multum ille quidem, ſed inhoneſtè, ſordidè, parum laudabiliter, cum dedecore lucratus eſt; cum infamia lucrum ſecutus eſt; tanti lucrum fecit, ea cupiditate ad lucrum incubuit, vt expetendum ſibi, vel cum dedecore, cum infamia, turpi cum fama exiſtimauerit.

Luctus perpetuus.

Conficior lachrymis, ſic, vt ferre non poſsim; luctu conſumor, contabeſco, modum lugendi nullum facio; finem lachrymis non impono; lachrymis me dedo; lachrymis nunquam abſtineo; vberrimus meus eſt fletus; aſsiduæ lachrymæ, perennes lachrymę; nunquam non lugeo; luctum nunquam intermitto, non dimitto, non omitto; totus in luctu verſor, aſsiduæ fluunt ex oculis lachrymæ; comes mihi vbique luctus eſt; perdunt me lachrymæ; nunquam lachrymis non hument oculi.

Luctus è publico malo.

Luges Reipub. tempora; tuus fletus exoritur, exiſtit, manat, proficiſcitur à publicis malis; lugen-

di causam affert aduersa fortuna Reipub. calamitas publica, publica mala te ad fletum impellunt; miseriæ tibi publicæ lachrymas excutiunt, exprimunt.

M.

Mœreo.

Iaceo in mœrore, ac sordibus: afflictus mœrore iacet, languet ac mœret animus meus: pessimè est animo meo, tristissimis vexor & conficior curis, mœrore contabesco, debilitor, conficior, obruor, nihil me tristius, deditus tristitiæ sum.

Magister scripturæ.

Magister scripturæ est, scripturæ præest, vectigalibus præest, princeps publicanorum est, vni potissimùm demandata vectigalium cura est: ei maximè commissa vectigalia sunt: vnus præcipuè vectigalium curam gerit: sustinet vectigalia præcipuo quodam iure, summo quodam iure exercet.

Magistratui rectè præfuit.

Pater tuus eximiam ex hoc magistratu laudem collegit, tulit, cepit, adeptus est, consecutus est; præclarè pater tuus hunc honorem gessit: egregiè se pater tuus in hoc munere tractauit: pater tuus hunc magistratum pro sua, reique publicæ dignitate administrauit.

Magistratus certus.

Nunquam dubitaui, dubium nunquam mihi fuit, ambiguum mihi nunquam fuit, nunquam mihi venit in mentem dubitare, ambigere, suspicari, nunquam mihi fuit obscurum aut parum apertum, nunquam suspicatus sum fore, vt hic tibi magistratus non

non deferretur, vt excluderceris hoc magiſtratu, vt repulſam ferres, vt reijcereris: pro certo ſemper exiſtimaui, certò ſum arbitratus, certa ſpes animum meum tenuit, exploratum mihi fuit, prorſus mihi perſuaſi futurum, vt ad hunc honoris gradum peruenires, vt aditus tibi ac via pateret, ne tibi vnquam eunti ad hunc honorem, via prçcluderetur: petitionis tuæ ratio nunquam explorata mihi non fuit, incerta, dubia, ambigua, obſcura, minimè fuit vnquam.

Magiſtratus ſummus.

Penes eum eſt poteſtas, omnia ſunt, eſt imperandi ius, eſt in omnes imperium; dominatur, imperat, regnat; tenet omnia: rem tenet publicam: arbitratu ſuo cuncta moderatur, ac regit; eius in manu ſunt omnia: eius ita poteſtas latè patet, vt omnia complectatur; eius dominatu nihil vacat; ad eum omnia ſunt delata; eius voluntas pro legibus eſt; ab eius voluntate ac nutu pendent om̃nes; omnia poſita ſunt in vnius voluntate: tanti non eſt, multis mortalibus imperare, quanti nobiſcum hîc vitam ducere.

Magnas res ſuſcipis.

Etiam atque etiam vide, quantum facinus conêre, animaduerte quid ſuſcipias, quid ſuſtinere poſſis, quàm graue ſubeas onus, quantum tibi oneris imponas, quantam ineas rem, cuius difficultatis, cuius induſtriæ, cuius operæ ſit, quàm difficile, durum, ſpiſſum, laborioſum, operoſum, quantum induſtriæ, quam facultatem, quas vires, quos neruos,

quantum roboris poſtulet id, quod conaris, molliris, tentas, inſtituis, ſuſcipis, aggrederis; in arcem huius cauſæ inuadam, totis viribus, toto pectore contendam.

Magni æſtimatur.

Multorum nummorum eſt mea bibliotheca, precij magni eſt, plurimi valet, magnæ æſtimationis eſt.

Magnitudo animi abſque prudentia.

Sæpè, qui magnitudine animi præſtant, prudentia minus valent: ſæpè contingit, euenit, vſuuenit, accidit, fieri videmus, non rarò fit, non parum ſæpè fit, vt animi magnitudinem comitetur imprudentia: vt in nonnullis magno animo præditis, animo præſtantibus, prudentia requiratur, deſideretur.

Maiores noſtri diuitias virtuti poſtponebant.

Maiores noſtri diuitias minimi putabant, vnam virtutem ſequebantur; apud maiores noſtros minima diuitiarum, virtutis erat ratio maxima; nullo loco apud maiores noſtros diuitiæ fuerunt, virtus vna vigebat maximè: plurimum ſemper apud maiores noſtros virtus valuit, minimum diuitiæ; opes in minimis ponebant; poſtremæ omnium rerum diuitiæ illis erant; rem familiarem, quæque nos bona appellamus, parui, minimi, nihili reputabant, ducebant, æſtimabant, pendebant, faciebant, flocci faciebant, flocci non faciebant (*idem enim ſignificatur, ſiue adſit particula non.*) minimi erant apud maiores

res nostros opes, minimi ponderis, nullo apud eos loco, parui momenti; postremum apud eos locum opes obtinebant, de opibus minimum laborabant, diuitias præ virtute contemnebant, infra virtutem ducebant, post virtutem habebant, virtute posteriores iudicabant.

Maioribus mentiri turpißimum fuit.

Maiorum nostrûm ætate, tempestate, temporibus, quo sæculo maiores nostri vixerunt, mendacium probro maximo fuit: mendacium dicere turpissimum fuit: veritas ita colebatur, vt falsi homines pessimè audirent.

Malè audis.

Pessimè tibi omnes dicunt, turpissimè atque acerbissimè de te loquuntur: turpia quædam atque inhonesta in te conferunt: valde te exagitant, iactant, insectantur, vituperant, accusant, carpunt, vellicant: omnes tibi grauissimè obtrectant, de tua existimatione multum detrahere conantur, liberrimè inuehuntur in te, nefaria quædam de te dissipant, disseminant, iactant: maledictis te onerant grauissimis: maledicta in te conferunt, congerunt, conijciunt: ita de te loquuntur, vt honori tuo labem inferant, aspergant maculas, tenebras offundant, vt honorem tuum turpi labe inficiant.

Maritima regio me delectat.

In maritimis facillimè sum, iucundè versor in maritimis, maritima loca cum voluptate frequento, maritima regione libenter vtor, in ora maritima versari iucundum est: maritima sedes me capit, ob-

lectat, tenet: pascor maritimæ regionis aspectu: meis oculis regione maritima nihil est iucundius: miram haurio iucunditatem maritimæ regionis aspectu.

Maximopere rogo.

Singulari studio, quàm possum studiosissimè, valde hoc ex animo à te contendo; hoc à te ita postulo, peto, contendo, vt fortunas in eo meas positas putem; velim existimes quod à te peto, id eiusmodi esse, vt meæ fortunæ omnes agantur, in eo consistant, locatæ, repositæ, constitutæ, sitæ sint: sic à te peto, quasi in eo mihi sint omnia, quasi rationes ex eo meæ pendeant, ad vnum illud referantur.

Medicus eruditus.

Bene doctus est, eruditus, instructus medica scientia, medendi arte, medicis litteris; sciens in primis est, peritus, intelligens, gnarus medicinæ; longè processit in medicinæ scientia; nouit penitus medicinam, tenet, possidet, callet: medicinæ scientiam ita est assecutus, vt pauci: medicinæ scientia valet, floret, præstat, excellit: medicinæ doctrina, scientia, peritia, cognitione, intelligentia, eruditione cum paucis conferendus est, inferior nemini: nota ei præclarè medicina est; parent ei, quæ multos latent ex medica scientia; ex medendi arte; multum hausit ex ijs libris, vnde manat medicinæ cognitio; medicinæ scientiam planè complexus est, mente atque animo comprehendit, ingenio sibi aperuit, comparauit, peperit.

Meditari.

Colli-

Colligere se, animum intendere, meditari accuratius, diligentius animaduertere, considerare cum animo suo, versare in animo, diligenter animo tractare, agitare animo diligenter, studiosè cogitare, intento aliquid animo intueri, attentius examinare, perpendere, ponderare.

Mei ingenij homo.

Valde mihi aptus est, mirè factus est ad naturam meam, vehementer est ad meæ vitæ rationem & consuetudinem accommodatus, conuenit optimè cum ingenio meo.

Memor beneficij.

Semper meminero, memoria retinebo, tuebor mente atque animo, nunquam obliuiscar, nunquam apud me delebit obliuio beneficia, officia, merita erga me tua; memorem me tibi, quæcunque se occasio dederit, obtulerit, probabo; gratum me tibi memoremque præstabo; præstabo tibi eam, quam debeo memoriam meritorum tuorum; gratum me nullo non loco, nullo non tempore memorem, gratiæ referendæ studiosum senties, experieris, cognosces; grati animi laudem in me non requires, non desiderabis; non committam, vt ingratum me appellare possis; vt in illo officio, quod bene merentibus debetur, iure me ac merito quisquam reprehendat; vt in vitium ingrati animi incidam, enitar ne quis mihi turpem ingrati animi notam possit inurere, ingrati animi vitium, crimen, culpam possit obijcere; vt ab ingrati animi vitio, crimine, culpa, turpi infamia longissimè seiungar, discedam, absim,

valde procul absim; vt ea culpa vacem, vacuus sim, caream; eius culpæ sim expers, quam committunt, qui nullam referendæ gratiæ curam suscipiunt, qui de referenda gratia minimum laborant; enitar, &, vt spero, consequar, vt te de me optimè esse meritum læteris, vt officia erga me tua voluptati ac lætitiæ tibi sint, vt ex tuis in me officijs voluptatem capias, officiorum tuorum fructum feras, percipias, colligas, vt gratiæ tuæ gratiam à me feras, vt parem tibi referam gratiam, par pari vt referam, vt officia tua paribus officijs æquem, compensem, remunerem, remunerer.

Mendax.

Quidquid dicis falsum est, minimè verum, alienum à veritate, à veritate seiunctum, abest à vero, aduersatur veritati, mendacium est: falsa est omnis oratio tua; quidquid loqueris, falsò loqueris.

Mens mutata.

Ad eundem furorem redijt; iterum defecit à fide, à pristina mente desciuit, discessit, abductus est.

Mente captus.

Desipiens est, delirus, stultus, demens, insanus, à ratione auersus, omni ratione carens; delirat; desipit; discessit à mente; desertus est à mente; destitutus à mente; mens eum & ratio reliquit; insanit; mentem amisit; mente captus est; mentis lumine obcæcatus; mentis compos non est; mentis inops; mentis expers; inops à mente.

Mercatores diuites.

Rem possident bene magnam, amplissimam, v-

berrimam,

berrimam, copiosam in primis mercatores Florentini; diuitias tenent summas, abundant, affluunt re, copijs, diuitijs, opibus; diuites oppidò sunt, locupletes, opulenti, copiosi, à re parati, instructi, firmi, bene nummati, bene peculiati; ampla res est, prolixa, copiosa, minimè angusta, bene multa mercatoribus Florentinis; ampla re vtuntur, prolixa, copiosa, benemulta.

Metu liberare.

Abstergere volo animi tui metum, leuare metu, liberare metu, à metu abducere; confirmare, constituere animum; expellere, eijcere, auferre metum; efficere ne quis animum tuum metus perturbet, afficiat, commoueat, exagitet.

Metus miseriarum ex bellis.

Hæc si bella durabunt, permanebunt, perpetua, diuturna, fixa erunt, quo cœpêre cursu procedent, longius producentur, consistent; nisi bellis finis imponatur, fiat, afferatur; nisi bella finiantur, terminentur, ad exitum perducantur; perijt vniuersa Italia, desperata omnis Italiæ salus est; actum est de salute Italiæ; suam salutem Italia desiderabit.

Miles fortis.

In bellis ostendit se, probauit, præbuit, præstitit acrem ac fortem virum; ita fortem, ac strenuem operam nauauit, vt magnam ex ea laudem tulerit; rem bellicam fortiter ac strenuè tractauit.

Milites egregij cæsi.

Periêre milites virtute præstantes; interijt egregia militum manus fortitudine excellens, cuius vir-

tuti committi multum posset; flos exercitus, & robur vniuersum sobolesque militum cecidit.

Miser ob contemptos patronos.

Cecidit, concidit, perditus est, extinctus est, perijt, exitium, perniciem, vltimam calamitatem subijt, sustinuit, tulit, perpessus est, sensit; extremam fortunam subijt, adiuit, sensit; delectus est in miserrimam vitam, summas miserias, summas calamitates, durissima quæque, acerbissima quæque, miserrima quæque, postrema quæque, quia quos maximè debuit, eos minimè veritus est, contempsit, nihili fecit, aspernatus est: nullo loco habuit, minimi duxit: habuit in postremis, quos minimè debuit, quos minimè æquum erat: nullam rationem habuit, duxit eorum voluntatis, aut commodi, à quibus pendére, quorum voluntatem remque spectare, quibus consulere, quorum rationibus consultum velle debuit: quorum voluntati parére, obsequi, morem gerere, officio cogebatur.

Moderans studijs valebis rectius.

Si modum studijs impones, facies, statues, si tibi moderabis in studijs, si studia moderabere, si tibi parces in studijs, valetudine melior fies; valetudinem confirmabis, conualescens quotidie magis, firmior ac validior fies; bonæ valetudinis, firmitatis; virium, roboris quotidie plus assequeris: ad perfectam valetudinem quotidie propius accedes.

Molestia.

Aliquid me mordet, pungit, afficit: est quiddam quod molestius feram, submolestè feram, in quo non-

nonnihil offendar.

Molestia liberatus.

Quod Deo sit gratia, vacuus molestijs nunc quidem sum, sine molestia, cura, solicitudine, procul absum à molestijs, extra molestiam sum, tranquillè satis ago: Dei benignitate factum est, contigit, vt nunc quidem omni molestia vacem, nullis angar curis, nulla vexer solicitudine, nulla meum animum paulò molestior, grauior, acerbior exagitet, vexet, perturbet, commoueat, afficiat cogitatio: fruitur animus meus tranquillitate: bene est, commodè est, quies est, pax est, tranquillitas est animo meo: animo sum ab omni molestia soluto, vacuo, libero, longè seiuncto: Dei me benignitas omni molestia exemit, liberauit, ab omni molestia vindicauit, eripuit, disiunxit.

Molestia affici à bene meritis.

Valde sum commotus, cùm eos audiui negotium tibi facessere, molestiam exhibere, molestos esse, infensos esse, solicitudinem inferre, te vexari, iniurias accipere, affici molestia ab ijs, de quibus ipse bene meritus es maximè, qui summa tibi beneficia debēt.

Moram auerte.

Caue, ne mihi spatium producatur, dies proferatur, prorogetur, protrahatur, extrahatur, protendatur, fiat longior: ne res longius ducatur, ne in aliud tempus reijciatur, protrudatur, reseruetur.

Moram trahere.

Morari diutius, moram facere, moram interponere, procrastinare, differre, diem ducere, referre

me in aliud tempus, rem proferre, ducere, producere, protrudere, protrahere, extrahere, in aliud tempus reſeruare non poſſum.

Moram adhibe.

Rem ſuſtine, ſuſpende, quoad licet; moram interpone: rem ducas, producas, proroges, protrahas.

Morbus ex itinere.

Itineris laborem ita grauem ſenſit, expertus eſt, itineris labore ita eſt affectus, defatigatus, fractus, vt in grauem inciderit morbum, vt morbo ſit affectus difficillimo, vt ægrotauerit periculosè, dubia vitæ ſpe: labor itineris ita grauiter eum affecit, afflixit, vt morbi cauſam attulerit & eius morbi, qui vitam in diſcrimen adduceret, in quo de vita prorſus ageretur, vita veniret in dubium.

Morem tibi geram.

Parebo tuis mandatis: exequar tua mandata: effectum dabo, quod mandaſti, tuæ voluntati parebo, morem geram, obſequar, obtemperabo; ſequar voluntatem tuam, meam voluntatem ad tuam aggregabo, cum tua coniungam: tuæ voluntati mea volũtas ſeruiet: tua mihi voluntas lex erit atque norma.

Mori.

Optabile eſt, affecta ætate diem obire vltimum, ſummum obire diem, vitam cum morte commutare, è vita diſcedere, vita excedere, migrare è vita, huius lucis vſuram amittere, obire, occidere, interire, perire, mori, vitam finire, mortem oppetere; ſi vocer ad exitum vitæ, non faciam, vt hunc ſenſum amittam.

Moroſus.

Morosus.

Cum nemine prorsus tibi conuenit: tui mores ab omnium moribus abhorrent: aptus non es, ineptus es, minimè accommodatus ad mores, ad consuetudinem, ad naturam, ad ingenium cuiusquam: nescis vti cuiusquam consuetudine: alienus es ab omnium consuetudine ac moribus: non facilè tuos mores ad cuiusquam mores conformas; morosus es, nimiumque difficilis in consuetudine & vsu: ita te morosum difficilemque præbes in consuetudine, ita mores aliorum fastidis, vt nemo te, tu nemine vti possis, vt neque tu quenquam, neque te quisquam ferre possit, vt neque tu consuetudine cuiusquam, neque tua quisquam vti possit.

Mors immatura ex intemperantia.

Multos adolescentes conficit, perdit, immatura morte afficit crudelitas, crapula immoderata, dissoluta victus ratio; largiore, vberiore, pleniore cibo vtuntur adolescentes, quàm vt stomachus digerere, ferre, sustinere possit, quàm vt vitæ conducat; id quod sæpe illis immaturæ mortis causam attulit.

Mors sine sensu est.

Nullus in morte residet sensus: mors nullum habet sensum: mortui sensu carent; mortuis nullus inest sensus: extra sensum mors est: sensus à mortuis abest: morte sensus amittitur: sentiendi vis morte extinguitur.

Multi non sapientes secundis rebus sapientes habiti.

Multi, cùm sapientes non essent, summæ tamen

sapientię nomen prosperis temporibus tulerunt, nacti sunt, consecuti, adepti; multi, cùm sapientiam haberent nullam, summam tamen possidere secundis temporibus crediti sunt; in prospera fortuna, secunda, læta, felici, optima, secundis rebus, rebus ad voluntatem fluentibus, cùm nihil esset aduersi, cùm rebus omnibus esset optimè, cùm omnia facillimo cursu procederent; iucundissimis, lætissimis, optimis temporibus.

Multis imperare optabile.

Optabile est, imperium in multos habere, habere multos, quibus liceat imperare, qui pareant imperati, quorum opera iure tuo, pro tuo iure, pro potestate, arbitratu possis vti, multis dominari, multis præesse, paratos ad voluntatem, ad imperium, ad nutum habere multos.

Munere afficere.

Donare cuiquam, dona dare, largiri, munus offerre cuiquam, donis quenquam afficere, donare quenquam munere, dona in quenquam conferre, munera conferre, liberalis in quenquam esse, liberalitate vti, liberalitatem exercere non soles, in consuetudine non habes.

Munere egregiè perfunctus.

Magnificentissimo perfunctus est munere ædilitatis: pręclarè se tractauit in ædilitatis munere; ędilitatem summa cum laude gessit; nihil fecit non egregiè; iustitiæ laude præstitit; specimen dedit minimè dubium virtutum suarum; ædilem se præbuit egregium, præstitit, ostendit; summam ex ædilitate

tate laudem est consecutus, sibi comparauit, sibi peperit, cepit, tulit, retulit.

Mutas sententiam.

Non permanes in eadem sententia, non persistis, non perseueras, non pergis; tuam sententiam non retines, non tueris, non seruas; tibi non constas; discedis à sententia; labas in sententia; eadem non est, fixa non est, infirma est tua sententia; mutas sententiam, consilium, opinionem; discedis à sententia, consilio, opinione; sensus tuus non idem est, alius nunc est, immutatus est.

Mutata de pace sententia.

Anno proximo, superiore, pacis autor præter ceteros eras, nunc videris à pristina causa desciuisse; non quod anno proximo, nunc idem de pace sentis; tua de pace sententia cum superioris anni sententia conuenire non videtur; non eadem tua est, quæ anno proximo, superiore, de pace sententia; pacem vnus omnium maximè tuebaris anno superiore, nunc alia tua mens videtur, non idem sensus, diuersa opinio.

Mutata sententia.

In sententia non permansisti, sensum mutasti, aliter existimas, à pristina sententia desciuisti, à te dissentis, diuersam opinionem suscepisti, cepisti.

Mutatio rationis.

Diuersa nunc mea ratio est, non eadem est; immutata est ratio rerum mearum; alius est rerum mearum status; aliter se meæ res habent, non eodem loco sunt.

Mutuò nos amamus.

Mutuò amamus, inter nos, pariter, æquè, similiter, vicissim, amore non dissimili, mutuo, pari; par voluntas ab vtroque nostrûm accipitur, ac redditur.

N.

Natura.

Mos hic omnium est, consuetudo est, institutum est, moris est, consuetudinis, instituti, mos obtulit, inualuit; ita fert omnium consuetudo, mos communis, nemo non ita consueuit, omnibus est à natura tributum, ita natura comparatum est, ita comparatum est, habent hoc omnes à natura; ita facti, ita instituti natura omnes sumus, vt vim vi repellamus, vt ab iniuria nos tueamur.

Natura omnibus accommodatus.

Præcipuo quodam naturæ munere aptus erat, accommodatus, appositus erat ad omnia; factus ad omnia videbatur; ingenium acceperat à natura ad omnes res appositum, atque accommodatum; eo erat, eo vtebatur ingenio, quiduis vt exequi, & præstare satis commodè posset; natus ad omnia videbatur; dederat hoc ei natura, quidquid aggrederetur, vt egregiè conficeret, vt excelleret; habebat hoc à natura, vt quamcunque ad rem se conferret, quamcunque capesseret, ea non pessimè perfungeretur, ex ea cum laude discederet.

Natura auarus.

Multis argumentis inclinatum, ac natura propensum te ad turpissimum, & execrabile vitium auari-

tiæ,

tiæ, iudicaui: quod multis argumentis potuerim conijcere, colligere, suspicari: ad auaritiæ vitium natura propendes tua, te ad auaritiam natura ducit, auaritiæ studiosus es hortante natura, naturali quodam studio ad auaritiam inclinas: sequeris auaritiam quadam naturæ inductione.

Necessitati parendum.

Sapientis est, sapientiæ est, consilij est, rationis est, sapientem decet, tempori cedere, necessitati parére, rationem temporis habere, consulere temporibus, conformare se ad temporis rationem, consilia & actiones tempore moderari, pro temporum statu & suscipere & deponere, ita se gerere, vt præcipere tempus videatur, vt temporis ratio ferat ac postulet: quasi ducem sequi in agendis rebus, quasi consiliarium habere tempus, consiliario vti tempore nos decet.

Nec vsui, nec incommodo esse.

Si tibi vtilis esse non possum, incommodare tibi nolo; incommodo tibi esse, incommodo te afficere, incommodum tibi afferre, parere, præbere.

Negotiari.

Mediolani negotiatur, habet negotia, gerit negotia, mercaturam exercet, res agit, negotia tractat.

Nemini fidendum.

Nemini, vel summa necessitudine coniuncto, habenda fides est: nusquam tuta fides: cauendum est, ne cuiusquam fidei nos credamus, committamus, res nostras commendemus: cautionis est, sapientiæ est, consilij est, nemini se credere, committere,

nemini planè confidere, nullius in fide omnia statuere, ponere, collocare, quis est, quem tibi fidum prȩstare posſis, cuius fide niti tutò posſis, cuius incerta, dubia, infirma, fluxa fides non sit?

Nemini maledicendum.

Conuicium cuiquam facere non debemus: malè cuiquam dicere non decet: dicere conuicium cuiquam, iacere conuicium, conferre conuicium in quenquam, conuicijs quenquam afficere, vexare, exagitare, iactare turpe est, laudis non est, laudi non est.

Nemo ab omnibus incommodis liber.

Quis est, qui nihil in vita mali videat, nihil sustineat incommodi, nullam ferat calamitatem? cuius est perpetua fœlicitas, nullis interrupta malis? nemo fortuna vtitur perpetuò bona: nemini res ad voluntatem semper fluunt: nemo est cui prosperè omnia succedant, nihil contra voluntatem eueniat, nullum accidat infortunium, secunda sint omnia, optata omnia contingant.

Nemo sine crimine.

Omnes in omnem culpam prolabuntur, incurrunt homines in omnem iniquitatem; nulla culpa est quæ non hodie subeatur: omnes in omni scelerum flagitiorumq; genere volutantur; omnem improbitatem omnes amant; nullum hodie flagitium ignoratur, prætermittitur.

Nemo tantum habet, quantos sumptus facere poßit.

Quis ita firmus ab opibus est, quis ita fortunæ bonis

bonis affluit, atque abundat, cuius tantæ diuitiæ sunt, quis tantum possidet diuitiarum, quis opibus adeò pollet, cui res familiaris ita copiosa est, cui tantum fortuna largita est, de suis bonis impertiuit, communicauit, vt sustinere sumptum possit, vt respondere sumptui possit, vt sumptum ferre satis possit, vt quantum res postulat, tantum facere sumptum, tantum erogare possit?

Ne quid dicam tristius.

Nolo tristius quidquam dicere, nolo malis omnibus hanc rem prosequi, nolo malè ominari.

Ne sis autor.

Noli me hortari, cohortari, adhortari, vt hoc faciam: ne mihi sis autor huius consilij, ne me rationibus ad hoc impellas: ne cohortatione vtaris: ne cohortationem suscipias.

Nihil sine numine fœlix.

Qui suas ad cogitationes Deum non adhibet, suis in cogitationibus non confugit ad Deum, sua consilia ad Deum non refert, cuius animus cum Deo nunquam loquitur, sæpè illum fallit humana prudentia, sæpè is ab humana prudentia in fraudem, in errores inducitur, sæpè labitur, aut offendit, aut errat, ab humana prudentia ductus, ducem secutus humanam prudentiam, humanæ prudentiæ ductu, falsa quadam rerum humanarum specie deceptus.

Nihili laus ab illaudatis profecta.

Ea de laude minimum laboro, eam laudem minimè puto, reputo, facio, duco, æstimo, pendo, flocci

facio, contemno, reſpuo, aſpernor, nullam puto, in minimis pono, in poſtremis habeo, ab ea laude non pendeo, ea me laus minimum mouet, parum afficit, non tangit, non capit, non ducit: eam laudem non ſpecto, non amo, non curo, non expetendam duco, inter optabilia non refero: (*& hæc omnia paſſiuis licet iiſdem verbis conuertere.*) quæ proficiſcitur ab ijs, qui ipſi in laude non viuunt, qui laudem ipſi nullam conſecuti ſunt, qui ab omni laude procul abſunt, quibus ipſis laus nulla tribuitur.

Nimis es ſtudioſus.

Nunquam te explent ſtudia, tua nunquam expletur, aut ſatiatur ſtudiorum ſitis: nimius in ſtudijs, nimium te ſtudijs dedidiſti: præter modum, ſupra modum, extra modum, parum modicè, immoderatè, minus moderatè, ſine modo, minus intemperanter ſtudia colis, tractas, exerces: nimia ſtudiorum cupiditate flagras: te ſtudiorum amor, & conſuetudo nimium tenet.

Nimium es ſuperbus.

Nimium tibi places; plus tibi aſſumis, quàm deceat, quàm liceat, conueniat; æquum ſit, oporteat, ratio ferat, patiatur, concedat; nimium te effers; arrogas tibi plus, quàm licet; altius quàm oporteat, ipſe te extollis; ita ſuperbè agis, vt ferri non poſsis; ſuperbia es prorſus non ferenda; parem tibi eſſe neminem vis, te cunctis anteferri; omnes deſpicis, te verò vnum ſuſpicis; amas ipſe te ſine riuali; tibi ipſe magnus es, atque eximius; omnia putas eſſe in te vno collocata; fortunam ipſam minus eſſe teipſo fortunatam

natam putas; persuasum habes, tuis te fortunis ipsam fortunam anteire.

Φίλαυτος, amans sui.

Nimium tibi tribuis: nimium tibi arrogas: nimium tibi assumis: nimium te effers: nimium tibi places, assentaris ipse tibi, te amas: cùm de te iudicas, non rationem, non veritatem consulis: largiris ipse tibi plus, quàm veritas concedat, plus quàm veritati.

Nimius labor in studijs.

Nimis elaboras, inuigilas, sudas, exerces te nimis, immoderatè, supra modum, intemperanter in studijs; nimium laboriosè studia tractas, colis, exerces; sustines laboris, plus quàm satis est, in studijs exercendis; sic elaboras in studijs, vt vires tuas imminuas, consumas, exhaurias, debilites, infirmes, infligas.

Nobili necessariò virtuti studendum.

Quicunque honesto, claro, non obscuro, summo loco, claris parentibus natus est, ex nobili familia, clara stirpe, ei maior, quàm cæteris, colendi præclara studia exercendarumque laudandarum artium necessitas imponitur: habet hoc nobilitas, & familiæ splendor, vt vitæ laudabiliter, & cum virtute traducendæ, non modò occasionem, verùm etiam causam, neque causam tantùm, sed etiam necessitatem afferat: quem familiæ nobilitas commendat, oportet eum ad liberalium doctrinarum studia, ad studium summæ laudis, ad omnem laudem, ad decus eò studiosius incumbere, ad excellentem omnium

rerum cupiditatem eò vehementius excitari: si quis ex egregia, nobili, præclara, illustri domo natus est, maiore, quàm quiuis alius, vrgetur virtutis expendendæ necessitate.

Noctem studijs assumere.

Vigilare de nocte, noctu, per noctem studiorum causa cœpi: nocturnas vigilias diurnum ad studium cœpi adiungere, diurno cum studio coniungere: ad studia iam etiam aliquantum noctis assumo.

Nolo Rempublicam in discrimen adducere.

Nolo summam Rempublicam, salutem Reipublicæ, publicam rem in discrimen, in dubiam fortunam adducere, deducere: non committam, vt incertam fortunam Respublica subeat, vt periclitetur Reipublicæ salus, vt in dubium vocetur, in periculum, in discrimen veniat.

Nomen ex scriptis.

Si tua scripta ad exitum perduces, perficies, conficies, absolues, si tuis scriptis finem impones, extremam manum impones, perpetua erit, æterna, immortalis tua fama, nunquam deficiet, consenescet, peribit, obscurabitur, extinguetur, delebitur: nulla dies tuam famam terminabit, nullum temporis spatium circumscribet, nulla vetustas corrumpet; vigebit in omnes annos tua fama: omnis te posteritas cognoscet, tuas laudes accipiet ac tuebitur: nomen tuum immortalitati commendabis, immortalitate donabis, immortalitatis præmium consequeris: non simul cum corpore mors

tuum

tuum nomen extinguet, delebit, auferet: tuum nomen ab interitu vindicabis, in hominum memoria tenebis, æterna laude illustrabis, decorabis, afficies, ornabis: de te posteritas omnis audiet, ac loquetur.

Non contendendum cum fortioribus.

Contendere, certare, pugnare, altercari cum valentioribus non debemus: aduersus valentiores, firmiores, robustiores, paratiores à viribus suscipienda contentio non est.

Non cunctandum.

Si certum & exploratum tibi est, si pro certo existimas, posse te illius regni potiri, illo regno potiri, regnum illud obtinere, non est cunctandum, differendum, perducenda res non est, protrahenda, differenda, proroganda non est, mora facienda nulla est, interponenda non est, omnis tollenda mora, languor omnis abijciendus, festinanter agendum, indormire non oportet.

Non dubito, quin summus futurus sis.

Non dubito, quin summum atque altissimum gradum ciuitatis obtineas: nulla me dubitatio tenet, nihil mihi dubitationis relinquitur, non est cur dubitem, quin ea consequaris, quæ in Republica putantur esse amplissima: quin futurus in ciuitate sis honestissimus, amplissimus, eximius, honestissimo loco, summo loco, singulari loco.

Nondum assuefactus es laboribus.

Nondum laboribus assueuisti: nondum es à laboribus assuefactus, laboribus assuefactus, assuetus:

labores ferre ac sustinere nondum consueuisti; labores nondum satis expertus es, sensisti, tulisti: nondum in laboribus plenè versatus, exercitatus; rudis es, insolens in laboribus; nondum tibi familiaris labor est.

Nondum planè res absoluta.

Sublata res tota non est, sed magna tamen ex parte profligata: parum abest, quin ad exitum res peruenerit: eò res processit, vt ab exitu non longè abfuerit, vt ad exitum penè peruenerit, exitum penè attigerit.

Non est causa mutandæ sententiæ.

Quid est, quod aliam in partem traducere me debeam? cur hanc opinionem abijciam? cur hunc deponam sensum? cur ab hac sententia desciscam, discedam? cur aliter sentiam? cur à meipso dissentiam?

Non esse soluendo.

Soluendo non sum: non est, vt possim soluere: non habeo, vnde soluam; non suppetit, vnde creditoribus satisfaciam.

Non nisi sospes proficiscaris.

Ne te viæ, nisi confirmato corpore, committas: nisi rectè valeas, ne te in viam des; peregrinandi consilium, nisi valetudine firma vtaris, omitte.

Non punitus.

Pœnam effugit, elapsus est, impune illi fuit, impunitatem est assecutus, pœnam nullam tulit, sustinuit, perpessus est; euasit ex iudicio; absolutus est; absolutionem est adeptus.

Non satis religiosus.

Non satis diligenter, parum piè, minus religiosè, quàm conueniat, sacris operam das, in templo versaris, Deum colis; satis piè non agis in templo; pietas in te desideratur, requiritur; non eam pietatem, non eam religionem, quæ Deo debetur, præstas in templo.

Non sum inconstans, quòd hominem ingratum negligo.

Non puto mihi famam inconstantiæ pertimescendam, si tam ingratum hominem, tam immemorem officij, prosequi nouis officijs nolui; non vereor, ne quis mihi tribuat, adscribat, assignet inconstantiæ, leuitati; ne quis in me inconstantis animi, leuis, mobilis, instabilis, parum firmi vitium conferat; ne quis mihi notam inurat inconstantiæ; ne inconstantiæ nomine malè audiam, suspectus sim; ne accuser, quasi parum in officio constans, quasi discesserim à pristina consuetudine, quasi desciuerim à me ipso.

Non tibi adulor.

Noli putare, me hoc auribus tuis dare; gratiam tuam aucupari; hoc me loqui ad voluntatem; me velle tuis auribus inseruire; me esse blandum, assentatione vti, assentationis artificio tuam gratiam quærere; ne me putes fictè loqui ad colligendam beneuolentiam tuam; vt gratiam à te ineam, te mihi vt adiungam, tuam in amicitiam vt me penitus insinuem; me in amicitiam accipias, adscribas, capias, suscipias.

Non tua, sed mea interest.

Hoc tua nullam in partem interest, mea multum: tua minimum refert, mea plurimum; ad te nihil, ad me valde pertinet; tua res in hoc nulla, mea verò agitur maxima: hoc ad tuas res momenti nihil habet, vim nullam habet, minimum valet, ad meas valet in omnes partes, multum interest, refert, multum habet ponderis.

Nouitatis cupidus.

Res nouas quæris, cupidus es rerumq; nouarum, status hic te minimè delectat, nouitatem amas, nouitati studes, faues.

Noui tuarum rerum statum.

Noui, cognitum habeo, probè teneo statum rerum tuarum: qui sit rerum tuarum status, optimè scio, præclarè noui, egregiè intelligo, de tuis rebus planè mihi constat, exploratum est, exploratum habeo, compertum habeo, mihi dubium non est, obscurum non est: non me fugit, latet, præterit status rerum tuarum.

Nulla merita.

Non valde de me meritus es, non magna in me beneficia contulisti: grauia non sunt, exigui momenti, parui ponderis ea, quæ mea causa fecisti: beneficium vel à te nullum accepi, vel accepi minimum: exigua sunt, quæ apud me beneficia collocasti, posuisti: non magnis à te sum affectus beneficijs: beneficia tibi debeo non ita magna: obligasti me, obstrinxisti, deuinxisti mediocribus officijs.

Nullius

Nullius pretij homo.

Valde miror, quòd hominis deterrimi, ac sordidissimi consuetudine vtaris; mirari satis non possum quòd eius te hominis vsus & consuetudo delectet, cuius infima conditio sit, qui sit infimę conditionis, humillimi loci, obscuri loci, nullius loci, nullius ordinis, nullius pretij, despectus, abiectus, contemptus, terræ filius: inops ab omni prorsus existimatione, neque à seipso, neque à maioribus commendatus, nulla maiorum laude, nulla sua virtute commendatus, honestatus, nobilitatus, insignis.

Nullo in honore esse.

Prorsus iaces, nulla tua existimatio est, nullum apud homines locum obtines, nullo loco es, nullus es, nullo in honore es, nullius te pretij homines ducunt.

Nunquam tibi deero.

A me omnia in te studia, atque officia, quæ quidem præstare potero, velim exspectes; mea omnia studia, atque officia polliceor; præstò me tibi semper fore velim existimes; planeque tibi persuadeas, si quid valebo, valebo tibi; hoc editum ex oraculo puta, hoc tibi confirmo, ac re præstabo, nullum me studij genus, aut officij, quod ad rem tuam pertineat, quod è re tua sit, quod in rem tuam sit, quod ad rem tuam pertineat, quod ad rem, laudem, dignitatem tuam valere videatur, vllo esse loco prætermissurum.

Nunquam tua merita compensabo.

Nullam vnquam tuorum meritorum partem

assequar; nunquam ne minima quidem ex parte tuis in me meritis satisfaciam; nunquam omnino tibi soluam quantum debeo, ac ne vlla quidem ex parte; officia tua nunquam rependam, remunerabor, remetiar, compensabo, officijs paribus æquabo; nunquam non modò referenda, sed ne cogitanda quidem gratia tuum beneficium consequar.

Nuncius sinister.

Rumores de illo duriores erant; aduersa quædam de illo erant allata; nuncij venerant tristes, aduersi, infausti, parum commodi, minimè læti, parum secundi: grauior de illo fama peruenerat, dissipata erat, peruulgata; duriora quædam, grauiora erant significata, iactabantur, sermonibus dissipabantur.

O.

Ob auaritiam vituperatur.

Auaritiæ nomine malè audis; auaritiæ flagras, laboras, infamia: auaritiæ tibi crimen obijcitur, exprobratur; in te confertur auaritiæ culpa, tibi auaritiæ nota inuritur; suspectus in primis es auaritiæ nomine, accusaris, reprehenderis, exagitaris; vt in auaritiam pronior, ad auaritiam procliuior, vt homo diuitiarum nimis appetens, immoderatè sitiens, supra modum cupidus; cupidior, auidior, quàm satis est; vt nimius in diuitiarum cupiditate insimularis.

Obest valetudini.

Igne vti sine valetudinis damno mihi non licet, si ad ignem accedo, obest valetudini, valetudinis cum detrimento fit, læditur valetudo, damnum facit,

facit, infirmatur, incommodo afficitur.

Ob liberalitatem laus.

Tuum nomen liberalitate extolles, efferes; tuam laudem excelſo, ſublimiq́ue in loco, atque in illuſtri quadam ſpecula liberalitas conſtituet, collocabit; ad ſummam laudem, ad ſumma, ducem ſecutus liberalitatem, duce liberalitate, perueníes.

Obliuiſcendum malorum.

Lætior tibi vita eſſet, iucundior, tranquillior, tranquillius ageres, ſi tuos caſus obliuiſcereris; ex animo tuo, mente, memoria deleres, euelleres; ſi memoriam tuorum temporum omitteres, deponeres, abijceres, ex animo deleres; ſi tua priſtina mala, tuos caſus, tuorum temporum varietatem obliuione voluntaria contereres, apud te deleret obliuio.

Ob oculos.

Tota mihi illa regio, in cubiculo meo ſedenti erat in conſpectu, ante oculos erat, ſub oculis erat, ob oculos erat, ad oculos occurrebat, in oculis erat, ſeſe oſtendebat, patebat, aperiebatur, exponebatur; ante oculos verſabatur, ſeſe oculis offerebat, egregiè patebat.

Obſecrauit me vt fidem ſeruarem.

Meam fidem implorauit, ſuppliciter mecum egit, rogauit me quàm ſuppliciter potuit, vt fidem præſtarem, tuerer, ſeruarem, ſoluerem; vt ſtarem promiſsis, vt in fide permanerem, vt promiſſa perſoluerẽ.

Obuiam ire amicitiæ gratia.

Obuiam ibo, obuiam procedam, occurram, vt

officium amicitiæ debitum persoluam, vt id præstem, quod amicitia postulat.

Occupato non molestus.

Nolo tuas occupationes impellere, tibi tam occupato molestus esse, molestiam exhibere, obstrepere; nolo tuorum negotiorum cursum impedire, tuis rebus impedimento esse, auocare te à tuis negotijs, curis, occupationibus.

Officiosissimus.

Erat in omni genere officij maximè omnium diligentissimus, omnis officij diligentissimus; vincebat, superabat, anteibat, antecedebat omnes, excellebat omnes, antecellebat omnibus diligentia; par illi, æqualis, similis, cum illo comparandus, æquandus, conferendus, componendus in diligentia nemo fuit.

Ominosum.

Malè veteres ominabantur, augurabantur, infaustum omen, mali euentus omen, aduersum, calamitatem portendens; incommodum significans iudicabant, si quercus fulmine percuterentur, ferirentur, fulminis ictum sentirent, de cælo tangerentur.

Omnes morti obnoxij.

Paterni obitus dolorem hæc ratio depellat, quòd omnibus impendet mors, hac omnia lege creata sunt vt morte deleantur, extinguantur, tollantur.

Omnes omnibus calamitates incumbunt.

Ea temporum impendet conditio, vt optimè actum cum eo putem, si quis antè ex vita discesserit; omnibus omnia impendent mala; manet omnes, impendet

pendet omnibus, vrget ómnes, aduentat, appropinquat, iam adeſt eadem calamitas; nemini rectè erit; nemo erit cui peſsimè nõ ſit, qui peſsimè ſe non habeat, qui non aduerſa fortuna vtatur, qui non aduerſis fortunæ fluctibus iactetur; communis erit, eadem omnium, par, ſimillima fortuna; ſuum quiſque miſeriarum pondus ſuſtinebit; vexabit omnes eadem calamitas; miſerrimè cum omnibus, atque infeliciter agetur; expers malorum nemo erit; miſerijs nemo vacabit; malorum incendio flagrabit vnuſquiſque.

Omnia debeo tuis beneficijs.

Omnia tibi ſtudia, omnia prorſus officia debeo tuis beneficijs; præſtare cogor tua cauſa quidquid poſſum, quantum valeo, quantum conſequi viribus poſſum, quantum eſt in me ſitum; tua in me beneficia, meum omne ſtudium, meum officium, omnes à me curas, omnem induſtriam, omnia denique, quę in me ſunt, non ſolùm poſtulant, verùm etiam exigunt; quid eſt, quod ego tua cauſa non debeam? obſequi tuæ voluntati, morem gerere, parere, inſeruire prorſus in omni re debeo.

Omnia nihili facio.

Trahantur per me pedibus omnia, non laboro; nihil me afficit; nihil me tangit; nulla re moueor; de quauis re ſuſque deque fero; æquè omnia contemno, faſtidio, reſpuo; nulla res apud me pondus habet; nullius momenti eſt, in pretio eſt, ne minimi quidem eſt.

Omnis omnibus impendet calamitas.

Nulla eſt acerbitas, quæ non omnibus impẽdeat,

immineat, quæ non omnes maneat; aduersa omnes omnia sustinebunt; pari omnes calamitate prementur; communis erit omnium, non propria cuiusquam malorum tempestas, vis malorum, iniquitas fortunæ.

Opera frustrata.

Nunc me sentio frustrà elaborasse, inanem laborem suscepisse, spes meas infirmis, & labantibus fundamentis esse nixas; me ducem habuisse, ducem secutum esse incertam, cæcamque spem; arido solo, infructuoso campo, arenæ semina commisisse, mandasse; imprudentiam consilij mei exitus rei mihi declarat; spe sum deceptus; ductus sum inani studio; laterem laui; operam malè posui; oleum & operam perdidi; studium inutiliter consumpsi, locaui.

Opinio inueterata.

Erat hæc in animis hominum inueterata opinio, peruetus, diuturna, multi temporis.

Opinor.

Opinor, arbitror, puto, autumo, existimo, iudico, censeo, duco; ita mihi persuasi, in animum induxi, pro certo habeo, exploratum habeo, minimè dubito, planè credo, prorsus, omnino, penitus, certò, pro certo, minimè dubitanter, exitum fore, qualem sum auguratus, qui augurio meo respondeat, quem prædixi.

Oportunitas amissa.

Amissum tempus est: elapsa de manibus est, abijt, præterijt, fugit, euanuit, amissa est, nulla iam est, prorsus perijt occasio, tempus, oportunitas: si com-

plecti

plecti hominem volueris, neminem habebis, cùm res tuæ postulabunt, neque præstantioris animi, neque maioris in te beneuolentiæ.

Opulentum patrimonium disperdis.

Pater tuus opes, diuitias, rem, ea, quæ tu poßides, quæ tibi reliquit, bonis artibus, honestis rationibus, laudabiliter, honestè bona quæsiuit, collegit, at tu malis artibus, improbis rationibus, inhonestè, turpiter, per nequitiam, per luxum, ac libidinem patrimonium exhauris, dißipas, consumis, perdis, malè perdis, disperdis.

Opus inchoatum.

Opus non modò non perfectum, confectum, absolutum, ad vnguem factum, sed inchoatum, ac rude reliquisti: tantum abes à perfectione operis, vt principia vix appareant: tantum abest, vt opus ad finem perduxeris, vt minimum vltra principia processeris, vt in ipsis penè principijs constiteris, hæseris: vix opus instituisti, vix aggressus es, operis initium fecisti, à fine autem longè distas: rem tu quidem habes institutam, sed perpolitio requiritur: instituta res est, non perpolita: operis tu quidem fundamenta iecisti, fastigium adhuc tamen nullum videmus, nullum extat.

Orestes matrem occidit.

Orestes parentem Clytemnestram sua manu defodit, confodit, perfodit, vita exuit, priuauit, morte affecit, puniuit, multauit, vltus est, vindicauit, interfecit, interemit, occîdit, peremit, trucidauit, obtruncauit: parenti vitam eripuit, mortem

obtulit, attulit, intulit, vim intulit, attulit, manus attulit, intulit.

Ornatus animi & fortunæ bonis.

Honeſtus, grauis, plenus officij, bonus planè vir, & cùm virtutibus, tum etiam fortuna ſatis ampla ornatus, animi bonis abundat, nec fortunæ tamen bona deſiderat: animi bona multa, nec fortunæ pauca poſsidet.

P.

Parcus ob egeſtatem.

Parcus es in conferendis muneribus, quia copiæ tibi non ſuppetunt: anguſta eſt tua liberalitas pro tenuitate copiarum: ideo benignus & liberalis valde non es, quia non valde abundas, non valde copioſus es: qui poteſt eſſe prolixa, atque ampla tua liberalitas, cùm anguſta ſit res tua familiaris? largiris tenuiter, infra modum potius, quàm ſupra modum, quia non ſatis à copijs paratus es: ideo largè non das, quia, quod des non habes.

Parentes liberos ad virtutis ſtudia cohortentur.

Decet parentes illos, qui liberis conſultum volunt, non eos ad rem cohortari, quam facilè nullo negocio, arbitratu ſuo tum largitur, tum eripit fortuna, verùm ad eas artes quarum vitæ par vſus & poſſeſsio eſt: autores filijs parentes eſſe debent, vt ad eas artes, ad earum artium ſtudia ſeſe conferant, applicent, animum adiungant, toto animo incumbant, quarum poſſeſsio vitam æquat: impellere filios parentes debent, incitare, conſilio, rationibus, argu-

argumentis adducere ad eas artes, laudare illis eas artes, ostendere illis earum artium fructum, hortatores esse ad eas artes: id consilij dare filijs parentes debent, ita consulere, eam suscipere cohortationem, ea cohortatione vti: ea demum est apud filios egregia parentum cohortatio, qua impelluntur ad eas disciplinas, quarum est æterna possesio, quarum nobis fructum vna mors adimit, quarum vsus, interitu vitæ nulla repræterea terminatur.

Parenti vim afferre facinus atrocissimum.

Nullum crimen, piaculum scelus grauius est, aut detestabilius, quàm patri manus afferre, vim inferre: maximo se astringit scelere, graue piaculum admittit, impiè facit, qui parentem violat, lædit: qui violat eam pietatem quæ parenti debetur: nullum scelus abest ab eo scelere, in vno illo scelere omnia insunt scelera, cùm parenti vis infertur.

Parentibus senibus liberi solatio sunt.

Parentum ætas ingrauescens filiorum in adolescentia conquiescit: parentum imbecillitas filiorum nititur adolescentia, parentum senectutem fulcit ac sustentat filiorum adolescentia: subsidio est labentibus parentum viribus adolescentia liberorum: senio parentum subueniunt adolescentes filij.

Paries labefactatus.

Hic paries vitium facit, rimam ducit, rimam agit, labefacit, labefactatur.

Parua extollere.

Magni oratoris est humilia tollere, efferre, ea quæ

iacere videntur, excitare atque erigere, obſcuris dare lucem, ſplendorem afferre, obſcura illuſtrare.

Paruus animus.

Ex humili animo, abiecto, puſillo, exili, ieiuno, anguſto, gloriæ cupiditas, non emergit, exoritur, exiſtit, effluit: anguſtos animos, ampla & præclara cogitatio non ingreditur.

Pater colendus.

Debes patrem tuum colere ante omnes homines: eſt cur patri tuo præcipuum quendam honorem præſtes: tui muneris, tui officij, tuarum partium eſt, tuum munus, tuum officium, tuæ partes ſunt, hoc in te conuenit, ad te pertinet, à te poſtulatur, hoc tibi omnis ratio ſuadet, proponit, vt patrem tuum præcipuo quodam honore colas, obſerues, tuearis, afficias.

Patriæ res neſcire dedecus.

Turpe inprimis eſt, dedecus eſt, in patria peregrinari: hoſpitem eſſe in ijs rebus, quæ ad patriam pertinent: ea non tenere, ſcientia non comprehendere, vſu doctrinaque percipere, in quibus patriæ res agitur.

Patriam ab interitu liberaui.

Patriam ſeruaui: patriam ab exitio vindicaui: patriæ incendium extinxi: ſalutem attuli, peperi, dedi patriæ: opera mea patria ſtat: cadentem patriam ſuſtinui, labentem confirmaui, labantem excepi: ego ſalus patriæ fui: à me ſalutem accepit patria: patriam ab exitio, à pernicie, ab interitu, à peſte eripui, liberaui, tutatus ſum: patriæ mala ſanaui: patriæ ſalutem

attuli,

attuli, incolumitatem peperi, pestem abstuli: grauiter laboranti patriæ opem tuli.

Patrimonium dißipare.

Rem consumis, perdis, disperdis, malè perdis, dissipas, in res inutiles, inanes, leues erogas, partam, quæsitam, comparatam, congestam summis laboribus maiorum tuorum, quam maiorum tuorum summa collegit industria.

Patris dißimilis.

Patris tui dissimilis es, patrem non refers, non imitaris, parentis tui consuetudo in te desideratur: parenti tuo dissimilem te præbes: tua ratio à patris tui ratione longè distat: à patris tui consuetudine longè discedis; non agnoscitur in te pater tuus.

Paucis agendum.

Pluribus tecum agere non debeo: longiorem orationem tua non exspectat humanitas, non patitur, non fert, non sustinet, reijcit, recusat, renuit, respuit: amicitia nostra minimè patitur, vt te pluribus rogem.

Paupertas honores excludit.

Sæpè facit inopia, vt honores consequi non liceat: prohibet, arcet, summouet ab honoribus rei familiaris inopia; impedimento egestas est, quò minus ad ea, quę sunt in ciuitate amplissima, liceat peruenire; aditum ad honores intercludit rei domesticæ facultas; euntibus ad honores magnas difficultates obijcit, magna impedimenta opponit, viam obstruit, obuiam it, occurrit inopia; imparatis à re domestica honores obtinere non facile est,

multi negocij, magni operis eſt: honorum curſum impedit, interrumpit egeſtas: egentibus non facilis eſt: non expeditus honorum curſus: non patent honores inopiæ.

Pecuniæ diues.

Bene nummatus eſt, bene peculiatus, bene paratus à pecunia, inſtructus à pecunia; abundat nummis: copioſus eſt à pecunia: minimè pecuniam deſiderat: multum habet in arca: refertus eſt pecunijs: pecuniæ illi multum eſt: pecuniæ multum poſsidet: magnam auri vim argentique poſsidet, in numerato habet.

Perditi adoleſcentes in viam redeunt.

Perditis in adoleſcentia moribus multi ſunt, qui deinde meliorem adepti mentem, meliorem ad mẽtem, & ſententiam reuocati, reſipiſcentes, honeſtius vitam inſtituunt, honeſtioris vitæ initium ordiuntur, laudabiliorem vitam exordiuntur: multorum eſt impuris moribus, improbis, inhoneſtis, turpiſſimis inquinata, contaminata, infecta adoleſcentia; viuunt multi turpiter in adoleſcentia, ſtudent vitijs, turpem vitam colunt, inhoneſtè vitam traducunt, pecudum more vitam tranſigunt, procliues ad vitia ſunt, turpi voluptate capiuntur, culpam facilè committunt.

Perditorum fugienda ſocietas.

Non eſt cum improbis hominibus iungenda ſocietas: coire nos ſocietatem, coire in ſocietatem, inire ſocietatem cum perditis hominibus, dare ſe in ſocietatem perditorum, conferre ſe, adiungere ſe, appli-

applicare se ad homines perditos, coniungere se, vinculo se societatis obstringere cum perditis hominibus, vtilitatis vel maxima spe proposita, vel si spes vtilitatis maxima ostendetur, non decet, turpe est, minimè debemus: qui se socium ad perditos homines adiungit, cum perditis hominibus coit, perditos sequitur, comitem se præbet improbis, facit turpiter, contrà quàm decet, minimè laudabiliter.

Per fratrem tuum agam.

Vtar ad omnia tuo fratre: vtar opera fratris tui, fratri me tuo committam, tradam: si quid agendum erit, per fratrem tuum vt agatur operam dabo.

Periculum honoris.

Tuus honor agitur: honor tuus in discrimen adducitur: de honore periclitaris.

Perpetuò gratus ero.

Dum viuam, quoad viuam, quatenus vitam producam, donec viuere licebit, dabo operam diligenter, id agam omni studio, curabo, enitar, contendam, in illud studium, illam curam, vnam illam rem incumbam, id mihi propositum erit in omni vita, eò spectabit animus meus, eò curæ, cogitationesque meæ referentur, intendentur, eò mea consilia dirigentur, vt me tibi memorem, gratumque probem, parem vt gratiam, par pari vt referam, vt in me gratum animum desiderare ne possis, vt officia tua paribus à me compensentur officijs: in omni meæ vitæ cursu nihil mihi prius erit, nihil antiquius, res mihi non tam erit vlla proposita,

nulla de re laborabo magis, nulli rei ſtudebo magis, aut ſeruiam diligentius, quàm vt te de me optimè meritum eſſe læteris.

Peruerſitas hominum.

Summa eſt hominum peruerſitas, grauiori enim verbo vti non libet: peruerſi ſunt hominum mores, duri nimis, ac difficiles; ingenio ſunt homines peruerſo, difficili, duro, à ratione auerſo.

Philoſophiæ te adiungas.

Velim te ad eius ſcientiæ ſtudium adiungas, vnde naſcitur atque alitur moderatio vitæ, vnde recta viuendi ratio atque omnis ordo manat; velim te ad philoſophiam conferas, tuum ſtudium applices; velim philoſophiam complectaris, philoſophiæ te dedas, tuam operam tradas, tuum ſtudium dices.

Philoſophus in ſe, non in fortuna collocat omnia.

Hic eſt mos philoſophorum, ea vitæ ratio, illud inſtitutum, non vt à fortuna pendeant, cuius eſt in rebus humanis maxima vis; ſed vt in ſeipſis omnia ſtatuant, collocent, ponant; omnes in ſeipſis ſitas ac locatas rationes & ſpes habeant, ſe ſpectent ipſos, ſuis nitantur viribus, nihil aliunde ſpectent, à ſeipſis omnia; præſidia conſtituant ad omnes caſus, in ſeipſis omnia.

Pingit egregiè.

Apelles Veneris caput, & ſumma pectoris politiſſima arte perfecit, mirè pinxit, egregiè, ſic, vt nemo melius, ſingulari expreſsit atque exornauit artificio; egregijs picturæ coloribus illuſtrauit, perfecit ac perpo-

perpoliuit egregiè.

Pingues hebetis ingenij.

Pinguis eſt, obeſus eſt, pinguedine diffluit: extra modum, quod hebetis, tardi, ſtupidi ingenij ſignum eſt, quod ingenij tarditatem arguit; qui poteſt in tanto abdomine, in tam vaſta corporis mole, ſpiritus locum habere? ingenio aut menti locus eſſe? ex illa pinguedine, illo abdomine, illo ſumine nobiles, elegantes, præclaræ cognitiones minimè excitantur.

Pius.

Qui pius eſt, religioſus, pius in Deum, qui honorem Deo præſtat, Deum animo ſpectat, Deo ſeruit, qui pietatem & religionem colit, qui ſuum animum, ſuas cogitationes, ſua conſilia ad Deum refert, qui piè religioſeque viuit, qui cum pietate vitam ducit, qui omnibus in rebus ducem Deum ſequitur, duce Deo vtitur, ad Deum ſpectat, cuius eſt vita cum pietate coniuncta, qui nihil non piè, nihil non cum religione coniunctum cogitat, ei optata omnia contingunt, feliciter omnia ſuccedunt, nihil non proſperè ſuccedit.

Pœnas iudicio perſequi.

Milo pœnas à Clodio iudicio perſequebatur; id agebat Milo, vt pœnas à Clodio debitas iudicio exigeret; huius audaciam merita pœna ſi comprimitis, cæterorùm animos frangetis.

Pollicitatio officij.

Quæcunque tibi commodare potero, omni cura ac diligentia complectar; quæ tibi intelligam eſſe

accommodata, omnia ſtudioſè perſequar, diligenter præſtabo, meum erga te ſtudium in ijs maximè declarabo quibus plurimum ſignificare potuero, tuam mihi exiſtimationem & dignitatem cariſsimam eſſe: ſtudium meum dignitatis tuæ, vel tuendæ, vel etiam augendæ ſummum omnes intelligent: nihil erit tibi tam promptum, aut tam paratum, quàm in omnibus rebus, quæ ad voluntatem, ad commodum, ad amplitudinem tuam pertineant, opera, cura, diligentia mea: profiteor, atque polliceor eximium & ſingulare meum ſtudium in omni genere officij, quod ad honeſtatem, ad gloriam, ad rem tuam ſpectet: nulla tibi in re neque ſtudium, neque beneuolentia mea deerit, præſtò non erit: qui antea fui, idem in poſterum futurus ſum in te ornando & amplificando: quæcunque mihi tui honeſtandi poteſtas dabitur, nihil prętermittam, quod poſitum ſit aut in ipſa re, aut in honore verborum: nunquam mihi tui aut colendi, aut ornandi voluntas deerit: polliceor tibi ſtudium meum, & operam, ſine vlla exceptione, aut laboris aut occupationis, aut temporis: omnem meum laborem, omnem operam, curam, ſtudium, in tuis rebus conſumam; quidquid valeo, tibi valeo, vniuerſum ſtudium meum, & beneuolentiam ad te deſero: vincam meis officijs cogitationes tuas.

Pollicitatio.

Nihil non agam tua cauſa; nullum pro te laborem, nullum onus aut officium recuſabo; ſubibo omnia tua cauſa; tuis in rebus toto pectore, cunctis viribus

viribus contendam; neruos omnes, vbi res tuæ postulabunt, intendam; omnia mihi pro te suscepta, non difficilia, sed iucunda erunt; mea tibi studia, atque officia præstò erunt.

Pollicitatio studiorum.

Vbi se obtulerit occasio, mea in te studia exstabunt, mea in te studia conferam, ornabo te: omnia tibi studia præstabo, mea studia non desiderabis.

Pontifex.

Pontificum munus sustinet; Pontificis agit partes: Pontificem agit; Pontificis loco est; vicariam operam Pontificis loco præbet; Pontificis personam gerit, sustinet.

Post longum tempus rediit.

Aliquando, denique, demum, post diuturnum tempus, longo temporis interuallo, cùm temporis multum iam abiisset, transacto iam multorum annorum spatio, rediit, reuertit, reuersus est, recepit se ad suos lares, patriam, cunabula, patrias sedes.

Potestatem summam obtinere.

Audio te Mediolanum summo cum imperio obtinere, tuam esse summam potestatem, summum ius in administrandis Mediolani rebus; præesse te Mediolano eo iure, quod amplissimum esse potest, ea potestate, quæ potest esse maxima; ita te Mediolanum regere, vt summo vtaris imperio, liceat tibi quidquid velis.

Præclarè scripta sunt à veteribus de virtute.

Ita veteres de virtute scripserunt, vt in libris eorũ

singulis eniteat, eluceat, emineat, excellat industria; prçclara sunt à veteribus ad bene viuendum scripta, de virtutis prçstãtia tradita, prodita memoriæ, mandata, monimentis consignata litterarum, scriptis explicata, cõsignata, chartis tradita, prodita, mandata, consignata, commendata, comprehensa, expressa, explicata litteris.

Præmia virtutis honores.

Si, vt instituisti, perges, si cursum institutum tenebis, si tuam consuetudinem seruabis, omnia quç sunt in Republ. amplissima, consequeris; præmium feres tuæ virtutis eximios honores; ad summos honores, ad ea, quæ summa sunt in Repub. tua te virtus efferet, extollet; merces tuorum meritorum erit, amplissima dignitas; aditum tibi ad maximos honores aperies, patefacies, viam strues, munies; honorem in Repub. nullum frustra petes, multi etiam non petenti vltrò deferentur.

Præmia virtuti proposita.

Præmiorum spe magna, admodumque firma niti possunt ij, quorum vita cum virtute traducitur; egregia præmia pro certo exspectare, sine dubio polliceri, planè sperare licet ijs qui virtutem colunt, qui rectè atque honestè, & cum virtute vitam agũt, peragunt, ducunt, traducunt, viuunt; magna sunt rectè agentibus præmia constituta, proposita; summa rectè agentes manent præmia; certum fructum boni colligent, capient, percipient, ferent suæ virtutis, probitatis, officij, optimorũ consiliorum atque factorum; mercedem actionum suarum exspectare certis-

certissimam possunt, qui virtutem in vita primam habuerunt, quibus in vita virtus fuit antiquissima.

Pro alio soluendum.

Dependendum tibi est, quod mihi pro illo spopondisti, pro illo solues, illius promissum præstabis, pro illo satisfacies, illius promissio, solutio tua erit.

Probabo me tibi esse amicissimum.

Nullum erga te officium hominis amantissimi prætermittam; meam in te non mediocrem, non vulgarem, eximiam, summam, singularem, incredibilem beneuolentiam re declarabo, ostendam, patefaciam; quouis officiorum genere testificabor, testatam apud te relinquam, tibi probabo; sic officijs & studijs illustrabo, vt eam & tu, & omnes clarissimè cernant, vt ea tibi, atque adeo cunctis hominibus clarissimè pateat.

Probatio opinionis.

Probabo tibi meam sententiam; efficiam, vt opinio tibi mea, cum ratione congruere videatur; ostendam esse, cur probes meam sententiam.

Procurat mea.

Meas rationes tractat; mea negocia gerit; meas res curat, administrat; meus procurator est; mea negocia procurat; is est, cui res meas commisi, credidi, commendaui, tradidi, mandaui; sustinet rerum mearum curam.

Prodigalitas turpis.

Si tuam rem malè dissipaueris, perdideris, consumpseris, in res inanes erogaueris, conieceris, dedecori tibi erit, infamiæ, ignominiæ, turpe tibi erit,

infamia consequctur.

Producis rem.

Id agis, vt rem extrahas, ducas, producas, protrahas, differas, proferas, proroges, protendas, in aliud tempus reijcias, protrudas; vt rem suspendas sustineas, vt rei moram facias, moram inijcias.

Proficiscuntur ad Deiotarum.

Ibant, proficiscebantur, commeabant, iter habebant ad regem Deiotarum, conferebant se, recipiebant se ad regem Deiotarum; erat illorum iter ad Deiotarum versus.

Propinqui & affines egregij.

Propinquis & affinibus flores, à propinquis optimè paratus es, munitus es; propinquis abundas; copia flores propinquorum.

Prouinciam cum laude administrauit.

Prouinciam rexit præclarè, egregiè administrauit, cum laude gessit; magna virtutis & innocentiæ fama prouinciæ præfuit; in illius administratione prouincię summa virtus enituit; in gerenda prouincia laudes illorum æquauit, quorum nomina propter egregia facta, singularemque iustitiam perpetuò viuent in animis hominum; quorum vigebit memoria in omnes annos, multis testata expressaq; rectè factorum monimentis, quorum memoriam ob iustitiæ præclara facta excipiet, ac tuebitur immortalitas.

Publica & priuata æquè curanda.

Debet vnusquisque suam voluntatem ad publicam

tam causam aggregare; Rempub. curare; Reipub. curationem habere; Reipub. rationibus consulere eo studio debemus, quo rem nostram familiarem, quo fortunas nostras, quo priuata commoda tueri, complecti, fouere solemus; vnusquisque æquè publicam rem curet, ac priuatam.

Puerorum est intemperantia.

Puerorum hoc est, auidius appetere, vt ad appetendum procliuiores sint, vt eos ab appetendo ratio non satis arceat, contineat; vt in appetendo nimis efferantur, minimè sibi temperent, sibi moderentur, sibi parcant.

Pulchrè factum.

Nihil à te neque elegantius, neque ad honorem præstantius effici potuit; facinus fecisti pulcherrimum, & in primis honorificum; speciosa res est, valdeque ampla, quam præstitisti.

Pusillanimis.

Summam in eo animi humilitatem cognoui, animi demissionem, abiectionem, infirmitatem, imbecillitatem, tenuitatem, angustias; hominem esse vidi exigui admodum animi, demissi, abiecti, humillimi, infirmi, imbecilli, perangusti, in primis pusilli, nihil altum suspicientem, nihil spectantem in laude positum, nihil de laude cogitantem, nullius laudis cupiditate flagrantem, auersum ab omni gloriæ studio, in humiles, planeque sordidas cogitationes deiectum, tanquam humi serpentem, cognoui hominem.

Q.

Qua causa speres non video.

Non video cur speres, quare, quamobrem, qua causa, qua de causa, quam ob causam, qua ratione adductus, qua commotus causa, quo impulsus argumento; quæ te ratio, quid rationis in hanc spem adduxit, impulit? cùm in hanc spem venisti, quam rationem secutus es, quæ te duxit, aut hortata spes est? quid effecit, vt sperares? tuæ spei causam ignorare me confiteor; spei tuæ causa me latet, præterit, fugit, mihi quidem, aperta, perspicua, manifesta, satis clara non est; perobscura apud me est, explorata mihi non est, obscuritatis apud me habet plurimum.

Quamprimum natus sum.

Ab initio ætatis, à primo ætatis exordio, à prima ætate, ab ineunte ætate, à primis temporibus, à puero, iam inde à puero, iam inde vsque à puero, à prima pueritia, à primis annis, à teneris, vt Greci dicunt, vnguiculis, à die natali, ab ortu primo, à quo die natus sum, ex quo ingressus in vitam sum, ex quo lucis vsura frui cœpi, ex quo vitæ limen attigi, animam ducere, spiritum haurire de cælo cœpi.

Quam tu dignitatem esse existimas, ego infamiam puto.

Qua tu in re dignitatem, ego deformitatem statuo, pono, loco, sitam censeo, positam, locatam, constitutam; quem tu dignitatis, eum ego locum infamiæ puto; quod tu valere ad laudem existimas, ego dedecus in eo, turpitudinemque constituo; vnde tu decus & gloriam speras exoriri posse, inde ego, ne dedecus

dedecus emergat, ne emanet infamia, ne turpitudo effluat, magnopere vereor.

Qui consolari à nemine queat.

Nihil est, quod solatium, consolationem præbere, afferre, parere; solatio, consolationi esse mihi possit: nulla res est, quæ recreare, reficere, leuare, vindicare à dolore, liberare solicitudine, eximere dolore, abducere à cura, auocare à molestia, abstrahere, auellere à mœrore animum meum possit: afflictum à mœrore animum, languentem, iacentem erigere, excitare, confirmare nulla iam consolatio potest: affectum dolore animum sanare nulla ratio valet: laboranti animo, ægrotanti, pessimè affecto mederi satis nulla ratio valet: parum apta remedia reperiuntur: inutilis, infirma, inanis, superuacanea prorsus omnis medicina est: quis iam homo (dicerem nisi esset impium, quis iam Deus) animo meo virtutem dolore ereptam restituere possit? quis ea sanare vulnera, ijs vulneribus mederi, medicinam afferre, remedium inuenire, quæ mihi fortuna intulit, imposuit, inflixit? ita dolore obruor, vt emergere nulla ratione possim: ita malis opprimor, prorsus vt respirare non liceat: respuit iam animus meus, quasi desperata salute, omnem medicinam, remedia cuncta, omnia consolationum genera, frustra in me consolando ponitur opera: inanem operam sumit, qui ad me cõsolandum aggreditur: insitus, infixus, in animo dolor ita penitus est, vt euelli nulla ratione possit: vt nulla vis rationum possit esse tanta, quę illum, ne die quidem adiuuante, possit euellere,

extrahere, educere, eripere: finem facere dolori meo, finem imponere, terminum ſtatuere, dolorem medicari, neque homo eſt, neque res vlla, quæ poſſit: non eſt vt poſsim in dolore mihi temperare, dolore abſtinere, dolorem ſedare, abijcere: ipſe me ad eam hilaritatem, eam iucunditatem, quam dolor ademit, reuocare, referre me ad priſtinam animi æquitatem, in eum ſtatum, vnde dolor deiecit, deturbauit, depulit, detruſit, reſtituere.

Qui Deo ſe dicat optimè facit.

Qui ſe Deo dicat, addicit, dedit, totum tradit, optimam partem elegit, rectam init viam, curſum capit laudabilem, præclarè vitam inſtituit, egregiè ſibi conſulit, ſapienter facit, qui ſe ad vnum Deum confert, qui ſuas omnes cogitationes, omnia ſtudia in vno Deo figit ac locat: qui ab vno Deo pendére vult, qui vnum Deum curat, contemnit cætera, qui diuina ſtudia, præterea nihil colit: qui chriſtianam pietatem, non communi vulgariq́ue inſtituto, ſed proprio quodam ſtudio, propria quadam mentis inductione complectitur, is omnium optimè ſuis rationibus conſulit ac proſpicit.

Quid futurum ſit ignoro.

Quid caſurum ſit, euenturum ſit, quid cadere, quid conſequi poſsit, ignoro, non diſpicio: quid tempus laturum ſit, exploratum non habeo: latent me quæ naſci poſſunt: futura me fugiunt, non aſſequor ea, non aſſequor coniectura, diuinare non poſſum, aut mente percipere, quæ ferre, parere, patefacere dies ipſa poteſt: futuri caſus aperti mihi non ſunt,

mihi

mihi non patent, me fugiunt, prætereunt, latent.

Quid illos audis?

Cur ad istorum sermonem aures tuæ patent? cur horum sermonibus aures præbes? cur hi tuis auribus vtuntur æquissimis? cur te tam facilem habent in audiendo? cur tantam audiendi molestiam aures tuæ sustinent?

Quis Rempublicam capesset tantis propositis periculis.

Quis Rempublicam attinget, Rempublicam capessere, suscipere, tractare, ad Rempub. se conferre audeat, tot periculorum metu proposito, qui sibi tot impendére, imminere pericula intelligat: quis operam Reipub. dare, in Repub. versari, Rempub. gerere, administrare, ad Rempub. sua studia conferre, tot periculis impendentibus, imminentibus, animum inducat, facilè ac libenter velit.

Quo animo in te fuerim scio.

Quo fuerim semper in te animo, qui meus fuerit erga te animus, quo sensu in te fuerim, quo modo animatus, testis ipse mihi sum, teste vti meipsum possum, testem habeo conscientiam meam, teste licet vti conscientia mea, conscius ipse mihi sum.

Quod crescit minuitur.

Quicquid augetur, crescit, maius atque amplius fit, amplificatur: quamcunque fit ad rem accessio, aliquid accedit, accrescit: tandem minui, imminui, diminui, comminui necesse est, attenuari, extenuari, iacturam pati: de ea detrahi, diminui, adimi, auferri.

Quod honori obsit.

Hæc honori tuo, tuæ dignitati, tuæ laudi aduersantur, aduersa sunt, nocent, officiunt, labem inferunt, maculas inijciunt, tenebras offundunt, damno sunt, detrimento sunt, iacturam afferunt, de honore tuo detrahunt, adimunt, auferunt, lædunt honorem tuum, imminuunt, turpi labe inficiunt, quasi tenebris circumiectis, circumfusis, offusis obscurant.

R.

Ratio diuersa.

Alia mea ratio est, diuersa mea ratio est, meæ res alio loco sunt, non eadem mea ratio est, aliter se habent res meæ, nihil simile, nulla similitudo, quid simile? nihil habet res similitudinis, dissimilitudo magna, diuersa omnia, dissimilia, prorsus alia.

Rationes dissentientes.

Dissimillima, diuersa in primis rerum nostrarum ratio est, meæ rationes admodum à tuis differunt, discrepant, distant, dissentiunt: multum inter res nostras interest: non idem est mearum ac tuarum rerum status: meæ rationes aliter ac tuæ se habent, dissimiliter, diuersè, diuersa quadam ratione, prorsus alio modo.

Rarò ad me scribis.

Infrequens es in officio scribendi: raras à te litteras accipio: minus sæpè ad me scribis, calamo parcis, officium litterarum abs te requiro, in te desidero: impiger admodum in scribendo non es: crebriores à te litteras postulo: non satisfacis officio tuo crebri-

britate litterarum: crebrius vellem ad me ſcriberes.

Reconciliatus amor.

Cum inimicis in gratiam redij, reconciliatus ſum, reiecto odio me coniunxi, pacem coiui: inimicitias, ſimultates, odia depoſuimus, abiecimus, omnem veterum iniuriarum memoriam, omnem vlciſcendi voluntatem ex animo deleuimus, pulſo odio ſucceſsit amor, odium amore commutauimus, depoſitis odijs mutuam beneuolentiam ſuſcepimus: orta eſt inter nos, vetere prorſus extincto odio, mutua beneuolentia, animorum noſtrorum in amore mutua conſenſio, ad amandum mutua propenſio, animorum ac voluntatum ſimilitudo.

Rectum iudicium.

A certo & vero ſenſu iudicas, quod iſti, ne faciant, maleuolentia & liuore impediuntur: non tuæ mentis oculos liuor obducit, rectum animi ſenſum in iudicando ſequeris, tuum iudicium ratio dirigit, ac moderatur, quod ratio præſcribit ac probat, id iudicas quod iſtis per maleuolentiam non licet: quam iſtis facultatem eripuit liuor & maleuolentia.

Reditus importunus.

In alienum tempus cadit reditus tuus: non redis oportunè, alieno tempore reuerteris: reuertēdi maturitas nondum aderat, non erat cur hoc tempore redires: tuum reditum minimè tempus poſtulabat, ratio temporis improbat ac diſſuadet; minimè conuenit cum tempore tua reuerſio; ſi temporis rationem ſpectaſſes, redeundi conſilium non cepiſſes, aut ſuſceptum abieciſſes, improbaſſes, vituperaſſes,

reprehendisses, damnasses, ineptum, absurdum, auersum à ratione, planè stultum iudicasses.

Rei difficultas.

Difficilis res est, laboriosa non facillima, minimè facilis; difficultatis habet, negotij, laboris plurimum: non ea res est, quæ facilè, paruo negotio, leui labore, non magno studio possit effici: magnæ difficultatis, multi laboris, non parui negotij, non operis exigui; laboriosa, operosa, grauissima res est, in qua sudandum sit, sustinendi labores, multum operæ ponendum, vigilandum, excubandum animo sit, non leuiter laborandum, studij multum, industriæ plurimum sit adhibendum.

Rem meam non curaui.

Nullam hactenus vtilitatis meæ rationem habui, duxi: spectaui quid esset è re mea, in rem meam, quid ad rem meam pertineret, in rem meam faceret, conueniret, quid rebus meis expediret, prodesset, conduceret, vtile esset, vtilitatem afferret, vtilitati esset, emolumenti esset, bono esset, fructum pareret.

Res adducta in optimum statum.

Hoc videor mihi esse consecutus, vt optimam spem habere, optimè sperare, optima spe niti possimus, eò rem perduxisse mihi videor, vt euentum sperare quàm secundissimum liceat; rem, vt opinor, ita constitui, eo statu collocaui, in eum statum adduxi, ita composui, atque conformaui, nihil vt aduersum timere, nihil contra voluntatem, omnia secunda, qualia volumus, ex nostra voluntate, ex animi

mi ſententia ſperare poſsimus: iacta ſunt à nobis fundamenta rei, ſic inquam, vt certa propemodum in ſpe reliqua ſint.

Res communis.

Communicabo tibi, impertiam tibi rem meam; communis inter nos erit mea res, partem capies de mea re, rei meæ particeps eris, non minus tibi quàm mihi, tibi pariter, & mihi, æquè vtrique noſtrûm; non mihi magis, quàm tibi, mea res patebit; vtemur communi iure, æquo iure, pari poteſtate, mea re; iuris tibi tantum, quantum ipſi mihi, erit in mea re; mecum rem meam communicabis, communem habebis.

Res dilata.

In Ianuarium reiecta, producta, dilata, prolata, prorogata, protracta, protruſa res eſt: caue, ne mihi ſpatium producatur, dies proferatur, tempus prorogetur.

Res familiaris integra.

Integræ ſunt adhuc res tuæ; ſalua ſunt hactenus apud te omnia; nihil dum perdidiſti, ſtatus idem eſt qui antea, rerum tuarum; eodem loci ſunt, quo antea, fortunæ tuæ; nihil detractum eſt de fortunis tuis; nullam res aut fortunæ tuæ iacturam fecêre, nullum damnum tulêre, nullum detrimentum paſſæ ſunt, nihil aduerſi ſubierunt; nullam partem deſideras fortunarum tuarum; nihil eripuit fortuna, abſtulit, ademit, detraxit.

Res familiaris imminuta.

Fortunę tuę diſsipantur, res familiaris tua diſper-

ditur, dificitur, imminuitur, perditur, damnis afficitur, accipit iniuriam, distrahitur; detrahitur de tuis fortunis; iniuriosè tractantur fortunę tuę, damna inferuntur fortunis tuis; inuaduntur fortunę tuę, irruitur, impetus fiunt in fortunas tuas.

Res fructuosa.

Nihil est vberius, fructuosius, conducibilius, ad vtilitatem præstantius, maioris emolumenti, vnde plus manet vtilitatis, plus emergat commodi, plus existat emolumenti; nihil est è re magis; nihil magis ad rem pertinet; nihil pluris est; tantum continet vtilitatis, quantum fortasse nulla res præterea, quantum haud scio an vlla res præterea.

Res ita se habet.

Induc animum, induc in animum, ita esse pro certo habe, persuade tibi, pro certo existima, planè credas, ita crede, vt minimè dubites, exploratum habeas, atque omnino certum, pro comperto habeas; sit hoc apud te minimè dubium; sit exploratum rem ita se habere, in hoc statu esse, hunc esse rei statum.

Res magna.

Grauis admodum hæc res est, grauitatis, ponderis habet multum, minimè leuis est, inest in hac re grauitatis, ponderisque multum, non mediocre pondus.

Res meæ meliores essent te defensore.

Res meæ bene ex sententia successissent, prosperè cecidissent, nihil in rebus meis accidisset incommodè, si tu eas gessisses, administrasses, tractasses, curasses,

rasses, procurasses; si rebus meis præfuisses, operam dedisses; si rerum mearum, fortunarum cura penes te fuisset, ad te pertinuisset; si tua in rebus meis opera vsus essem; si rationes meæ te curatorem, procuratorem habuissent.

Res minimè impedita.

Res meas tibi tradidi satis aptas, explicatas, expeditas, optimè constitutas, nullis difficultatibus implicatas; eiusmodi, vt exhibere tibi negocium aut nullum, aut certè minimum posſint; vt labori tibi esse, aut molestiæ nequaquam posſint.

Res operosa.

Hæc magni negocij res est, admodum operosa, occupationis non exiguæ, eiusmodi, vt curam ac diligentiam non mediocrem postulet; non leuiter curanda, non frigidè, aut languidè agenda, tractanda videatur.

Res bene confecta.

Puto rem aut iam esse aliquam, aut appropinquare; puto aut confectum iam aliquid est, aut inibi esse; vt opinio mea fert, res non abest longius, non longè absumus à re, longinqua res non est.

Res praclara.

Magnum quiddam specto, magni momenti, magni ponderis rem in animo voluo; præclara quædam admodumque sublimia suspicit, & cogitat animus meus.

Respublica penitus interijt.

Perijt respublica, concidit, nulla prorsus est, formam planè pristinam amisit; actum est penitus de

Republica: formam, imaginem, simulachrum veteris Reipublicæ nullum agnoscas: vestigium Reipublicæ nullum superest: fuit Respublica: communis res ita dilapsa est, vt ne spes quidem, melius aliquando fore, prorsus vlla relinquatur: periit omnino Reipublicæ salus: non aduersa tantùm est, verùm etiam penitus euersa fortuna Reip. fractæ sunt opes afflictę vires, amissa dignitas, extincta salus Reipub.

Res reprehensa.

Res palàm exagitatur, vituperatur, accusatur, reprehenditur, damnatur, acerbè notatur, infamia notatur, improbatur, sermones ea de re minus commodi sunt, parum honesti dissipantur.

Res salua.

Res adhuc tuæ tibi sunt integræ, saluæ, incolumes; nullam res tuæ iacturam tulerunt; nihil detractum est de tuis rebus; incolumitatem obtinent res, rationes, fortunæ tuæ; bene est rebus tuis, nihil præter voluntatem, nihil secus, nihil contra, quàm velis.

Res similes.

Rerum mearum imaginem video in rebus tuis: planè res meas in tuis agnosco; res tuas nihil à meis intelligo differre: nihil discrepare: congruunt res tuæ cum meis: rerum nostrarum eadem ratio est, nulla dissimilitudo; qui tuas res intuetur, meas intueri se dicet; tuæ res nihil differunt à meis; inter res nostras nihil interest, nihil est quo res tuæ differant à meis.

Robore præstans.

Nemi-

Neminem cognoui fortiorem, validiorem, in quo plus roboris, firmitatis, virium inesset; qui firmior esset à viribus; qui virium firmitate præstaret; qui robore corporis illum anteiret, qui viribus magis valeret; cuius esset præstantior fortitudo.

Robustus.

Tam firmus es, tam validus, tam fortis, tam robustus, quàm qui maximè; ita paratus es à viribus, vt nemo magis, viribus vales; nemo tibi viribus superior est, præstat, antecellit; superiorem viribus neminem habes, paucos pares; firmitate corporis excellis; vires in te sunt firmissimæ; virium, roboris, neruorum in te plurimum est; egregiè robustus es, validus, firmus, fortis.

Rogo magnoperè.

A te maximoperè pro nostra summa coniunctione etiam atque etiam peto & quæso; precibus tecum ago quàm possum diligentissimis: rogo te quàm studiosè possum, da mihi hoc, largire, sine me hoc à te impetrare; hoc in me confer gratiæ, hoc impertias gratiæ; noli pati meas esse irritas, & inanes preces; si apud te meis precibus locus; exaudi, excipe meas preces; ne me rogantem suppliciter à te reijcias; meis precibus facilem te præbe.

Rogo vt hunc suscipias.

Pro eo, quanti te facio, quanti es apud me, quanta mea est erga te obseruantia, quantum tibi tribuo, tibi defero, pro mea de te opinione, pro animo, voluntate, studio in te meo, peto à te, vt hominem

suscipias, complectare, foueas, in tuis habeas.

Rudis.

Non est cur miremur, si sæpè labitur is, qui est omnium imperitissimus, maximè rudis, maximè insciens, cuius ignorantia, inscitia, inscientia summa est, qui omnes inscitia vincit, cui neminem inscitia parem inuenias, quem omnia latent, qui nihil prorsus nouit, omnium rerum ignarus est, nihil omnino videt, nullam partem doctrinæ tenet.

Rumores incerti.

Rumores sunt, satis illi quidem constantes, sed sine autore; rumor est, sed sine capite, sine autore, rumore ipso nuntio; sermones exaudiuntur, prorsus tamen incerti, inanes, infirmi, orti ex voluntate, qui nulla veritate nitantur, dissipati sine causa, autore nullo; iactantur hæc sermonibus incertis; sermones ij sparguntur quibus haberi fides nulla debeat, vnde merito fides absit, in quibus non sit pondus, qui nihil certum sequantur, qui neque nuntijs, neque litteris comprobentur, quos veritas nulla confirmet, qui nulla veritate, nullo satis firmo testimonio, nullo prorsus argumento, rationéve nitantur.

Ruri esse iucundum.

Ruri esse, ruri habere, rus colere, rusticari, cum rusticis esse, in agris esse, rusticam vitam agere, periucundum est, delectat in primis, iucunditatem habet, summæ voluptatis est, malè affectum animum recreat, mœrorem fugat, mœroris medicina est.

S.

S.

Salua Republica liberalis, nunc nimis parcus.

Saluis rebus, rebus nondum perditis, cùm salui eramus, ante publica mala, dum Reipublicæ salus erat integra, incolumi Republica, stante Republica, vigente Republica, cùm Respublica suum ius obtineret, sui iuris esset, suum ius possideret, suo iure vteretur, cùm optimus esset Reipublicæ status, ante casum Reipublicæ, antequam Respublica concideret, occideret, periret, liberaliter agebas, liberalitatem colebas, exercebas, liberalitate vtebaris, eos, quibus cum tibi res esset, liberaliter tractabas: nunc in omni re frugaliter, parcè, tenuiter, restrictè, infra modum potius, quàm supra modum sumptum facis: in faciendo sumptu parcus es & illiberalis: satis moderatè vel angustè potius impensam facis: tuos sumptus nimis ad frugalitatem reuocas, nimis accurata frugalitatis regula metiris.

Salutatores humaniter excipit.

Complectitur, quisquis eum it salutatum, quicunque ad eum honoris causa venit, accedit, adit: euntes ad eum salutandi causa, salutantes eũ honoris causa; perhumaniter excipit, hilari admodum & benigno vultu, omni genere humanitatis, quod vultu & verbis exprimi possit, quàm licet humanissimè; sic vt nihil humanius eo vultu, qui facilè gratiam ineat, beneuolentiam conciliet, hominum animos amore deuinciat, ad amandum alliciat, inuitet.

Sanum iudicium.

Optimam partem elegisti, sapienter vitam insti-

tuisti, rectum cursum cepisti, optimo iudicio vsus es sapienter iudicasti, cùm te ad ingenuarũ artium studia contulisti.

Sapiens futura prævidet.

Sapientia præditi longè in posterum prospiciunt, res futuras, vt præsentes, intuentur, tanquam oculis cernunt; sapientibus euenta rerum patent, ante oculos futura sunt; sapientes percipiunt animo futura, coniectura futuras res assequuntur, ea, quæ impendent, tanquam ex aliqua specula prospiciunt.

Sat diues.

Satis erat diuitijs instructus, munitus, paratus à re, res erat ei familiaris satis ampla, satis habebat, satis possidebat diuitiarum, satis ei diuitiarum erat; minimè erat ei angusta res domestica; satis valebat opibus.

Satis diu vixi.

Iam me ad exitum vitæ penè natura ipsa perduxit; ætatis satis superque vixi; non est cur me pœniteat, quantum vixerim; vixi vitam satis diuturnam, cursus mihi vitæ iam penè confectus & absolutus est; decursum mihi iam propè vitæ spatium est; quantulum mihi vitæ spatium restat? quantulum mihi vitæ restat, superest, reliquum est, relinquitur? tanquam à carceribus ad metam vitæ iam perueni; vixi quatenus homini licet, quatenus homini satis esse posit; extremæ senectutis onus sustineo; extrema mihi vitæ pars agitur; satisfeci ætati; satis longè vitam produxi; satis longum vitæ spatium peregi; cursum vitæ minimè breuem

peregi

peregi; hoc vitæ ſpatio contentus eſſe poſſum; non moriar immaturus; non auellar immaturus è vita.

Scelus committere.

Grauiſsimè peccas, ſceleratè agis, ſummum dedecus admittis, piaculum committis, maximo te ſcelere adſtringis, obſtringis; culpam grauem committis; iniquiſsimè facis: ſcelus committis, perpetras.

Scio quanti hunc æſtimes.

Noui locum, quem tenet apud te: noui, quo ſit apud te loco, qui ſit apud te, quanti eum facias.

Scribendo præſtas.

Scribis egregiè, ſcribendi laude excellis, ſubtiliter & eleganter ſcribis, ita ſcribis, ita verſaris in ſcribendo, ita te in optima ſcribendi ratione exerces, tua vt excellat induſtria: ſcribis vt pauci: propriam quandam laudem in ſcribendo conſequeris: præclara ſunt, quæ ingenio ſtudioque paris; quæ tua parit induſtria; mirabiles ſunt, minimè vulgares ingenij & induſtriæ tuæ fructus.

Seditio peſtis Rerumpublicarum.

Multas Reſpublicas ciuiles diſcordiæ perdiderunt, domeſticæ ſeditiones, inteſtina bella, controuerſiæ inter ciues, partium contentiones; è ciuilibus diſcordijs, contentionibus, controuerſijs, diſſentionibus, ſeditionibus multarum rerumpublicarum pernicies fluxit, manauit, orta eſt.

Seditio peſtis vrbium.

Ciuiles diſcordiæ, domeſticæ ſeditiones, ciuium

dissentiones, multas vrbes, opibus admodum florentes, euerterunt, solo æquarunt, diruerunt, exciderunt, afflixerunt, perdiderunt, sustulerunt: multis vrbibus perniciem, exitium, pestem, excidium, ruinam, interitum attulerunt, exitio fuerunt.

Senes prudentiores.

Senum consilia non sæpè inutilia sunt, inania, stulta, absurda: rarò labitur senilis ætas in consilijs; sapienter ferè consulit senilis ætas: optimis, ac firmissimis rationibus ferè semper nititur senilis opinio, sententia: sapienter consulunt senes, optimam partem eligunt, non peccant in consilio, non errant, non labuntur, non offendunt: quorum grandior est ætas, qui longius ætate processerunt, is eorum solet esse sensus, qui à ratione non discedat, recedat, procul absit, qui cum ratione congruat, quem ratio confirmet, à quo ratio non dissentiat.

Sensus animi latens.

Mentis cogitata, consilia, animi sensa, sensus intimos, non est, vt possim enunciare, patefacere, ostendere: exprimendis animi sensis impar oratio est, animi sensa non sufficiunt, verba desunt, apta verba requiruntur: mentem oratio non assequitur, non æquat, exprimere satis non potest.

Sententia è Republica.

Sententiæ nostræ, si minus è re tua sunt, Reipublicæ rationibus conducunt: tuam si vtilitatem oppugnant, Reipublicæ commoda tuentur, si tibi detrimentum, Reipublicæ commodum afferunt: tua si mi-

si minuunt, Reipublic. augent commoda: si tuis aduersantur, Reipub. rationibus expediunt.

Sententia à prudentibus approbata.

Tua sententia magnum apud eos, qui rectè iudicant, pondus habet; plurimi est apud intelligentes opinio tua, sensus tuus, iudicium tuum, id quod tu probas, id quod placere tibi sentiunt, quod tu optimum censes, quod testimonio tuo confirmatur: grauis est, magni momenti est, minimè leuis est, magni ducitur, autoritatis habet plurimum, non vulgarem obtinet locum apud sapientes opinio tua.

Sermo tuus ad me perlatus.

Tuus ad me sermo per honestissimos perlatus, tuum ad me sermonem detulerunt homines honestissimi, mihi significarunt, aperuerunt, narrarunt, ipsa mihi verba tua exposuerunt.

Sermo inhonestus.

Væ tibi, si turpiter aliquid dixeris, si minus honestè, si temerè, parum consideratè, non vt ratio præscribit, præter honestatem, contrà quàm conueniat, contrà quàm deceat, contrà quàm liceat, non vt conueniat, deceat, liceat, minus quàm conueniat, deceat: secus quàm conueniat, deceat, liceat, aliter atque conueniat, deceat, liceat: si quod ex ore tuo paulò turpius verbum exciderit: si oratio tua finibus excesserit iis, quos honestum, quos ratio, quos modestia præscribit.

Sermones nostros diuitijs antefero.

Omnes omnium diuitias cum nostris sermoni-

bus non confero: pluris apud me sermones nostri, quàm omnes diuitiæ sunt; sordent apud me pręnostris sermonibus omnes diuitiæ; sit modò sermonum nostrorum copia, thesauros omnes contemno.

Seruabo promissa.

Dabo operam, quod pollicitus sum, vt re præstem, exitu præstem, exequar, efficiam, re confirmem, vt præstem fidem meam: soluam fidem, tuear, seruem, probem: vt promissa seruem, obseruem, tuear, præstem: promissis ne desim, ne fides in promissis mea desideretur, vt fidei satisfaciam, ne de fide mea parum videar laborare, vt à meis verbis, ab affirmatione mea, à promisso exitus rei ne dissentiat: vt verba res confirmet, vt id, quod dixi, veritas probet, vt stem promissis, à promissis ne discedam: præstabo fidem meam, persoluam promissum; quæ pollicitus sum, exitu pręstabo, tuebor fidem meam, seruabo promissa, fidem non fallam, fidei non deero, stabo, satisfaciam promissis.

Seruata dignitate.

Sit modò dignitas incolumis, adimi de fortuna non recuso: liceat modò dignitatem tueri, incolumem seruare: permaneat dignitas in eodem statu: modò ne cogar de statu meæ dignitatis demigrare: sit eadem dignitas, ne mutetur, ne diminuatur, ne lædatur, ne qua iniuria, damno, detrimento afficiatur, ne quid iacturæ faciat, ne quam iacturam subeat, sustineat, ferat, patiatur: ne damni quid faciat, ne de dignitate detrahatur, adimatur, imminuatur.

Simulatio aliena à viro bono.

Virum

Virum bonum ſimulatio non decet: non cadit in virum bonum ſimulatio: ab omni ſimulandi ſtudio vir bonus longè abeſt: non decet ſimulare: figmenta non probantur: aliud ſentire, & loqui, non eius eſt, qui vir bonus haberi velit: viri boni non eſt fingere: artem ſimulandi qui ſequitur, bonorùm in numero non eſt, bonorum numero excluditur, longè à bonorum conſuetudine diſcedit.

Sine commodo exploratus.

Lætor, quòd mercede non ita magna, leui detrimento; non admodum graui damno, ſatis exigua iactura, quomodo ſis erga me animatus, quo erga me animo ſis, quo ſenſu ſis, qui tuus in me ſit animus, qui ſit ſenſus, intellexi tuum animum, tuum ſenſum, intellexi, perſpexi, cognoui, aperui, patefeci.

Singulare fatum.

Præcipua, propria, minimè communis mea fortuna eſt: ſingulari ſum fato, longè alia conditione ego ſum, ac cæteri: eſt mea conditio, mea fortuna, vt conferri mecum nemo poſsit, vt exemplum ſimile planè nullum extet.

Si per otium potero.

Si quid otij nactus ero, litteras ad te dabo: ſi otium erit: ſi vacabo: ſi per occupationes licebit: ſi permittent curæ, ſi quid habuero vacui temporis, ſi quid erit ſpatij, ſi quod ſurripere ſpatium licebit, ſi quid ab occupationibus impetrare temporis licebit, niſi occupationes vrgebũt, ſi mei iuris ero, ſi qua hora meo arbitratu licebit vti, ſi negotijs vacabo, ſi vinculum illud occupationum quo & aſsiduè aſtrin-

gor, & arctißsimè, non dico prorſus exoluetur, ſed paululum modò, paulifper, aliquantum, aliquantiſper, nonnihil, aliqua ex parte leuabitur: ſi vacuus ero, curarum expers, liber à negocijs: ſi me ijs rebus, quibus nunc teneor implicatus, explicauero: ſi dabitur ocium; ſi quies erit, ſi quieſcere licebit à curis, negocijs, occupationibus, moleſtijs.

Si potero tibi nauare operam, faciam.

Si accidet, vt operam nauare tibi poſsim, vt opera mea tibi vtilis eſſe, in rem tuam eſſe, è commodo tuo, ex vſu tuo eſſe poſsim: officio meo non deero, ſatisfaciam officio meo, officium meum præſtabo, non committam vt officium meum deſiderari poſſit, vt meæ partes requirantur, ſi continget, ſi eueniet, ſi vſu veniet, ſi erit: ſi res, ſi tempus, ſi occaſio feret, poſtulabit, poſcet, exiget, requiret, ſi occaſio ſe offeret, ſe dabit, ſe oſtendet, offeretur, dabitur, oſtendetur: ſi fortuna feret, occaſionem attulerit, detulerit, præbuerit, oſtenderit, ſi tempus accidet.

Si videtur fieri poſſe.

Si tibi res facultatem videtur habitura, vt id quod cogitas, conſequi poſsis, ſi videris id poſſe conſequi; ſi putas poſſe fieri; ſi euentum ſperas cum animo tuo congruentem, non alienum, non abhorrentem à tua voluntate.

Sollicitudo.

Grauem curam ſuſcepi; grauis me excepit cura; grauis in me incubuit ſollicitudo; acerba mihi inuaſit ſollicitudo.

Spe-

Specie capi.

Specie capitur adoleſcentia, oblectatur, gaudet, lætatur, ſpeciem amant adoleſcentes.

Spe deiecti.

Ex magna ſpe deturbati, deiecti, detruſi, depulſi iacent: ex alta ſpe deciderunt: ſpem illam quam ſuſceperant, abiecerunt, depoſuerunt, omiſerunt, ſpe non tenentur, vt antea, non paſcuntur, non aluntur: non eos, quæ antea ſpes tenet, paſcit, alit: ſpes iam omnis abijt, diſceſsit, euanuit, nulla prorſus iam eſt: firma ſe niti ſpe putabant, ea quàm ſit imbecilla, nunc intelligunt.

Spe excidi.

Spes me fefellit, opinione ſum deceptus, falſa me ſpes aluit, falſa lactauit opinio.

Spes bonæ famæ.

Si tuam conſuetudinem tueberis, ſi, vt inſtituiſti, perges, optima conſequetur fama, hominum exiſtimatio; præmium feres, famam.

Spes de virtute alicuius.

Spem affers eximiam ſummæ virtutis; adducis me ſummam in ſpem eximiæ virtutis: facis, vt ſperem de tua virtute, eaque minimè vulgari: inclinat animus meus, à te videlicet impulſus, ad optimam ſpem tuæ virtutis eximiæ: es tu quidem apud me in egregia ſpe virtutis prope ſingularis.

Spes falſa.

Spes me fruſtrata eſt: aliter atque opinabar, euenit, accidit, contigit, ſucceſsit: non is, quem volebam, exitus conſecutus eſt: ſucceſsit præter ſenten-

tiam, contra voluntatem, non vt volebam, secus atque opinabar: exitum sortita res est alienum à sententia mea, dissimilem voluntati, minimè cum animo congruentem, ab animo meo discrepantem, diuersum, abhorrentem: spes me fefellit, frustrata est, decepit, delusit: spem meam, non is, quem volebam, exitus est consecutus, non successit vt sperabam: non processit ex animi sententia: aliter ac sperabam, euenit: exitum res habuit contra spem, alienum à spe: inanem fuisse meam spem exitus rei declarat.

Spretum alterius consilium.

Non egeo, non indigeo tuis præceptis, admonitionibus, consilijs: superuacanea sunt, parum vtilia, nullius emolumenti, minimè necessaria, locum apud me non habent, à me non requiruntur, non desiderantur, non exspectantur tua præcepta, tuis mihi monitis nequaquàm opus est, tuis carere monitis facilè possum.

Standum promissis.

Deponendum tibi est quod promisisti: volo stès promissis, promissa serues, fidem tuearis, fidem soluas: quod promisisti re præstes: cum verbis tuis facta consentiant: promissa tua exitus confirmet: ne fidem tuam fallas: falsa ne fuerint, inania, irrita promissa tua.

Stat sententia.

Statui, decreui, hoc mihi proposui, hoc deliberaui, consilium hoc cepi, quiduis potius perpeti, quàm susceptam rem abijcere, ab incepto desistere, institutum omittere.

Status

Status rei.

In hoc ſtatu res eſt, rei ſtatus hic eſt, res ita ſe habet, ita res habet, eiuſmodi eſt, hac in re ſunt, in cauſa ſunt, hoc loco res eſt.

Status temporum miſerrimus.

Nemo eſt cui rectè ſit in hoc temporum miſerrimo ſtatu, in hoc tam miſero temporum ſtatu, his temporibus, his tam miſeris temporibus, tam duris, tam aduerſis, triſtibus, infauſtis, iniquis, improbis, perditis, tam alienis ab omni virtute, à bonis artibus, ab omni rectè viuendi ordine ac ratione, in hac tam aduerſa, tam dura, tam iniqua, tam miſera, tam infelici temporum conditione, in tanta prauitate, atque improbitate, tantiſque temporum vitijs, in his omni ſcelere ac flagitio temporibus refertis, in hac omnium rerum perturbatione, malorum colluuie, doctrinarum, artiumq; liberalium pernicie.

Stomachi difficultas.

Stomachus languet, infirmus eſt, malè ſe habet, ſtomachi virtus iacet, languet, debilitata eſt, infirma eſt, imbecilla, imminuta, nulla prorſus, minimè ad concoquendum apta; languente ſtomacho ſum, infirmo, imbecillo, malè conſtituto: ſtomacho non vtor optimè; ſtomachus laborat; non eſt, qualem digerendi ratio requirit, qualem optima valetudo poſtulat.

Studere rebus leuibus.

Rebus leuioribus tuum ſtudium das; tibi placent leuitates: contemplaris, ſequeris, amas inania: contuliſti tuum ſtudium ad res inanes: colis ea, quæ

non consistunt, nihil habent firmitudinis: nihil grauitatis, nihil ponderis, inania sunt, leuia, nullius ponderis, infirma, minimè solida: amas ea, quæ solidum nihil habent.

Studia relinquere.

Multam litteris salutem dicere, in animo est; prorsus abijcere studia cogito; seiungere me penitus à studijs; vsum studiorum in perpetuum dimittere; minimè de studijs in posterum laborare; meam operam, meum tempus, meam industriam à studijs aliò traducere, transferre, conferre.

Studia omittere ob valetudinem.

Cùm sis valetudine infirmus, me perlibente vsum studiorum dimittes, summa mea voluntate studia depones; libentissimè tibi largior, perlibenter concedo; vtraque manu do, vt à studiorum consuetudine te seiungas; te à studijs discedere facillimè patior; in studijs omittendis cum tuo sensu meus quoque sensus congruit.

Studiorum in omnibus vtilitas.

Studia nunquam non prosunt, non vtilia sunt, non vtilitatem pariunt, non emolumento sunt, non fructum ferunt; studiorum vtilitatem dies non imminuit; non terminatur spatio temporis, non definitur vlla die, perpetua est, eadem est in omni tempore, vitæ par est, studiorum vtilitas; studijs res secundæ ornantur, aduersæ adiuuantur; à studijs delectatio petitur in secunda fortuna, salus in aduersa; studiorum fructus in omni fortuna idem est; studiorum tractatio nunquam est infructuosa; habent

bent ſtudia quo iuuemur in omni vita, in omni fortuna, in omni loco; ecquando ſtudijs non iuuamur? ecquæ dies vtilitatem ſtudiorum extinguit, aut imminuit? de ſtudiorum vtilitate nihil fortuna, nihil hominum iniuria, nihil ne dies quidem ipſa detrahat.

Studium perueſtigandi.

Vt poëtarum fabulæ narrant, diu ac multum Proſerpinam filiam, quam inferorũ deus Pluto ſurripuerat, Minerua perquiſiuit, inueſtigauit; multum ſtudij poſuit, valde vigilauit Minerua in filia perquirenda; omnia loca permeauit, perluſtrauit, inueſtigauit, penetrauit; quò non adiuit, non acceſsit, vt filiam Minerua reperiret; nullum Minerua locum, nullas in quærenda filia latebras omiſit.

Studium famæ.

Id eſt omnibus optandum, vt bene audiant, bene vt ei dicatur: honeſtam famam, egregium nomen, bonam apud homines opinionem conſequatur; vt eius nomen fama diuulget, peruulget, circumferat, circumgeſtet, per orbem terrarum diſsipet, ad vltimas terrarum partes, ad vltimas terras peruehat, vt eius nomen fama celebretur, omnium ſermonibus extollatur, ſit in ore omnium; vt nominis fama ad extremas terras peruadat.

Sub virtute omnia.

Summa virtutis poteſtas eſt; præeſt virtus cunctis rebus humanis, regit omnia, temperat, moderatur, adminiſtrat; omnia ſunt in poteſtate virtutis; ipſa nemini, ei omnes & omnia parent; virtus latè do-

minatur, regnat vbique locorum, imperium habet in omnes res, vim habet infinitam, valet ad omnia, aſſequitur omnia, ſummum poſsidet ius, vincit omnes opes, omnes ſuperat difficultates, duriſsima quæque perrumpit, quaſlibet anguſtias, quæuis clauſtra pertranſit, illuſtrat omnes tenebras, lucet in tenebris, pulſa loco manet, non ſurripitur furto, non eripitur vi, non vetuſtate ſeneſcit, non incendio corrumpitur, nullis capitur inſidijs, nullos fortunæ caſus extimeſcit, planè omnium rerum domina, omnium regina eſt.

Summa de te ſperant.

Magnum quendam atque excellentem virum te ſperant futurum: exſpectãtur à te, quæ à ſumma virtute, ſummoque ingenio exſpectãda ſunt: nihil humile, nihil vulgare, nihil anguſtum, omnia excelſa, ampla, mira, diuina prorſus à te exſpectantur.

Summum beneficium.

Hoc ego ſummi beneficij loco ponam, numerabo, inter maxima beneficia referam; hoc apud me non exigui beneficij, non vulgaris gratiæ locum obtinebit; ita credam, tuliſſe me beneficium ſingulare, gratiam tantam, quanta poteſt eſſe maxima.

Sumptibus impar.

Quis ita firmus ab opibus eſt, vt ſuſtinere ſumptum poſsit? cuius diuitię ſumptui pares eſſe poſsint? ferendo ſumptui quis ſit? tantam impenſam quis ſuſtineat? ita magni ſumptus fiunt, vt ferri non poſsint, ita grauis eſt impenſa, vt debilitare, atque opprimere quemuis poſsit: non is eſt ſumptus, qui ferri poſsit,

posſit; ſupra modum immoderatus eſt.

Sum contentus patrimonio.

Rem mihi à patre traditam ſeruare, conſeruare, cuſtodire, tueri, incolumem tueri, non imminuere, ſatis eſt; nullam patrimonij partem imminuere, nullam adimere, nihil de patrimonio detrahere, patrimonium in eodem ſtatu retinere, ſatis habeo; contentus patrimonio ſum; de augendo patrimonio nihil laboro, cogito, curo, ſollicitus ſum, anxius ſum, curam nullam ſuſcipio, nulla me tenet, nulla ſollicitat, nulla exercet cura.

Sum dubius animi.

Ancipiti cura diſtrahor, iactor, verſor, animi pendeo, incertus animi ſum, pendet animus, inclinat huc illuc, fluctuat, iactatur, incertus eſt, quid conſilij capiam, vtram in partem me dem, ignoro, explicare conſilium, expedire me ex hac deliberatione, exitum meæ cogitationis inuenire non poſſum, diſtrahunt me diuerſa conſilia, in vtramq; partem ita multa ſuccurrunt, vt difficilis admodum ſit, minimè expedita, minimè explorata, minimè certa, perobſcura, haud ſatis aperta deliberatio.

T.

Tacere.

Non faciam, vt dicam; tacitum relinquam, tacitus prætermittam, tacitus pertranſibo, tacebo, ſilebo, ſilentio inuoluam, ſilentio percurram, prorſus hoc omittam, abſtinebo, oratione mea non attingam, verbum non faciam, ſermonem hac de re nullum habebo.

Tanti me non facio.

Hoc mihi non ſumo, non aſſumo, non arrogo, non adſciſco; ad hunc me ſapientiæ gradum perueniſſe non puto; eam mihi ſapientiam contigiſſe non ſentio; fateor eò me ſapientiæ non perueniſſe, ea me ſapientia non eſſe, non vſque adeo me ſapere, non ita mihi placeo; non ita mihi aſſentior, non eam de me opinionem ſuſcepi, non ita me effero, non mihi tantum tribuo, non in me tantum ſtatuo, pono, loco, non ipſe mihi tanti ſum, non ita valde me amo, non ipſe me tanti facio, æſtimo, pendo, puto, reputo, duco.

Tecum ſentiam, aſſentiente patre tuo.

Aſſentiar tibi, probabo tuum conſilium, meam ſententiam ad tuam aggregabo, meum iudicium cum tuo coniungam, ita ſentiam quod tu ſentis, ita faciundum iudicabo; ſi modò, id vt facias, ſuadet, cenſet, autor eſt, conſulit pater tuus; aſſentiar tibi, aſſentiente patre tuo, ſi facis approbante patre, ſi tuo cum iudicio patris tui iudicium congruit, ſi de patris ſententia facis, ſi pater non diſſentit, ſi ad tuam ſententiam pater accedit.

Teipſo neglecto, gratificaris alijs.

Alienam voluntatem vt ſequaris, vt alienæ voluntati morem geras, vt alijs ſatisfacias, teipſum deſtituis, aliorum cauſa te deſeris, derelinquis; de alijs plurimum, de teipſo, tuiſque rebus minimè laboras; aliena tibi curæ ſunt, tua negligis; aliorum rationes pluris apud te, quàm tuæ ſunt; propenſior ad alios quàm ad teipſum tua voluntas eſt; quid alijs placeat,

quid

quid aliorum è re ſit, attendis, ratio rerum tuarum quid poſtulet, minimè cogitas; præ alijs teipſum negligis, vt ſequaris alios, diſcedis à teipſo, deficis, deſciſcis.

Tempeſtas ſpectanda in nauigatione.

In nauigando, tempeſtati obſequi artis eſt, parére tempori; ad rationem temporis conſilia accommodare, quaſi ducem ſequi tempeſtatem, ſpectare quid poſtulet, pendére oportet à tempeſtate, ſpectanda tempeſtas eſt, ad tempeſtatem conſilia dirigere debemus, habenda tempeſtatis ratio eſt; curſus nauigationis ad rationem tempeſtatum moderandus, dirigendus, tenendus.

Tempeſtate ſecunda nauigabimus.

Quæ prima nauigandi facultas data erit, ea vtemur; nacti tempeſtatem oportunam, idoneam, aptam, minimè aduerſam, proſperam, ſecundam, diſcedemus, ſoluemus, proficiſcemur, vela faciemus.

Tempori parére ſapientis eſt.

Tempori cedere, neceſsitati parére, res ad tempus accommodare, vti tempore, quæ tempus poſtulet, ea ſeruare, atque exequi ſapientia eſt, ſapientiæ eſt, ſapientis eſt, conuenit ſapienti, proprium ſapientis eſt, decet ſapientem, ad ſapientiam pertinet; qui tempus conſulit; qui rationem temporis habet, qui nullam rem agit, quam tempus improbare videatur; is verè ſapiens eſt, hunc verè ſapientem dicas, ſapientem ſi quis hunc appellet, non errabit.

Tempus matutinum.

Prima luce, ſummo mane, diluculo, primo mane,

cùm lucesceret, albescente die, in ortu solis, oriente sole.

Tempus vespertinum.

Aduesperascit, vespertinum crepusculum adest, nox aduentat, lucem tenebræ pellunt, vesperum appropinquat, diei iam succedit nox, dies abit nocte aduentante, cedit iam nocti dies.

Tempus anni incommodum.

Anni tempus non fert, non permittit, non patitur, non concedit, non conuenit; alienum est, parum aptum, aduersum anni tempus; non licet per anni tempus; aduersatur anni tempus; pugnat cum ipsa re temporis ratio; aliud planè tempus, aliud res postulat, desiderat, requirit; rei maturitas non adest, non conuenit cum re tempus.

Tenax sententiæ.

Ab hac sententia deduci non possum; hanc deponere, & aliam suscipere opinionem, vix, ęgrè, nullo modo, nulla ratione, nequaquam, neutiquam, minimè possum, prorsus non possum.

Tibi, tuisq; operam dabo.

Volo, cupio non solùm tua, verùm etiam eorum, qui à te diliguntur, causa; cupio rem gratam facere, gratificari, seruire non solùm tibi, verùm etiam amicis tuis; seruire voluntati, & commodo non solùm tuo, verùm etiam amicorum tuorum; inire gratiam officijs meis non à te modò, verùm etiam ab amicis tuis; tuam amicorumque tuorum officijs meis gratiam quæro; præstare aliquid, efficere, nauare, quod tibi, amicisque tuis gratum sit, placeat, satis-

ſatisfaciat, voluptatem, iucunditatem, lætitiam afferat, valde velim.

Tibi amicisq́ue tuis gratificabor.

Cupio, volo non ſolùm tua, verùm etiam tuorum amicorum cauſa; ſtudeo aliquid agere, quod tibi amicisq́ue tuis gratum ſit, gratum ac iucundum accidat, placeat, ſatisfaciat; inire gratiam & apud te & apud amicos tuos ex aliqua re velim: opto gratificari, rem gratam facere, aliquid efficere, aliquid præſtare, tua, tuorumq́ue amicorum cauſa, ex quo tu, & amici tui voluptatem, iucunditatem, lætitiam capiant, ſumant, hauriant, colligant.

Timidus.

Multos ita puſilli, infirmique animi videas, inuenias, qui ad omnes caſus extimeſcant, pertimeſcant, timeant, metuant, terreantur, deterreantur, perterreantur, timore commoueantur, metu perturbentur, afficiantur, timorem ſuſcipiant; multos ob infirmitatem, imbecillitatem, tenuitatem animi, quilibet caſus deterret, perterret, perterrefacit, metu afficit, perturbat, in timorem conijcit, ad timorem impellit.

Tranquillus animus.

Vix credas, non facilè putes, ægrè poſsis cogitatione aſſequi, quàm æquo animo ſim, tranquillo, quieto, ab omni cura vacuo, quàm omni vacem perturbatione, quàm ſit omnis expers curæ, quàm procul abſit animus meus ab omni cura; quàm tranquillo animo ſim, quàm tranquillè agam, quàm tranquillè agat animus meus; qua meus

fruatur animus tranquillitate; quæ sit animi mei tranquillitas; quàm nulla sit animi mei perturbatio, cura, molestia; quàm parum animus meus cura fluat, iactetur, agitetur, commoueatur; æquitatem animi mei, tranquillitatem, securitatem, quietem vix credas, haud facilè conijcias, assequi cogitatione vix posſis.

Tribuas hoc amori nostro vt me honestes.

Meis libris velim, si minus ex animo potes, gratiæ saltem causa suffragare; meis libris, si minus iudicij, at gratiæ saltem causa faueas; quod obtinere à iudicio tuo fortasse non possum, impetrem ab amore, vt mea scripta probes, cõmendes, tuearis; quod veritati non potes, amori tribue, vt mea scripta tuo testimonio subleues, tua commendatione exornes, honestes, in honorem adducas.

Trib. pl reip. Romanæ nocuerunt.

Multa mala, damna, detrimenta, incommoda, infortunia vrbi Romanæ peperit, attulit, intulit, tribunorum pleb. creatio; damna tulit, pertulit, sustinuit, passa est, perpessa est, cepit, accepit, damnis affecta est, in damna incidit, incurrit, magnam sui iacturam fecit, grauiſsimis afflicta malis est, vehementer vexata, valde comminuta; vrbs Romana ex creatione, ob creationem tribunorum.

Tristitia ex morte amici.

Magnum mihi dolorem, grauem sollicitudinem, acerbitatis multum attulit, peperit epistola tua de interitu parentis tui; magno me dolore affecerunt litteræ tuæ; valde me perturbarunt, afflixerunt, com-

commouerunt; acerbè ſum affectus litteris tuis; moleſtiæ plurimum, doloris, ſollicitudinis, acerbitatis cepi, accepi, ſuſcepi, tuli, contraxi, hauſi; legi magno cum dolore, moleſtiſsimè litteras tuas.

Tua laudi faueo.

Mirè, mirificè, mirabiliter, mirum in modum, mirandum in modum, admirabili quodam ſtudio tuam laudem, tuum decus expeto, cupio, opto, exopto; percupio tuam laudem, ſum in deſiderio tuæ laudis; cupiditate tuæ laudis incredibili teneor; ardeo, flagro, ſum incenſus, ſum inflammatus, ducor, trahor, rapior, amore flagro, ſtudio ſum incenſus, alacris animo ſum, vt honeſtiſsimum te videam, laude florentem, honoratum; tua mihi laus cariſsima eſt, cordi eſt, curæ eſt, prima eſt, antiquiſsima, in maximis eſt, inter prima ducitur inter ea, quæ apud me ſumma ſunt.

Tuæ litteræ gratæ ei fuerunt.

Litteræ tuæ, quòd facilè cognouerim, intellexerim, ſenſerim, coniecerim, iudicauerim, quòd facilè noſſe, intelligere, ſentire, conijcere, coniectura conſequi licuerit, potuerim, ei periucundæ fuerunt; ſummam ei iucunditatem attulerunt, pepererunt, magna illum iucunditate affecerunt, perfuderunt.

Tuæ res tanto mihi gaudio ſunt, quanto meæ.

Lætitiam ex rebus tuis eandem, quam ex meis, nihilo minorem, quàm ex meis, capio, accipio, percipio, ſuſcipio, haurio, lætitia me afficiunt res tuæ æquè ac meæ, pariter ac meę, nō minus quàm meę,

non secus quàm meæ, haud aliter ac meæ, tuę me res efferunt lætitia, gaudium mihi afferunt, pariunt, præbent, voluptate me perfundunt itidem vt meæ, tuis rebus, vti meis afficior, quæ meis è rebus, eadem mihi è tuis oritur iucunditas, voluptas, delectatio, lætitia, gaudium, tuis rebus ita lætor vt meis.

Tuarum partium sum.

Tecum ero; tecum faciam; te sequar; à te stabo; tuis in præsidijs ero; tuas partes, tuam causam sequar, tuebor; de tuis vnus ero; me tuum numera; me de tuis vnum habe; in numero tuorum ero.

Tui officij est.

Tuum est hoc munus, tuæ partes; hoc à te postulatur, tibi conuenit, à te requiritur, exigitur, exspectatur; tui muneris est, tuarum partium.

Tuis rebus præsum.

Ego tuas res, pro eo ac debeo, vti debeo, tua negotia, quidquid ad te pertinebit, diligenter agam, curabo.

Tu mihi es carissimus.

Summè, vehementer, valde, magnoperè, maximoperè, maximè, etiam atque etiam, miserè, mirificè, incredibiliter, vnicè, singulariter, egregiè, insigniter, ex animo, ex intimo sensu, cum primis, in primis, apprimè, præcipuè, admodum, oppidò, maiorem in modum, minimè vulgariter, non mediocriter te diligo; in tę amando nemini concedo; qui te vehemētius diligat, concedo nemini; beneuolentia in te mea ad summum peruenit; amor in te

meus is est, ita accumulatus est, vt addi nihil posit, amorem in te meum verbis exprimere quî possum, quem cogitatione vix amplector? cuius magnitudinem vix mente cõprehendo? amorem in te meum cogitatione fortasse consequi, complectiq; possum, verbis quidem exprimere, explicare, expromere profectò non possum: æquè, similiter, pariter ac meipsum, non aliter ac meipsum, non secus ac meipsum, itidem vt meipsum, te diligo: sic te diligo, vt neminem magis, ne meipsum quidem: cùm te multi diligant, omnes tamen in amore vinco, principatum appeto, primas partes mihi vendico: principem locum obtineo, fero te in oculis; mihi es in amoribus; nihil mihi est te carius: secundum Deum, post Deum, excepto Deo, cùm à Deo discesci, nemo mihi est te carior: ego te, vt oculos meos, aut si quid est oculis carius, diligo: singulari erga te animo sum, vt pater in filium, ita ego in te sum animatus, habeo te filij loco, amor in te meus tantus est, quantus potest esse maximus, hæres mihi in animo, in medullis, in intimis sensibus, singulari sum in te beneuolentia, primum in amore Deum, te habeo proximum: nemo est omnium, in quem magis, quàm in te mea sit propensa beneuolentia: qui mihi te sit carior, quem ego vehementius, quàm te diligã: quem ego maiore, quàm te beneuolentia prosequar, magis ex animo, quàm te diligam.

Tuo consilio rectissimè vteris.

Tuo consilio si vteris, teipsum si audies, ipse tibi si obtemperaueris, morem gesseris, obsecutus fue-

ris, nihil errabis, nihil contra rem tuam, nihil à tuis rationibus alienum committes: non laberis; non offendes: non cecideris, nullam offensionem, nullum casum aut errorem timebis, sapienter sapies, rectè iudicabis, optimam rationem inibis.

Tuo merito te odi.

Ita de me meritus es, ita te gessisti, ea commisisti, cum te præbuisti, præstitisti, vt minimè mihi curæ sis, nullo apud me loco sis; minimum te curem, minimum de te laborem, nullam propè tui curam geram, in minimis te ponam.

Turpe à parente dissentire.

Honestè à parente tuo dissentire non potes: turpè tibi est à parente dissentire: non potes à patre sine infamia, sine dedecore, sine graui culpa, sine turpi nota dissentire.

Turpe est, sibi tantùm viuere.

Se ipsum curare, nihil præterea, de se ipso tantùm, sua tantùm vnius causa laborare, sibi vni studere, seruire, prospicere, consulere, præterea nemini, turpissimum est, maximè dedecet, indecorum in primis est, infamię, ignominię, dedecori est, dedecus affert, infamiam parit, turpem famam, opinionem minimè commodam, aut optabilem parit: eiusmodi res est, quam summa consequitur infamia, ignominia, turpis infamiæ nota, dedecus, accusatio, reprehensio: fraudi est, vitio vertitur, tribuitur, datur, adscribitur, assignatur.

Turpe parentes senes deserere.

Deseri à te, destitui patrem, tot affectum incommodis,

modis, inopiæ, valetudinis, senectutis, minimè honestũ est, haud æquũ est, haud par est, minimè rationi cõsentaneũ est, nõ decet, non cõuenit, non oportet, ius non est, fas non est, nefas est, iniquum est, flagitium est, criminis est, turpe est: vt parentem deseras, afflictum inopia, morbo, senectute, in summis constitutum difficultatibus inopiæ, valetudinis, senectutis, honestum non fert, non patitur, ratio non concedit, non permittit: si patrem destitues, culpam committes, flagitium facies, flagitiosè facies, iniquè, iniustè, inhonestè, turpiter, improbè: præter honestum, æquum, ius: contra honestũ, æquũ, ius: non vt honestum suadet, non vt æquum est, ius est, par est, decet, conuenit.

Vacare aliquantum à studijs.

Feriari licet à studijs: postulat tempus, vt studia intermittantur, tempus fert, vt studiorum vsus parumper dimittatur: deponere aliquantisper studiorum onus licet, omittere studia, leuare animũ onere studiorum: vacatio datur à studij: auocare animum à studijs honestè possumus: feriæ studiorum conceduntur.

Valet apud intelligentes sententia tua.

Magnum apud eos, qui rectè iudicant, tua sententia pondus habet, magni fit, magni æstimatur, magni penditur, autoritatis habet plurimum, grauissima est: rectè scientes in opinione ac iudicio tuo plurimum ponunt, opinioni tuæ multum tribuunt, multum deferunt, facilè assentiuntur, acquiescunt.

Valetudine vtor bona.

Benè me habeo: mihi benè est: satis commodè, satis bellè habeo, benè valeo, commodè valeo: valetudine bona vtor; mihi est, vt volo: quales cupio vires posside o: viribus vtor firmis: roboris, virium, valetudinis habeo satis.

Valetudo restituta.

Ego te languentem, iacentem, malè affectum, ad pristinam valetudinem, virtutemque reuocaui: meo beneficio pristinas vires recuperasti, recepisti, confirmatus es: factum est à me, vt ex morbo planè conualesceres, vt ex infirmo validus fieres, vt amissam valetudinem recuperares, vt in statum valetudinis pristinum optimum restituereris.

Valetudo aduersa ex gula.

Non facilè conualescunt, quibus neque quantum comedant, neque quid comedant curæ est, qui quod comedant, neque quantum, neque quale sit, animaduertunt: quibus omnem in cibis modū, omne iudicium, omnem prorsus rationem gula eripuit; quibus neque modus edendi, neque vlla deligendi cibi ratio est, qui & plus appetunt in mensa, quàm satis est, & ex eo genere, quod obsit.

Valetudo nondum confirmata.

Nondum vires colligere potui: nondum satis firmo sum corpore: nondum pristina mihi restituta valetudo est: confirmatus à morbo nondum omninò sum: non planè conualui: quas morbus mihi vires ademit, abstulit, eripuit, nondum prorsus recuperaui, recepi, reuocaui: pristinam valetudinem non-

nondum ſatis mihi videor aſſecutus; paulo adhuc deterius, aliquanto deterius, quàm ſolebam, valeo; non vt ſolebam, valeo; minus bellè, nondum vtor priſtina valetudine; priſtinas vires; quadam ex parte deſidero.

Varro doctior, quàm eloquentior.

Scripta Varronis ex doctrina potius, quàm eloquentia, magis ob doctrinam, quàm eloquentiam, rerum cauſa, non verborum, probabantur ab omnibus libri Varronis, ea quæ Varro chartis mandabat, litteris committebat, componebat, ſcribebat, litteris perſequebatur, litteris explicabat, litterarum monimentis tradebat, prodebat, mandabat, committebat, commendabat, ea probabant omnes, rerum fructu potius, quàm ſpecie verborum adducti.

Vaſtare.

Prouinciam diripuit, vaſtauit, deprædatus eſt, rapinis exinaniuit, exhauſit; prædas egit è prouincia.

Vehementer.

Valde, maximè, magnoperè, maximoperè, vehementer, admodum, etiam atque etiam, non mediocriter, non parum, in primis, præcipuè.

Velim te animum meum videre.

Vellem, quæ ſit in te animi propenſio, poſſes inſpicere; cuperem ſenſus tibi patêre intimos animi mei; quàm vellem, quo modo animatus erga te ſim, oculis cernere tibi liceret; nihil mihi eſſet optatius, quàm vt eas mentis meæ partes, quæ oculos latent, ab oculis remotæ ſunt, oculis minimè patent, poſſes introſpicere.

Velim scire quo animo in me sint homines.

Scire velim, quo quisque in me animo sit, vt quisque sit erga me animatus, affectus, qui cuiusque sit erga me animus, qui sensus, quæ voluntas, sensum cuiusque nosse, tenere, callere velim, patêre mihi velim.

Velim nostras à te historias conscribi.

Velim à te nostrorum temporum consilia atque euentus litteris mandari, res nostras monimentis commendari tuis, nostrum nomen tuis illustrari, celebrari, ornari scriptis, valdè velim; gloriæ sempiternæ commendari per te cupio.

Velim abs te amari.

Ne patiaris me partem amoris tui minimam ferre; noli committere, vt partem amoris tui minimam capiam, vt exiguum ab amore tuo fructum feram, colligam, sumam, percipiam; fructum amoris tui velis esse non exiguum, non vulgarem, non mediocrem.

Veneti potentes; & diuites.

Veneti opibus & potentia valent, pollent, vigent, præstant, excellunt; affluunt diuitijs, opibus vigent; neque diuitias, neque opes desiderant.

Venti vis portu exclusit.

Portum reflante vento tenere non potuimus, ingredi, inire, obtinere, assequi non licuit; venti vis aduersa portu nos exclusit, prohibuit, arcuit, amouit; reiecti sumus à portu reflante vento; portum ventus eripuit; summouit nos ventus à portu; por-

tum

tum inire conantes repulit ventus; portum inire conantes aduersi venti vis repulit ac reiecit; ne portum obtinere licuerit, cum omni studio conaremur, ventus effecit.

Verbis impugnata dignitas.

Acerba nimis aduersus tuam dignitatem eius oratio fuit; inhonestè admodum de te locutus est; grauissimè tuam dignitatem oppugnauit; locutus est in te sic, vt acerbius, aut inhonestius non potuerit.

Verbositas non est eloquentia.

Si, cuius est prolixior, longior, vberior oratio, si, qui diutius loquitur, qui longiorem sermonem habet, qui plura verba facit, is eloquentiam possidet, si ei qui verbosior est, qui plura effundit verba, laus eloquentiæ debetur, si verborum in copia sita est eloquentia; ne tu omnium, qui viuunt, eloquentissimus es, omnes mortales eloquentia anteis.

Vereor vt sustineas spem de tuis studijs conceptam.

Vereor, ne, quam de studijs exspectationem concitasti, hanc sustinere, ac tueri non possis; vereor, vt exspectationi tua studia respondeant, ne tua studia exspectationi non respondeant, ne cum hominum opinione non consentiant, ne alium atque exspectatur, exitum habeant, ne qui exspectatur, fructum non pariant.

Verisimile.

Rationi consentaneum est, cum ratione consentit, consentaneum est; simile veri, credibile, non alienum à ratione, cum ratione congruens; ratio

postulat, vt credatur, est, cur credatur, verum putetur; veri similitndinem, speciem, formam, imaginem, præ se fert, ostendit; non discrepat, non dissentit, non procul abest à ratione.

Veritas plusquam amicitia.

Veritati plus, quàm amicitiæ tribuo; maiorem habeo veritatis, quàm amicitiæ rationem; pluris est apud me veritas, quàm amicitia; amicitiæ veritatem antepono; locum apud me honestiorem veritas obtinet, quàm amicitia; apud me cedit amicitia veritati; nihil amicitiæ largior; nihil veritati nego.

Versari in re leui.

Tenui mercede, leui quæstu, exiguo lucro das operam in scriptura, operam nauas ijs, qui vectigalia tractant, vectigalibus præsunt.

Via obstructa.

Transitus interdictus est; interclusa via est; non patet aditus.

Vide ne quid honori tuo decidat.

Da operam diligenter, enitere, conare, omni studio, contende omnibus viribus, intende omnes neruos, incumbe toto pectore, elabora quantum in te est, studium adhibe quantum potes, confer huc omnia tua studia, omnem operã & industriam; age hoc quàm diligenter potes; ne quam tuus honor iacturam faciat, ne quod ferat detrimentum, ne quam iniuriam accipiat, ne qua labe inficiatur, ne quam labem aut maculam suscipiat, contrahat.

Vim à te non valeo auertere.

Ego

Ego tibi à vi nihil præstare possum: vim tibi nullam factum iri, illatum iri, allatum iri, oblatum iri, pro certo non polliceor, planè non affirmo: tutum à vi te futurum, ne pro certo existimes: nullam fore vim, exploratè, asseueranter, certò promittere non audeo: ea te cura prorsus non libero, non eximo, eam tibi curam planè non eximo, non adimo, non aufero: nequando tibi vis inferatur vlla, ne quam aliquando vim feras, sustineas, patiare, sentias, experiaris, nequid aliquando per vim patiaris.

Vindicta omissio.

Vltionis omne libenter consilium abijcio, depono, omitto: omnem acceptæ iniuriæ memoriam ex animo deleo; de vltione nihil planè cogito: animus meus vltionem non spectat; abduco animum à vindicta.

Violare patriam, aut parentem scelus turpissimum.

Nullum est grauius piaculum, quàm patriam, aut parentem violare, quàm patriæ aut parenti vim afferre, inferre, manus afferre, inferre, iniuriam facere, inferre.

Vir bonus constans est.

Vir bonus, vt sententiam mutet, non facilè adducitur, impetrare à seipso nullo modo potest: bono viro sensum rectum deponere difficile est, magni negotij est: vir bonus in sententia firmissimè constat, vir bonus à recta sententia desciscere vix potest.

Virtus neglecta.

Probitas, integritas, probati mores, vita illa, quæ cum virtute traducitur, à paucis hodie probatur, colitur, amatur; pauci sunt, qui probitate delectentur, probitatem colant, ament, sequantur: parui fit hodie probitas, & rerum integritas: qui suum studium in probitate ponant, pauci sunt, reperiuntur, numerantur, paucosque inuenias.

Virtus præmijs cumulata.

Magna sunt rectè agentibus proposita præmia: omnes, qui sese in recta viuendi ratione exercent, magna merces manet; fructum rectè factorum viri boni vberrimum, ac prestantissimum ferent: præclaram honestamq; vitam res vtilissime consequuntur: vitæ laudabiliter actæ, cum virtute traductæ, præmium est decus, & earum rerum copia, quas qui possidet, optimè cum illo agi existimatur.

Virtus egregia.

Tua virtute & magnitudine animi nihil est nobilius: singularis in te laus ob tuam virtutem, atque animi præstantiam confertur: maiorem aut virtutis aut prestantis animi opinionem apud homines, plus famæ consecutus est nemo.

Virtus magis honore afficienda, quàm diuitiæ.

Placet mihi, probatur, valde satis facit mos, & consuetudo tua, laudem tuæ consuetudini tribuo, quod eos colas, verearis, obserues, in honore habeas, honore, obseruantia, studio prosequaris, honore afficias, obseruantia colas, quod ijs honorem habeas, tribuas, præstes, obseruantiam, ac studium præstes, qui virtute potius, quàm diuitijs abundant,

excel-

excellunt, eminent, valent: qui sunt à virtute paratiores, quàm diuitijs, quos virtus potius, quàm diuitiæ commendant, qui virtutem magis quàm fortunæ bona posſident.

Virtus extollit ignobiles.

Multos infimæ conditionis, humillimæ ſortis, obſcuri loci, nulla parentum, aut maiorum laude commendatos, obſcuro loco natos, ignobili, obſcuro, infimo genere editos extulit, atque illuſtrauit virtus; multos generis humilitate iacentes virtus erexit: nobilitantur atque honeſtantur virtute multi genere ignobiles, & obſcuri.

Virtus florens oppreſſa inimicorum iniuria.

Quo tempore florere debebas: debuit illuſtrior eſſe tua laus; altius aſcendere, plus conſequi dignitatis, maiorem obtinere exiſtimationem, præſtantiore eſſe loco, plus habere autoritatis, plus poſsidere laudis, honeſtior eſſe, clarior eſſe, maior ac præſtantior haberi debuiſti: tum te tuorum inimicorum afflixit iniuria, perdidit, euertit omnibus fortunis, oppreſsit, ad exitium detruſit, impulit, non modò è numero viuentium, ſed planè infra mortuorum conditionem amandauit.

Virtus vtilis in omni fortuna.

In vtraque fortuna maximus ex virtute fructus capitur, percipitur, colligitur, virtus tum in aduerſa, tum in ſecunda fortuna vberrimos fructus affert: magnas vtilitates in omni fortuna parit virtus; aduerſis pariter & ſecundis in rebus commoda proficiſ-

cuntur ex virtute multa: ſemper vtilis & fructuoſa virtus eſt: nunquam vtilis virtus non eſt; in omni tempore iuuamur à virtute, imbecilli confirmamur, iacẽtes, & afflicti excitamur, ſubleuamur, erigimur: ecquando non vtilis virtus eſt? ecqua vtilitas cum virtutis vtilitate conferenda?

Virtus laboribus parta.

Tuis laboribus ac vigilijs virtutem tibi peperiſti, comparaſti, paraſti, conſecutus es, adeptus: tui tibi labores & vigiliæ virtutem pepererunt; magnis laboribus & vigilijs conſecutus es, vt virtutem poſsideas, vt virtute floreas, valeas, polleas, excellas, antecellas, præſtes, fruaris; tuam virtutem tuis laboribus, & vigilijs referre debes acceptam; tibi ipſi, tuiſque laboribus tuam virtutem debes; non hoc virtutis in te eſſet, iſtam virtutem non haberes, non teneres, non poſsideres, niſi labores grauiſsimos & ſuſcepiſſes, & pertuliſſes.

Virtute immunis.

Virtute ſua conſecutus eſt, nihil vt publicè penderet, fructum vt nullum publicè penderet, vt vectigalis non eſſet, vt eſſet immunis, vt ex eorum numero, qui publicè aliquid pendunt, eximeretur, nihil vt publicè ſolueret, vt eſſet expers eorum onerum, quæ publicè imponuntur, vt nullam pecuniam in commune conferret, vt publicis oneribus vacaret, tributarius vt non eſſet, tributũ vt nullũ conferret.

Virtute contra fortunam munitus.

Fortunæ vim tuæ virtutis amplitudo vincit; muniſti te virtute contra fortunam; ſeptus es virtutis præſi-

præsidijs aduersus impetus fortunæ; nihil tibi nocere, obesse, incommodare, cum virtute viuenti, virtutem colenti, fortuna potest; tutus es à fortunæ iniurijs; securam vitam ducere tibi licet, quia cum virtute viuis; non tibi varij casus impendent humanæ vitæ, qui virtute excellas, quē virtus tueatur, tegat, protegat, muniat.

Virtute vacuum fortuna facilè profligat.

Cui comes virtus non est, is animo facilè cadit, à fortuna percussus; ictus fortunæ ferre non potest, qui tectus virtute non est, qui virtute munitus non est, qui se virtutis armis non tuetur; sine virtute infirmi sumus, malè muniti, aperti aduersus fortunæ vim; facilè vincimur à fortuna, virtutis præsidio destituti, absente virtute, nisi adsunt virtutis opes.

Virtuti aliquando honores debiti tribuentur.

Veniet tempus, veniet illa dies, erit tempus, erit aliquando illa dies, illucescet aliquando illa dies, diē aliquando illum sol afferet mortalibus, erit aliquando cùm suus virtuti tribuatur honor, cùm virtuti honor habeatur, cùm virtus colatur, tanti æstimetur, quanti est, in honore sit; cùm virtuti honores debiti persoluantur, deferatur plurimum; cùm virtus magna in primis honestaque sit, honestum locum habeat, sit inter ea, quę prima ducuntur.

Virtutis communicatio.

Qui virtutem tribuit, præbet, largitur, ostendit, communicat, is tantum offert beneficium, quantum esse præterea nullum potest.

Virtutis non precij causa.

Agis hoc non præmij spe commotus, sed humanitate adductus, benignitate impulsus, studio liberalitatis incitatus; non te ad hanc rem vtilitatis, aut præmij spes, verùm te adduxit, impulit, incitauit humanitas, benignitas, naturæ facilitas, naturæ tuæ ad humanitatem, benignitatem propensio, inductio; dedisti hoc humanitati tuæ, non præmijs; agnosco tuam humanitatem; debet hoc humanitati tuæ acceptum referri; fructus hic est humanitatis tuæ.

Virtuti subiecta omnia.

Omnia sunt sub potestate ac ditione virtutis, rerum omnium regina virtus est, dominatur, vna regnat, summum ius habet, omnia regit; virtuti cuncta parent, cedunt, subiecta sunt humana omnia; virtus valet ad omnia, imperium habet in omnes res, omnia tenet, possidet, iure ac potestate sua complectitur; quid est, quod assequi virtus non possit?

Vita beata in virtute posita.

Benè sentire, recteque facere, satis est ad benè beateque viuendum; vnam qui colit probitatem, ei deesse ad felicitatem nihil potest, is ad felicitatem nihil desiderat, nihil requirit; quicunque rationem ducem in vita sequitur, ei ad felicitatem ampla, maximeque certa patet via; probitatem qui posSidet, simul is posSidet summum bonum, nihil ad felicitatem præterea requirit; boni mores, & honestæ rationes felicitatem pariunt; felicitas integritate comparatur; si quis in colenda probitate totus est, feli-

citer

citer admodum, ac beatiſsimè cum illo agitur.

Vita cariſsima poſt honorem.

Omnium rerum, honore excepto, prima eſſe, cariſsima, antiquiſsima vita debet: ſecundum honorem, poſt honorem, honore excepto, ſi honorem exceperis, nihil eſſe debet vita prius, potius, carius, antiquius: primas ſibi partes, poſt honorem, vita vendicat: primæ partes vitæ debentur, honore tamen excepto.

Vita & honor ſimiliter curanda.

Saluti pariter & honori conſulendum; ducenda ſimul ratio eſt & ſalutis & dignitatis: non dignitatem magis, quàm ſalutem ſpectare debemus; ſalutis ratio cum dignitatis ratione coniungenda: quærenda, amanda, expetenda ſine ſalute dignitas non eſt; non eſt à dignitate vita ſeiungenda: decet ſtudere dignitati, cum eo tamen, ne ſtudium vitæ negligatur.

Vitæ faſtidium.

Vitæ me tedet; vitam faſtidio; vitam mihi acerbã puto; acerbè viuo; moleſta, grauis, amara mihi prorſus vita eſt; ægerrimè, moleſtiſsimè, prorſus miſerè viuo; quando mihi mors eum eripuit, ex quo mea gaudia, meæ letitiæ manabant omnes.

Vitæ genus optimum inſtituiſti.

Sapienter vitam inſtituiſti; optimum curſum cepiſti, optimam partem elegiſti, exordium vitæ præclarum feciſti, egregio vitam principio iniuiſti: rationem præclaram inſtituiſti, cùm te Deo addixiſti.

Vitam miſeram mors præclara conſecuta.

Vt miserè vixit, ita perijt honestè; miserrimam vitam mors præclara terminauit: vitam infelicem egregio mortis genere conclusit: acerbitates vitæ multas vna peregregiæ mortis hora compensauit: vitam vixit infelicē, præclaram verò mortem obijt: miseriam in vita sustinuit, decus in morte tulit.

Vita quieta.

Præstabo tibi otium, quietam vitam, tranquillam, facilem; alienam ab omni cura, vacuam omni cura, omnium expertem perturbationum, ab omni molestia remotam, seiunctam, separatam, segregatam, disiunctam, nullis rerum humanarum fluctibus iactatam: efficiam, vt quietè viuas, vt quietam vitam ducas, facilem vt habeas, & expeditum vitæ cursum: tranquillè prorsus vt agas, vt omni molestia vaces, vt otio fruaris iucundissimo, commodissimo, vberrimo, vt otiosè viuas, efficiam, vt quietè fruaris, vt quietè agas, summa sit rerum tuarum tranquillitas, summa tui animi quies, vt otio tibi frui liceat, otiosè viuere, otiosam vitam agere, peragere, ducere, traducere, viuere.

Vita rustica grata.

Otium, & quies rustica mirum in modum me delectat, oblectat, recreat, reficit, afficit, capit, delectationem mihi affert, voluptatem, iucunditatem, hilaritatem, gaudium, lætitiam, delectationi est; delectatione afficit, rus animo meo iucundissimum est, rure, rusticoque otio delector, mirè pascor, delectationem, voluptatem, iucunditatem ex rure capio, percipio, suscipio, otio illo; atque illa quiete, quam

quam rustica parit habitatio, libentissimè fruor, si vlla re, otio capior & quiete rustica, animus meus voluptate perfunditur, expletur ex otio rustico.

Vitijs deditus.

Nunquam à vitijs animum mentem, cogitationem abducis, nunquam de vitijs non cogitas, hærent in animo tuo studia vitiorum, nunquam tua mens ab improbis cogitationibus discedit, abducitur, auellitur, vitia semper cogitat animus tuus.

Viuis mecum, nec animum meum perspectum habes.

Me vteris asiduè, asiduus quotidianus tibi mecũ intercedit vsus, consuetudo inter nos asidua est, veruntamen planè non tenes animum meum, prorsus non calles mea cõsilia, non omnino mei tibi sensus patent, non penitus, non perfectè, non ex omni parte, non vsquequaque.

Vna bonorum sententia.

Vnus omnium bonorum est sensus, idem omnibus probatur, eôdem concurrunt omnium sententiæ, sequuntur idem omnes, spectant, probant, opinione tuentur, eadem est omnium sine vlla varietate opinio, opinionum nulla varietas.

Voluptas ex liberorum virtute.

Magnam voluptatem è moribus filiorum pater suscipit, magna voluptate patrem afficiunt bene morati liberi, magnæ voluptati sunt parenti qui moribus excellunt filij, capit ex honestis filiorum moribus voluptatem summam & lætitiam pater.

Voluptas esca malorum.

Voluptas ad ea, quæ minus decent homines allicit; hominibus malorum esca voluptas est; multi ducem sequentes voluptatem grauiter offendunt: duce voluptate multi errant miserrimè: illecti voluptate, dulcedine voluptatis, blanditijs voluptatũ infortunia subeunt, calamitates adeunt, in miserias incurrunt; voluptate, tanquam dulci veneno, homines pereunt; iucundam ac dulcem voluptatum consuetudinem tristis admodum & amarus consequitur euentus; sæpè voluptatem excipit dolor; voluptas dolore terminatur; voluptatis exitus doloris initium est.

Voluptate afficere.

Tuæ litteræ, quòd facilè intellexerim, ei periucundæ fuerunt, summam voluptatem, lætitiam, gaudium, iucunditatem attulerunt; summa eum voluptate tuę litteræ affecerunt, extulerunt, perfuderunt.

Vrbs Pompeianarum partium fuit.

Vniuersa ciuitas ducem Pompeium sequebatur, Pompeio regendam se dederat; ad Pompeij ductũ applicauerant se, contulerant se, adiunxerant se vires omnes ciuitatis.

Vtar fratre tuo.

Vtar ad omnia tuo fratre; vtar opera tui fratris in omni re; confugiam ad fratrem tuum si quid erit agendum; fratri tuo committam, ad fratrem tuum referam, in fratrem tuum reijciam, eius consilium petam, operam exposcam.

Vt filius mihi carus es.

Optimè tibi cupio, sic inquam, vt filio meo; tua causa

causa cupio, quantum filij mei causa volo; cupio tibi secunda omnia, non minus, ac filio meo; æquè tibi faueo, ac filio meo; animatus in te sum, vt in filium; quo in filium, eodem erga te animo sum.

Vtile tibi erit.

Constitutum iter si suscipies, emolumenti, vtilitatis, commodi plurimum, præstantem fructum capies, sumes, colliges; valde erit è re tua, valde in rem tuam; tuis rationibus vehementer conducet; in eo tibi maximè consuletur; vtilitas maxima consequetur; vehementer expediet, proderit, fructuosum erit, cum fructu, vtilitate, commodo, emolumento, bono rerum tuarum.

Ut maiores tuos sequaris operam virtuti da.

Si tuorum maiorum laudibus respondere vis, si maiores tuos referre vis, cupis imitari, si te dignum maioribus tuis præbere studes, vt ad virtutem, in virtutem incumbas, ad virtutem studia tua conferas, opus est; nauari à te operam virtuti oportet; debes virtutem colere, tui muneris, tui officij, tuarum partium est; non potes non virtuti operam dare: non licet tibi virtutem negligere; hoc ad te pertinet, in te conuenit, à te postulatur, atque adeò, tanquam debita res exigitur.

Vtrunque vici.

Vtrunque facilè fregi, atque abieci, nullo negotio retudi, victoriam ex vtroque tuli; victoria sum potitus; vterque mihi victus cessit.

Vulneratus.

In illa pugna, illo certamine grauiter vulneratus est, perculsus est; graue vulnus accepit, tulit; plagam accepit, graui vulnere est affectus.

Vulnus insanabile.

Futurum non spero, vt ex hoc vulnere conualescat; eiusmodi vulnus est, vt sanari non possit, vt salus desperanda videatur, vt spes salutis nulla supersit, vt medicinæ non sit locus.

Vultus dissentit ab animo.

Fallit vultus, mentitur, fraudem facit, in fraudem inducit, decipit: dissentit animus à vultu; non conuenit animus cum vultu: index animi verus non est vultus, falsa vultus imagine, ficta specie dissimulatur animus; aliud vultus præ se fert, aliud animus celat, occultat, tegit; aliud in animo latet: tegit animum vultus: mendax vultus est, latet animus in vultu; quasi velo aut inuolucro, animus obtegitur, atque obtenditur: veram imaginem animi vultus non præfert; sensus animi cum specie vultus minimè congruit.

Vxor fœcunda.

Multos ex ea filios genuit, suscepit, tulit: complures ex ea filij nati sunt, filios ei peperit multos; ita fœcunda vxore vsus est, vt filijs auctus sit multis, vt filiorum multitudine abundauerit.

FINIS.

INDEX

OMNIVM PHRASIVM

vtilissimus, cum earundem Gallico-teutonica interpretatione.

A.

ABsque mora quæ mandasti perficiã. fol. 3.	*TOut incontinent ie feray ce que tu m'as enchargé.*	Sonder vertoeuẽ sal ic doẽ dat ghy my beuolẽ hebt.
Ab hac culpa vacuus ibidem.	*Ie ne commis iamais ceste faute.*	Ick en ben in dese saecke nz schuldich.
Acerrimus aduersarius. 4.	*I'ay vn aduersaire fort vehement.*	Ick heb eenen gheweldighen vyandt.
Accusor. ibid.	*On me blasme & accuse.*	Men beschuldicht my.
A consuetudine digredi. ibid.	*Ie m'esmerueille de ce que tu n'en suis la coustume*	Ick verwondere my dat ghy de ghemeyne manier van doene nz en volcht.
Ad Ciceronem me contuli. ibid.	*Ie me suis du tout adonné à l'estude de Ciceron.*	Ic hebbe my gãtschelijc begeuen om Ciceronem te lesen.
Ad finem orationis non peruenire. 5.	*Ie ne scay comment ie pourray mettre fin à ce propos par ou ie dois finir.*	Ick en weet niet hoe ofte waer dat ic dese redẽ eyndẽ sal.
Ad finẽ optatũ rem perducere. ib.	*I'espere conduire cest affaire selon mon desir.*	Ic hope dese saecke te bringhen daer icse gheerne hadde.
Ad iram incitatus, alienus ab iracundia. ibid.	*Tu m'encites à courroux, bien que mal aisement me courrouce.*	Ghy verweect my tot toorne, al ist dat ick niet licht gram en worde.
Adiungam me tibi. 6	*Ie te suyueray, ie t'accompagneray, ie seray de tiens.*	Ick sal v volgẽ, ic sal my by v voegẽ ick sal v gheselschap houden.
Ad Musas redeas. ibid.	*Ie voudroy que tu reueinsse aux lettres.*	Ic wilde wel dat ghy v wederom tot het studerẽ begaeft.
Adolescens infirma valetu-	*Ciceron en sa ieunesse estoit maladif, de petite*	Cicero was in sijn iõckheyt sieckelijc, en

Cõmunis mõs. fol. 41.	*L'vſage & droict de ceſte montagne eſt commun entre nous.*	Tghebruyck en recht vã deſen berch is onder ons ghemeyne.
Conatus in magnis laudandus. 42.	*Ceux qui entreprennent quelque belle entrepriſe, ils en doiuent eſtre louez, encores qu'ils n'ẽ viennent à bout.*	De ghene die een groote ſaecke voꝛen nemen / zijn daer af te pꝛijſen, al iſſet dat ſy dat niet en volbꝛenghen.
Conceſsio. 43.	*Permettre, accorder, conceder.*	Toelaten.
Conciſi equites. ibid.	*Les gẽs de cheual ſont defaicts entierement.*	De ruyterye is gantſchelijc geſlagẽ.
Concluſio epiſtolæ. ibid.	*Ie feray fin d'eſcrire apres t'auoir prié de m'aymer.*	Ick ſal ophoudẽ van ſchꝛijuen / v gebeden hebbende / dat ghy my lief hebt.
Cõniectura aſſequi. ibid.	*Cognoiſtre par coniecture: Coniecturer.*	Weten dooꝛ giſſinghe.
Conſenſus opinionum. ibid.	*Ie ſuis de tel aduis que toy.*	Ick houdet met v.
Conſilij ſcopus. 44.	*C'eſt le but de mon aduis.*	Dat is mijnen raedt.
Conſiliũ dare.	*Ie t'aconſeil.*	Ick rade v.
Conſiliũ in dubijs petendum. ibid.	*L'homme ſage demãde conſeil és choſes douteuſes.*	Een wijs man beradet hem in twijfelijcke ſaecken.
Conſilium. 45.	*C'a eſté mon aduis.*	Dat is mijnen raedt gheweeſt.
Cõſilium probatum. ibid.	*Ie trouue bon ton aduis.*	Ick vinde uwen raedt goedt.
Conſilium arduum. ibid.	*Il eſt difficile d'en deliberer.*	Het is ſwaer daer af te raden.
Conſtans. ibid.	*Ie l'ay cogneu homme entier & raſsis.*	Ick hebbe hem aenghesien vooꝛ een geſtadich eñ ſedich man.
Cõſtantia laudanda. 46.	*Si quelqu'vn demeure ferme en ſon opinion il merite grande louange.*	So yemant volſtãdich blijft in zijn ghevoelen / men behooꝛt hẽ te pꝛijſen.
Conſuetudine introductum. ib.	*Cela eſt vſité.*	Dat is het ghebꝛuyck.
Contemni ab	*Ie cognois bien que tu*	Ick gevoele wel dat ghy vã alle mẽ

D.

F.

Fides dubia. fol. 83.	*On doutera de ta fidelité.*	Men sal twijffelen van uwe ghetrouwicheyt.
Finis cogitationum. 84.	*Voilla le but ou tend tout ce que ie pense.*	Dat is het eynde van al dat ic dēcke.
Fortis pro salute patriæ. ibid.	*Il s'est monstré digne de grande louange de auoir vaillantement defendu son pays.*	Hy heeft betoont dz hy prijses weert is / hebbende sijn landt cloeckelijc beschermt.
Fortuna secunda amicos babet plurimos, aduersa nullos. ibid.	*Tandis que tu auras la fortune fauorable, tu auras beaucoup d'amis: Mais si elle t'est contraire, tu n'en auras aucun.*	So langhe als v wel gaet sul dy veel vrienden hebben: maer gaet het v qualijck ghy en sulter gheene hebben.
Fortuna desperata. 85.	*Ie te voy reduit en tel estat qu'il n'y a homme viuant qui te peut sauuer.*	Ick sie datter my v so verre gecomen is / datter geen mēsche en leeft / die v helpen can.
Fortuna vrbes amplissimas euertit. ibid.	*Il y a des villes bien florisantes, qui seront ruinees par l'effort de fortune.*	De alderloffelijckste stedē wordē wel verdorvē door quade fortune.
Fortuna extrema vtor. 86.	*I'ay perdu tout ce que i'auois acquis, tant par ma diligence, que par la fortune.*	Al wat ick ghecreghen hadde soo door gheluck / als door neersticheydt / heb ick verloren.
Fortuna omnia summa euertit. ibid.	*La fortune efface aisement les plus grans hommes.*	De fortune neēt lichtelijck wech de alderloffelijcxste mānen.
Fortunæ inconstantia animaduersa. ibid.	*D'autant que ie considere l'instabilité de la fortune, d'autant moins ie me fieray aux richesses*	Ick en sal my nȳ op den rijckdom velaten / aensiende de onghestadicheyt der fortuynen.
Fortunæ non fidendum. 87.	*Ie ne blasme point ton entreprise de ce que tu t'adonnes à la marchādise: Mais ie t'auuer-*	Ick en mispřijse niet dat ghy v totter coopmanschap begheeft: maer ick waerschouwe v dat

F.

	tis de ne te fier en la fortune.	ghy v niet en verlaet op de fortuyne.
Fortunæ bona incerta. fol. 87.	*On nous peut aisement oster les biens de la fortune.*	Men can ons lichtelijcken benemẽ het goedt der fortuynen.
Fortunatus. ibid.	*Il n'y en a point de plus heureux que toy.*	Daer en leeft gheen gheluckigher mensche dan ghy.
Fortunis & dignitate auctus. 88.	*Ie suis ioyeux de te voir accreu de honneurs & de biens.*	Ick ben blijde dat ick v sie groot ghewordẽ in eere ende rijckdom.
Frui. ibid.	*Il iouit de ses biens.*	Hy gebruyct zijn goedt.
Fruor animo tranquillo. 89.	*I'ay l'esprit tranquille. Ie suis en repos d'esprit.*	Ick ben gherust van herten.
Funus splendidum. ibid.	*Il luy a fait des funerailles magnifiques.*	Hy heeft hẽ hoffelijcken begrauen.
Fuste percutere ibid.	*Il a frappé d'vn baston.*	Hy heeft hẽ met eenen stock geslagẽ.

G.

Gentes subactæ ibid.	*L'empire des Romains en peu de temps a esté augmentee de beaucoup de pays.*	Het Roomsche rijck is in corte tijdẽ verrijct met vele landen.
Geometra. 90.	*Vn Geometre, qui scait la geometrie ou art de mesurer.*	Die de const van meten can.
Gigantes immensæ magnitudinis. ibid.	*On dit que les Geans sont les plus grans de tous les hommes.*	Men segt dat de Reusen de grootste zijn van alle menschen.
Gloria ex munere bene gesto. ibid.	*Si tu accomplis bien tost ceste charge tu y auras honneur.*	Indien ghy dese saecke haestelijc beschickt, ghy sulter eere af hebben.
Græcè & Latinè doctus. 91.	*Tu entens le Grec & le Latin.*	Ghy verstaet Grieck ende Latijn.
Grata salus alterius nomine di-	*Ie te porte bonne affection pour ce que tu*	Ick bemin v, om dat ghy hem in mijnen naem ghe-

H.

I.

plexion.

Tu es diffamé à iamais.

Tu prens bien de la peine à me diffamer.

Il y en a beaucoup qui s'estiment mal-heureux pour estre pauures.

Pourquoy cederayie à vn moindre, que moy.

Apres auoir quelque temps combattu ils ont pris la fuite.

A mon aduis tu es de si bon esprit, que bien peu sont à comparer à toy, & aucun ne te surpasse.

Ie tascheray de me remettre en ta grace.

I'ay en haine l'ingratitude.

Tu ne recognois point les plaisirs que ie t'ay faicts.

Ie n'ay veu onques homme si inhumain.

Il est deuenu tellemēt fol de fascherie, que iamais il n'a peu retourner en son bon sens.

Il ne me faict pas droict.

A bon droict, tu me ferois vn tel tour, si autresfois ie t'eusse faict tort.

Tu m'as faict tort,

door zijn swackeyt.

Ghy zijt eeuwelijc onteert.

Ghy doet groote moeyte om my te onteeren.

Vele meynen dat sy ongeluckich zijn/ om dat sy arm zijn.

Waerom sal ick eenen wijcken / ofte plaetse maken / die minder is dan ick.

Naer dat sy wat tijdts gestredē hadden/so hebben sy de vlucht ghenomen.

Ghy hebt so goet een verstandt / naer mijn goetdunckē/ datter weynich zijn by v te vergelijckē/ eñ die v te bouē gaē.

Ick sal neerstichz doē/om in uwe gratie wederom te staē.

Ic hate ondanckbaerheyt.

Ghy en bekendt de vriendtschap niet die v heb ghedaen.

Ic en hebbe noyt onbeleefder mēsche ghesien.

Hy is so dwaes geworden door geeneliijchz/ dz hy noyt en heeft connen zijn goede sinnē becomē.

Hy en doet my no recht.

Ghy sout my sulcx te rechte doē/ hadde ick v andertijde ongheliijck ghedaen.

Ghy hebt my

L.

M.

N.

Non tibi adulor. fol.353.	*Ie ne te flatte point.*	Ick en pluymstrijcke v niet.
Non tua, sed mea interest. 154.	*Cela ne t'atouche en rien, mais bien à moy.*	Dat en gaet v nij aen/maer my.
Nouitatis cupidus. ibid.	*Tu es curieux de nouuelleté.*	Ghy zijt een liefhebber van nieuwe saecken.
Noui tuarum rerum statum. ibid.	*Ie sçay bien en quel estat sont tes affaires.*	Ic weet wel hoe dattet met uwe saken staet.
Nulla merita. ibid.	*Ie ne suis gueres tenu à toy : tu ne m'as faict beaucoup de plaisirs.*	Ick en ben in v niet gehouden/ ghy en hebt my niet veel vriendtschap gedaẽ.
Nullius pretij homo. 155.	*Ie suis fort esbahi, comment tu hantes vn homme si meschant, & deshonneste.*	Ick verwondere my seere/hoe dz ghy met so snooden mẽsche verkeert.
Nullo in honore esse. ibid.	*On ne fait de toy aucune estime.*	Men acht v niet.
Nunquam tibi deero. ibid.	*Ie veux que tu attendes de moy tout debuoir.*	Ick wil dat ghy van my alles goets verbeydt.
Nunquam tua merita compensabo. ibid.	*Ie ne sçaurois recognoistre aucune partye des plaisirs que i'ay receux de toy.*	Ic en soude nimmermeer een deel connen vergheldeu vande vriendtschap die ghy my hebt ghedaen.
Nuncius sinister. 156.	*Ces nouuelles estoient mauuaises.*	Dit waren quade nieumaren.

O.

Ob auaritiam vituperatur. ibid.	*Tu es blasmé pour ton auarice.*	Ghy wort veracht om uwe giericheyt.
Obest valetudini. ibid.	*Ie n'ose me approcher du feu de peur de ma santé.*	Ick en derf byden vyere niet gaen uut vreese van mijn ghesontheyt.
Ob liberalitat	*Tu seras loué par ta*	Ghy sult om

P.

Q.

R.

S.

Status temporum miserrimus. fol. 199.	*Il n'y a personne à qui les affaires aillent bien en ce temps si miserable.*	Daer en is niemandt in desen ellendigen tijdt diet wel gaet.
Stomachi difficultas. ibid.	*I'ay mauuais estomac.*	Ic heb een quade maghe.
Studere rebus leuibus. ibid.	*Tu employes ton estude en choses trop friuoles legeres, & petites.*	Ghy besteedt uwe studeren in saecken die te licht zijn.
Studia relinquere. 200.	*I'ay affectiõ de quitter les lettres.*	Ic ben van sinne mijn studerẽ te verlaten.
Studia omittere ob valetudinẽ. ibid.	*D'autant que tu es maladif ie te permets de quitter tes estudes.*	Dewijle dat ghy sieckelijck zijt / ic bẽ te vreden dat ghy de studie laet varen.
Studiorum in omnibus vtilitas. ibid.	*L'estude profite tousiours.*	De gheleertheyt comt altijdt te profijte.
Studium peruestigandi. 201.	*Minerue (comme les Poëtes racomptent) a long temps cherché Proserpine sa fille, laquelle Pluton Dieu des enfers auoit rauie.*	Minerva socht langhen tijdt (alsoo de Poeten vertellẽ) haer dochter Proserpina / de welcke Pluto de God der hellen ontschaect hadde.
Studium famę. ibid.	*Chasqu'vn doibt desirer d'auoir bonne renommee.*	Eenyegelijc moet soecken eenen goedẽ naem te hebben.
Sub virtute omnia. ibid.	*Toutes choses sont souz la puissance de la vertu.*	Alle dinghen zijn onder de deucht gestelt.
Summa de te sperant. 202.	*Tu donnes vne grande esperance de toy.*	Men heeft goede hope van v.
Summum beneficium. ibid.	*I'estimeray cela vn grand, ou singulier plaisir.*	Ick sal dat een groote vriendtschap achten.
Sumptibus impar. ibid.	*Qui est celuy tant riche soit il, qui peut supporter si grands frais?*	Wie isser so rijcke die so groote costen soude connen dragen?
Sũ cõtentus pa-	*Ce m'est assez de gar-*	Tis my ghenoech

Timidus. fol. 107.	*On veoit plusieurs gẽs de si lasche courage, qu'ils s'effrayent à tous accidents.*	Men siet veel cleynhertighe menschen die haer verschricken in al watter gheschiet.
Tranquillus animus. ibid.	*Tu ne sçaurois croire combien mon esprit est tranquille.*	Ghy en sout niet ghelooven hoe gherust dat ick ben.
Tribuas hoc amori nostro, vt me honestes. 208.	*Ie te prie de fauoriser mes liures au moins pour l'amour de moy, si tu vois qu'ils ne le meritent.*	Ick bidde u mijn boecken gunstich te wesen eenmers om mijnent wille, indien ghy siet dat sy sulcx niet weert en zijn.
Trib. pleb. reip. Romanæ nocuerunt. ibid.	*Les tribuns du peuple ont porté dommage à la republ. de Rome.*	De Tribuni des volcx hebben de gemeynte vã Roome schadelijck geweest.
Tristitia ex morte amici. ibid.	*Les lettres de la mort de ton pere m'ont apporté grande tristesse.*	De brieuen vã de doodt ws vaders, hebben my grootelijcx bedroeft.
Tuæ laudi faueo. 209.	*Ie desire ta louange.*	Ick soecke uwen prijs ende lof.
Tuæ litteræ gratæ ei fuerunt. ibid.	*Tes lettres luy ont esté aggreables.*	Uwe brieuẽ hebben hem aenghenaẽ gheweest.
Tuæ res tantò mihi gaudio sunt, quanto meæ. ibid.	*Ie suis aussi aise de ton bien, que du mien.*	Ic ben also blijde om uwe welvaert, als om de mijne.
Tuarum partiũ sum. 210.	*Ie seray des tiens, ie suyueray ton party.*	Ick salt met u houden.
Tui officij est. ibid.	*C'est ton debuoir.*	Het is u werck.
Tuis rebus præsum. ibid.	*Ie conduis tes affaires.*	Ick sorghe voor uwe sacken.
Tu mihi es carissimus. ibid.	*Tu m'es trop cher.*	Ick hebbe u sonderlinghe lief.
Tuo consilio rectissimè vteris. 211.	*Te conseillãt toy mesme, tu feras bien.*	Ghy sult weldoẽ by u seluen raet nemende.

Tuo merito te odi. fol. 212.	*Tu merites bien que ie te hayſſe.*	Ghy hebt wel [illegible] dient van my gh[illegible] haet te zijn.
Turpe à parente diſſentire. ibid.	*Tu ne peux honneſtement eſtre en different auec ton pere.*	Ghy en cont niet ſonder oneere met uwe vader twiſtich zijn.
Turpe eſt, ſibi tantùm viuere. ibid.	*Il eſt deſhonneſte de ne valoir que pour ſoy.*	Het is leelijc datmẽ niemãde deucht en doet / dan hemſeluen.
Turpe parentes ſenes deſerere. ib.	*Cela n'eſt pas honneſte à toy de laiſſer ton pere affligé de pauureté de maladie, & de vieilleſſe.*	Dat is groote ſchande dat ghy uwen vader verlaet / benout met aermoede / ſieckte ende ouderdom.

V.

Vacare aliquãtum à ſtudijs. 213.	*Il eſt permis de donner quelque relaſche à ſes eſtudes.*	Men mach wel ſomtijdts ruſten vã ſtuderen.
Valet apud intelligentes ſententia tua. ibid.	*Ceux qui iugent ſainement, trouuent ton opinion bonne.*	De gene die verſtãdich zijn / die vinden v oordeel goet.
Valetudine vtor bona. 214.	*Ie me porte bien.*	Ick ben wel te paſſe.
Valetudo reſtituta. ibid.	*De maladie ie t'ay remis en bonne ſanté,*	Ick hebbe v / die cranc waert / geſont ghemaeckt.
Valetudo aduerſa ex gula.	*Ceux là ne gueriſſent pas aiſément qui ne ſe ſoucient combiẽ ny quelle choſe ils mangent.*	De ghene die niet vaer naer en vragen wat / oft hoe veel ſy eten / die en geneſen niet lichte.
Valetudo nondum confirmata. ibid.	*Ie ne ſuis encore bien reforci.*	Ick en ben noch niet ſterck.
Varro doctior, quàm eloquẽtior. 215.	*Varro eſtoit plus docte que loquent.*	Varro was niet ſoo wel ſprekende / als wel gheleert.
Vaſtare. ibid.	*Il a pillé ſa prouince.*	Hy heeft zijn lant berooft.
Vehementer. ibid.	*Affectueuſement.*	Van gantſcher herten.

FINIS.

Typis Ægidij Radæi.

Cat V. der Meersch, Gand. fevrier 1882
n 154 f 9.

